

Ελεύθερο Πνεύμα

ΕΥΝΑ - ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΧΝΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιμέλεια-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας - Χρόνος 16ος - Τεύχος

65

Ματα:

Μαχητικό πρωτοσέλιδο: Γ. Παπαστάμος
Ανέκδοτη κοινωνιολογία Δ. Γληνού
Μαγκόσμια ποίηση
Ελληνική ποίηση
Λέοι ποιητές
Μαξιδικές εντυπώσεις από Ιταλία
Ελληνική πεζογραφία
Βιοκριμιογραφικοί στοχασμοί
Εύγχρονη διηγηματογραφία
Σελίδες από την Εθνική Αντίσταση
Βιογραφικά σύμμειχτα
Κριτική λογοτεχνίας
Πυθαγόρεια έπη
Με το σφυρί στα καμώματα
Ο Γκύντερ Γκρας για την τέχνη
Θεατρική ζωή & κίνηση
Επίκαιροι διδαχτικοί στοχασμοί
Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
Πολλά & ποικίλα μαχητικά σχόλια
Με την πειθώ των αριθμών
Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»
Αποχαιρετισμός στον Α. Κυριακόπουλο
Πνευματικά & καλλιτεχνικά γεγονότα

«Όταν διαβάζεις κείμενα του Λάμπρου Μάλαμα, καταγγελίες για τα στραβά και τ' άδικα ή θερμή υποστήριξη για τα σωστά και τα δίκια, είναι σαν ν' ακούς τη φωνή του Γάλλου (ιδρυτικού παράγοντα του Σοσιαλισμού) Ζαν Ζωρές, και ικανοποιείσαι μαθαίνοντας την αλήθεια για το χτύπημα του κακού... Ο Λ. Μάλαμας απομυθοποιεί και ξεσκεπάζει, ικανοποιεί κι ενθουσιάζει, με τις 50 αυτοτελείς δημιουργίες του: στην ποίηση, το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, ή την κοινωνιολογία, την ιστορία, τη φιλοσοφία, τη δημοσιογραφία...»
Άγγελος Δόξας

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

Ανεξάρτητη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Πρωτοσέλιδα

	Σελίδα
Η αυγή των ανθρώπων: Γ. Πακαστάμου	129
Γιώργος Πακαστάμος: Λ. Μάλαμα	130
Ανέκδοτη κοινωνιολογία: Δ. Γληνού	131

Παγκόσμια ποίηση

Από Λατίνο Σέξτο Αουρέλιο:	
Μετ. Βασ. Λαζανάς	134
Από Φινλανδία: Μετ. Μεσεβρινός	135
Από Γαλλία: Μετ. Αγνή Σωτηρακοπούλου	135
Γιουγκοσλαβία: Μετ. Βικτωρία Θεοδώρου ..	135

Ελληνική ποίηση

Μαρία Αρκαδίου: Δύο ποιήματα	136
Ζαφείρη Στάλιου: Φθινόπωρο	136
Θάνου Κωτσόπουλου: Όχι σαν Ιανοί	136
Θάνου Τακαντζά: Θύμησες παλιές	136
Κώστα Πηγαδιώτη: Στον ποιητή Μολόιζε ..	137
Γιάννη Πλαχούρη: Θερινό μεσημέρι	137
Γιώργου Παναγουλόπουλου:	
Κάποιο τραγούδι	137
Τάκη Κολιαβά - Μωλιωτάκη:	
Οι ετερόκλητοι	138
Μαρίτσας Παρασκευά: Οππινογκούρα	138
Γιώργου Δ. Κουλούκη: Κάθε πρωί	138
Δημήτρη Χρ. Μπασινάκη: Διάψευση	138
Βαγγέλη Σουλτάνη: Τέσσερα επιγράμματα ..	139
Νίκου Στ. Δημητρακόπουλου: Βεντσερέμος ..	139
Τούλας Σόφη - Μέλλιου:	
Ικεσία στη θάλασσα	140
Γιώργου Βελλά: Δυο μάτια	140
Νίκου Β. Καρατζένη:	
Παθολογική - θάλαμος 7	140
Μάνθου Σκαργιώτη: Κυρά	141

Νέοι ποιητές

Γιώργου Δημακόπουλου:	
Φθινοπωρινός αποσπερίτης	141
Διαμαντή Μικερόζη: Αντιπαράθεση:	141

Ταξιδιωτική λογοτεχνία

Εντυπώσεις από την Ιταλία	
Λάμπρου Μάλαμα:	142

Πεζογραφία

Γιώργου Κατσιμπα:	
Στοχασμοί απ' τη ζωή μας	148
Μαρίας Γιακουμέλλου: Μια μάνα του λαού ...	149
Νίκου Βέλκου: Δολαριούπολη	150
Ερρίκου Βλάχμπη: Ένα ερειπωμένο σπίτι ...	151
Ελευθερίας Παπαδάκη: «Δελτίο Ειδήσεων» ...	153
Γιάννη Κοφίνη: Ο δρόμος της φρίκης	154

Νότες της Εθνικής Αντίστασης

Δήμοι Βότσια: Μια άνιση αερομαχία	155
Δημήτρη Ροντογιάννη: Ο ίδιος δρόμος	156
Δημήτρη Ροντογιάννη: Αντάρτες	158
Πέτρου Μπακογιάννη:	
Η μάχη της Αμφιλοχίας	158
Ζήση Λαμπίρη: Από τη ζωή του Άρη	159

Λαογραφικά Σύμμειχτα

Δημήτρη Ζάννη: Το τέλος μιας αλεπούς	160
--	-----

Κώστα Αγγελίδη: Η καρβάνα του μπαρμπα-
& οι παλιοί φωτογράφοι

Μιχάλη Μπάκολη: Προξενικό με τηλέφωνο
Βασίλη Βλάχου: Η κυρά-Σκυφή

Οι Συγγραφείς & τα βιβλία

Κρίνονται από τον Λ. Μάλαμα:

Οι 1) Γιάννης Β. Καραγιάννης, 2) Παντελί
Λισάρης, 3) Κύπρος Χρυσάνθης, 4) Ελενη
Παπαδάκη, 5) Έλπα Σπηλιωτοπούλου ...

6) Κρίσεις συγγραφέων για το έργο του
Λ. Μάλαμα «Ψαλίδας ο κορυφαίος
εθνοδάσκαλος 1767 - 1829»

Αποφθεγματικά διδάγματα

Πιθαγόρειες παραινέσεις
από τα «χρυσά έπη»

Διάφοροι επίκαιροι στοχασμοί

Με το σφυρί στα καμώματα

Σχόλια του Άλκη Φωτεινού

Γκύντερ Γκρας:

Για τη χρησιμότητα της λογοτεχνίας ...

Από τη θεατρική ζωή & κίνηση

Σχόλια του Θ. Μελιγαλά

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Σχόλια του Στέλιου Κεντή

Με την πειθώ των αριθμών

Μηνύματα στο «Ελ. Πνεύμα»

Πνευματικά &

Καλλιτεχνικά γεγονότα

«ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ»

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης

Λάμπρος Μάλαμας

Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο:

Ανεξαρτησίας 188 - Γιάννινα

Τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 250

Χρονιάτικη συνδρομή 1000

Φιλική κατά προαίρεση...

Ιδρύματα - Δήμοι - Κοινότητες

5.000

Εξωτερικού δολάρια 20

Ύλη - αλληλογραφία - επιταγές στον ίδιο
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνε-
γασίες. Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική
Ήρυξη — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική Περίοδος
Χρόνος 16ος - Τόμος 8ος
Τεύχος 65
Ιούλης - Αύγουστος
Σεπτέμβρης - 1987

Η αυγή των ανθρώπων (Συνομιλία με την εποχή μου)

Του Γιώργου Παπαστάμου

Ανάμεσα στο πλήθος της ερημιάς
σου θα κορευείται προς τη στενή κύλη,
σου αιώνα που φεύγει, του γέροντα
σου δεν τον ξεμάργωσεν ο ήλιος,
' άκαρδου, τ' ανελεύθερου κι αυταρχικού,
ανάμεσα στο πλήθος εγώ κι ο αδερφός μου άνθρωπος...
- Για τη δική σου γη μιλώ αδερφέ μου,
για το μοιρόγραφο του γένους σου
που θα σκοτώσει τις πατρίδες...
Μιλώ εδώ στον ασύνωρο δρόμο της αγάπης
ανάμεσα στη σύλληψη και την αντίληψη,
ανάμεσα στην έννοια και τη δημιουργία,
ανάμεσα στη λεπτή συγκίνηση και τη σκληρή απόκριση.
Θα μιλώ για τους πεσμένους στο έρεβος,
τους υπάρχοντες δίχως ειδήσεις,
για το φως της άνοιξης, το λαϊκό,
ελατύ ρεύμα της ιστορίας.
Θα μιλώ για τους αξεδίψαστους νοσταλγούς
της ατελείτητης ζωής και για όσους πεσμένους
ανάμεσα στο λάγνο κόθο και το φριχτό σπασμό.
Θα σέρνω κραυγή στον ήλιο για τους άμετρος
κι άγνωρους ήλιους του σύμπαντος, για τη βαθιά
ώρα της αυγής, ενώνοντας την ελπίδα με τη γονιμότητα.
Θα μιλώ ζεστά και για σένα που στέκεις ανάμεσα στις ερημίες
με περίτρομο μάτι αγρύπνιας, ντυμένος τα νεφελώματα
της καταγίδας, για σένα που στα βλέφαρά σου
χαράζει η πρώτη αυγή, η αυγή των ανθρώπων!
Για σένα που στέκεις ορθός, ανάμεσα στο σθένος
και στην ύπαρξη, ανάμεσα στην ουσία και στην καταγωγή.
Για σένα το ριγμένο στο ζοφερό χάος των αβύσσων,
για σένα τον αδερφό μου τον ασήμαντο και άσημο
που δε σκιάχτηκε ποτέ, τ' άγριο φονικό σκοτάδι
της φριχτής γοτθικής νύχτας, για τη δική σου γη
και πατρίδα, για τη δική σου απέραντη χώρα άνθρωπε,
θα μιλώ, όσο θα υπάρχω, πολίτη της οικουμένης,
για το δικό σου ΕΙΝΑΙ, το φερέοικο κοχύλι,
το ακατοίκητο όστρακο, φίλε, το δίχως αρχές και στάχτες,
για το άφθαρτο αίμα σου, για το απαρασάλευτο πρόσωπο
της ζωής σου, για την αποκρυπτογράφηση της συμπόνοιας σου,
για την ψυχή σου ελάφι διψασμένο, για ό,τι είναι δικό σου
κι αιώνια σου ανήκει, θα μιλώ για το ανεπανόρθωτο

που είναι η σιωπή, για τη φθαρμένη μορφή που είναι η δίψα σου.
 Αυτός είναι ο δρόμος αδερφέ μου, όλος βροχή και ανία,
 που μας ταξιδεύει στο σκοτάδι ανυπεράσπιστους και προδομένους.
 Αυτός είναι ο δρόμος του τέλους, αυτή η στράτα που ο κόσμος τελειώνει.
 Αυτός είναι ο δρόμος που τα όρια της πλάσης μέσα του χάνονται,
 που προ πάντων, των αιώνων τον έχουμ' απελπισμέν' αναζητήσει.
 Ο θαλασσοπόρος ανοίγει το πανί του να περάσει το δρόμο με το σάπιο νερό,
 το δρόμο που φτάνει ως το έσχατο σύνορο, ροή ετών απάνω
 στα έτη, σημαδεμένη με αυγές, το δρόμο που φτάνει
 με πύρινη γραφή και σωμένα λόγια ως την κοιλάδα
 των θυελλών, χωρίς τη βαριά βροντή που κομματιάζει
 τη νύχτα, μα μόνο με τον κλαιθμό την οίμωγή
 και τον άγλωσσο σπόρο που συνομιλεί με την άβυσσο.

Γιώργος Παπαστάμος

Ο Γ. Παπαστάμος ανήκει στις ζωντανές και προοδευτικές πνευματικές δυνάμεις του λαού μας. Γνωστός στο λογοτεχνικό κι εκπαιδευτικό κόσμο της χώρας, είναι από τους πιο παραγωγικούς και ακαταπόνητους συγγραφείς της γενιάς του 1960-70. Ασχολείται εντατικά με τη δοκιμιογραφία και διαπρέπει σ' αυτό το είδος και στην κριτική μελέτη περισσότερο από άλλους και μάλιστα ξεχώρισε διακριτικά, μέσα από το χώρο της παιδείας.

Με βαθύ στοχασμό και πλατιούς ορίζοντες σκέψης, δουλεύει και δημιουργεί, ή αναδημιουργεί με φλογερό ζήλο στα γράμματα και τις τέχνες. Δεν τον υποκινεί μόνο συν οργανική ανάγκη το καλλιτεχνικό του ένστιχτο, σε αναλύσεις πολλών μορφών, παρά κι ένα πείσμα, μ' ένα πικρό παράπονο αδικίας από μέρους εκδοτών και Πολιτείας. Και δεν είναι μόνο από τους πληθωρικότερους δοκιμιογράφους, η προσφορά του στη χρονική διηγηματογραφία, την ποίηση και τη βιογραφία, είναι σημαντική. Αν υπήρχε αντικειμενική, αδέκαστη και νοικυρεμένη επιτροπή εποπτείας στον τομέα της λογοτεχνίας από το ΥΠΠΟ, έπρεπε το ταλέντο και ο συγγραφικός οργανισμός του Γ. Παπαστάμου, η κατάθεσή του στην τράπεζα της νεώτερης γραμματολογίας μας να είχε εντοπιστεί, αποτιμηθεί, και βραβευτεί. Γιατί πρόκειται για έναν ειάντοχο και χαλκέντερο, σεμνό κι αθόρυβο εργάτη του πνευματικού πολιτισμού, με προικισμένες ικανότητες και θαυμαστές αρετές. Έχει ευρύτερη ησυχία, και πλαστική ευχέρεια στη γλώσσα, κι ένα προσωπικό μεγαλόπρεπο κι επιβλητικό ύφος.

Περνώντας πρόσφατα στην απομαχία της εκπαίδευσης, που επί 30 περίπου χρόνια, υπηρέτησε και σαν Επιθ/τής και Σύμβουλος, μ' ευσυνειδησία κι άριστη επίδοση, θα τον κερδίσει τώρα περισσότερο η συγγραφική και η λογοτεχνία. Πληθωρικός, πολύχυμος και βρυσίμιος, πέρα από τις δημιουργικές του ανησυχίες, παρασύρεται και από μίαν αδυναμία να γράφει ύμνους για όλους στην κριτική της τρέχουσας λογοτεχνίας. Θα του ήταν ίσως χρησιμότερος ο περιορισμός των υπερβολικών ύμνων προς όλους τους νεώτατους, που επιβάλλεται προσεχτική επιλογή ταλέντων. Οι ύμνοι δεν ταιριάζουν σε όλους, μικρούς και μεγάλους, σοβαρούς και φαιδρούς, βαριούς κι αλαφριούς, αδύναμους και δυνατούς. Το να ξεχωρίζει ένας κριτικός την ίρα από το σάπιο γράφει σωστή και αληθινή, κοσκινισμένη κι αποσταγμένη πολιτισμική ιστορία, με κρίση ευθύνης για τους νέους. Το ν' αποφεύγει κανείς τις υπερβολές και τις άδικες παραχωρήσεις κι επιείκειες, θωρακίζει και κατοχυρώνει ένα πολύμοχθο καταχτημένο κίρος, σαν αυτό του Γ. Παπαστάμου, που πρυτανεύει στα έργα του: η αντιπολεμική και ανθρωπιστική ιδεολογία, με πάντα υψωμένο το λάβαρο, από τα παρορμητικά του αισθήματα, στην οικουμενική πρόοδο: αδερφοσύνη και ειρήνη.

Λάμπρος Μάλαμας

Κυκλοφορεί σε 6η Έκδοση

Λάμπρου Μάλαμα

«Ο Ξεσηκωμός

του Πολυτεχνείου»

Το γνωστό αυθεντικό χρονικό με όλα τα γνήσια και περιεχτικά στοιχεία, που εξυπηρετεί σε κάθε επέτειο τις 17 Νοέμβρη Εκπαιδευτικούς — μαθητές λαό και σχολεία.

Ανέκδοτη Κοινωνιολογία

Του Δημήτρη Γληνού

Μια πρωτότυπη εργασία, από προφορική διδασκαλία του κορυφαίου πνευματικού ηγέτη, που παρουσιάζουμε από σημειώσεις του αγαπημένου σπουδαστή του Γ. Α. Οικονόμου.

Επιμέλεια Λάμπρου Μάλαμα

5

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Η γλώσσα π.χ. είναι ιστορικό περιβάλλον και αυτού επίδραση είναι το να μαθαίνει ένα παιδί τη γλώσσα του· το αυτό συμβαίνει με ορισμένα ήθη, έθιμα κλπ. Γενικά οι άνθρωποι είναι δημιουργήματα μιας ιστορικής εξέλιξης.

Την παράδοση (ιστορικό περιβάλλον) διακρίνουμε σε άμεση και έμμεση. Η πρώτη είναι εκείνη που μεταδίνεται από άνθρωπο σε άνθρωπο όπως η γλώσσα, τα ήθη και έθιμα, οι θρησκευτικές αντιλήψεις, τα παραμύθια, διάφορες μορφές της ζωής, τραγούδια, ντύσιμο, τρόπος στολισματος του σπιτιού και άλλα. Η δεύτερη, είναι αυτή που μεταδίνεται από μνημεία του παρελθόντος αντικειμενοποιημένα όπως οι αρχαίοι συγγραφείς, το Ευαγγέλιο, το Κοράνιο, διάφορα μνημεία τέχνης. Η παράδοση αυτή έχει αντικειμενοποιηθεί σε ορισμένα μνημεία και υπάρχει ορισμένη χρονική απόσταση, αφότου δημιουργήθηκε, μέχρι της επίδρασης, γι' αυτό μπορεί να ονομασθεί και μνημειακή παράδοση.

Όστε ο άνθρωπος ερχόμενος στον κόσμο σε ορισμένες προδιαθέσεις ειδολογικές υφίσταται την επίδραση του περιβάλλοντος· και γι' αυτό λέμε ότι, ο άνθρωπος είναι ιστορικό δεδομένο σε τόπο και χρόνο. Γι' αυτό, αν μεταφέρουμε ένα παιδί μόλις γεννηθεί από ένα τόπο σε άλλο, θα γίνει πολύ διαφορετικός άνθρωπος (γλώσσα, θρησκεία, συνείδηση).

Ακόμη και ένα παιδί αγρίων, αν φέρουμε μέσα σε μια πολιτισμένη κοινωνία, και αν δεν γίνει από τους καλύτερους, θα γίνει ένας από τους κοινούς πολιτισμένους ανθρώπους.

Σαφέστατο παράδειγμα για την επίδραση του περιβάλλοντος έχουμε τη μελέτη του εγκλήματος, για το οποίο έχουμε 2 απόψεις.

Η πρώτη υποστηρίζει ότι ο εγκληματίας γιγνιέται και φέρνει μάλιστα στον οργανισμό

του και τα «εγκληματικά στίγματα». Η θεωρία όμως αυτή πέφτει, διότι μόλις τα 2% των εγκληματιών είναι από τη γέννησή τους εγκληματίες ενώ τα 90 ή 95% είναι δημιουργήματα του περιβάλλοντος, που αν αυτό ήταν διαφορετικό, δεν θα γίνονταν και αυτοί εγκληματίες. Έτσι το έγκλημα μεγαλώνει πολύ σε ανώμαλες κοινωνικές καταστάσεις, όπου η δυσκολία της ζωής είναι μεγαλύτερη.

Αυτό αποδείχτηκε στη Γερμανία κατά τον ευρωπαϊκό πόλεμο. Λοιπόν η κοινωνιολογική ερμηνεία του εγκλήματος είναι πολύ σημαντικότερη από τη φυσιολογική· και μας επιβάλλει να ερευνούμε τις συνθήκες υπό τις οποίες έγινε το έγκλημα.

Όταν λάβουμε υπόψη την επίδραση του περιβάλλοντος, θ' απαλλαγούμε και από μερικές εσφαλμένες ιδέες που επικρατούν σε ζητήματα σχετικά. Είναι λαθεμένη π.χ. η ιδέα ότι, όποιος ανήκει σε κατώτερη κοινωνική τάξη, είναι κατώτερος ψυχικά και φυσιολογικά, από τους ανθρώπους μιας ανώτερης τάξης και το εναντίο. Και των ευγενών οι αρετές και των φτωχών οι κακίες, είναι δημιουργήματα κοινωνικών καταστάσεων, του περιβάλλοντος.

Μια θεωρία μάλιστα, ανάγει και το ζήτημα της ατομικής επιτυχίας, ή αποτυχίας στη ζωή, σε αιτίες κοινωνικών καταστάσεων.

Ακόμα, λαθεμένη είναι η ιδέα ν' αποδίδουμε ανώτερες ικανότητες σε ορισμένη γενιά ανθρώπων (π.χ. του 1821), γιατί οι κοινωνικοί όροι έδωσαν αφορμή να εκδηλωθούν ορισμένες ενέργειες.

Η κοινωνιολογία δέχεται ατομικές διαφορές μεταξύ των ανθρώπων, βιολογικές και ψυχολογικές, πάντα όμως, ειδολογικές χωρίς περιεχόμενο· επίσης δέχεται βιολογική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών. Δεν δέχεται όμως, παρά μόνο την επίδραση του περιβάλλοντος, στη γενική κοινωνική κατάσταση.

Λιαίρεση του περιβάλλοντος

Φυσικό

Φυλετική Επίδραση

Κοινωνική Επίδραση

Ανθρώπινο
 Προσωπικό
 Σύγχρονο
 Αντικειμενικό
 Ιστορικό ή Παραδοσιακό
 Κατάσταση Πολιτισμού
 Άμεση- Έμμεση
 Γεωργική Οικονομία
 Αλιευτική Οικονομία

Έννοια της κοινωνίας

Πρώτα πρέπει να καθοριστεί, σε τι συνίσταται αυτό που λέγεται λαϊκή «κοινωνία». Συνήθως όταν λέμε «κοινωνία» έχουμε μια αόριστη έννοια των ανθρώπων που κατοικούν στο ίδιο μέρος.

Για να σχηματιστεί η επιστημονική έννοια της κοινωνίας, πρέπει να βρεθούν τα κύρια γνωρίσματά της.

Προς τούτο ξεκινάμε από την έννοια της «ομάδας» που άλλοτε είναι τυχαία και περαστική, άλλοτε δε, παίρνει μονιμότερο χαρακτήρα. Κοινωνιολογικά, ενδιαφέρει περισσότερο, το δεύτερο είδος του οποίου κυριότερο γνώρισμα είναι, ότι αποτελείται από πολλά άτομα του αυτού είδους, και έχει κοινούς σκοπούς, κοινά ψυχικά ελατήρια και κοινά μέσα προς επιτυχία των σκοπών. Ειδολογικό γνώρισμα της διαρκέστερης αυτής ομάδας, είναι μια ανταλλαγή σχέσεων, σχέσεων ορισμένης αλληλεπίδρασης μεταξύ των ατόμων. Π.χ. η οικογένεια είναι μια κοινωνία, στην οποία ανήκουν ορισμένα άτομα μεταξύ των οποίων υπάρχουν ορισμένες σχέσεις (οικονομικές, απαγορευτικές, αγάπη, συμπάθεια κλπ.) και ορισμένη αλληλεπίδραση. Κοινωνία επίσης είναι η τάξη των δασκάλων ή ο σύλλογος ενός σχολείου, γιατί κι εδώ ορισμένα άτομα ενώθηκαν από ορισμένα ψυχικά ελατήρια (η αυτή μόρφωση για ορισμένο σκοπό, αγωγή) και εξασκούν μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Όμοια έχουμε κοινωνίες: δικαστική, εργατική κλπ, και γενικά, μπορούμε να πούμε ότι, κοινωνία με την επιστημονική της έννοια, έχουμε παντού, όπου έχουμε μια ομάδα ανθρώπων μέσα στην οποία, από ορισμένα αίτια, γεννιούνται ορισμένες σχέσεις και αλληλεπιδράσεις.

Παρατηρήσεις για διασάφηση του ορισμού της κοινωνίας

1) Για να υπάρχει αλληλεπίδραση, χρειάζεται κάποια ενότητα, ή τοπική ή χρονική, η γενικά μια επαφή, επικοινωνία, ανταλλαγή.

Αν πάρουμε π.χ. μια κοινωνία νομάδων στους οποίους υπάρχει μια απλή μορφή κοινωνίας, η οικογένεια. Έχει τοπική ενότητα, όταν μετακινούνται όλοι μαζί, όταν δε η οικογένεια χωριστεί, χάνεται η τοπική ενότητα, αλλά μεταξύ των νέων οικογενειών υπάρχει επικοινωνία (θρησκευτική, βοήθεια σε περιπτώσεις κινδύνου), ώστε πλάτυνε η έννοια της κοινωνίας πάντα όμως με επαφή, που άμα διακοπεί δεν υπάρχει πια κοινωνία.

Έτσι οι αποικίες των αρχαίων Ελλήνων, όσο είχαν σχέσεις με τις μητροπόλεις, αποτελούσαν μ' αυτές κοινωνία, αλλ' αν έπαυσαν κάθε σχέση με τις μητροπόλεις, δεν αποτελούσαν κοινωνία.

2) Το ίδιο άτομο μπορεί να ανήκει σε πολλές κοινωνίες. Υπάρχουν πολλές κοινωνίες, στις οποίες μπορεί να ανήκει ένας άνθρωπος, όπως οικογενειακή, θρησκευτική, επαγγελματική, σωματειακή (διάφοροι σύλλογοι), κοινοτική, στρατιωτική, πολιτική, εθνική, οικονομική (δηλαδή όχι οτενά επαγγελματική, αλλά κοινωνική τάξη εργάτη ή μεγαλοαστού), κοινωνία δικαίου, ηθών κλπ.

3) Η χρονική διάρκεια των διαφόρων κοινωνιών είναι διάφορη, σε άλλες μέγιστη (οικογένεια, δικαίου, εθνική), σε άλλες μικρότερη (διάφορα σωματεια, γιατί εξαλείφονται τα αίτια, ή οι αλληλεπιδράσεις, και άλλες είναι εντελώς εφήμερες).

4) Υπάρχει διαφορά και στην ένταση της αλληλεπίδρασης· και γι' αυτό διακρίνουμε έντονες και χαλαρές κοινωνικές σχέσεις. Π.χ. η κοινωνία του αρχαίου «άστεως» ήταν έντονη, ενώ της αποικίας με τη μητρόπολη χαλαρή. Αλλά και μέσα στην ίδια κοινωνία μπορεί η αλληλεπίδραση να γίνεται περιοδικά έντονη, σε διάφορο χρόνο, ανάλογα με ορισμένα αίτια, όπως π.χ. σε ένα εργατικό σωματείο.

5) Συνήθως ο άνθρωπος από έμφυτη τάση ζητεί την πλατύτερη κοινωνική σχέση και αυτή ονομάζει κοινωνία.

Η έννοια της πλατιάς αυτής κοινωνίας, είναι ιστορικά μεταβλητή. Σε λαούς πρωτόγονους, η πλατύτερη κοινωνική έννοια, ήταν το γένος, ή η φυλή, αργότερα, η πόλη και ύστερα το έθνος, που και σήμερα είναι στους περισσότερους ανθρώπους, αλλά πολλοί υπερβαίνουν αυτή την έννοια σε διάφορες κατευθύνσεις και δημιουργούν κοινωνίες πολιτισμού (ευρωπαϊκού, ασιατικού) ή άλλη πλατύτερη υπερεθνική κοινωνία την Εργατική Διεθνή, την Κοινωνία των Εθνών· και τέλος στο βάθος του ορίζοντα.

κόλις χαράζει σε ανώτερες συνειδήσεις η ανθρωπίνη κοινωνία.

Ώστε η έννοια της πλατύτερης κοινωνίας, να μεταβλητή, είναι συνάρτηση του πολιτισμού, ανάλογα μάλιστα με αυτή θέλουν πολλοί να διαιρέσουν και την ιστορία της ανθρωπότητας (1, γένος, 2, φυλή, 3, άστρ, 4, έθνος, 5, κοινωνία Εθνών, κλπ.).

6) Έτσι που παραδεχτήκαμε την έννοια της κοινωνίας μπορούμε να δεχτούμε κοινωνία τα ζώα; Οι περισσότεροι κοινωνιολόγοι απαντούν όχι, και ονομάζουν φυσική μορφή κοινωνίας εκεί που έχουμε ομάδες ζώων, προρχόμενες από ένστικτα σταθερά και πάγια και αυτό ομοιόμορφες, ενώ η ανθρωπίνη κοινωνία παρουσιάζει τόση πολυμορφία, και εξέλιξη, ώστε καμία κοινωνία δεν υπάρχει μεταξύ των ανθρώπων απόλυτα ομοιόμορφη με άλλη, πως συμβαίνει στα ζώα.

7) Έννοια της αλληλεπίδρασης. Για να έχουμε μια εικόνα να μας διευκολύνει στις διευκρινήσεις παίρνουμε ένα παράδειγμα: Μια χορευτική ομάδα, χορεύει έναν κυκλικό χορό και τραγουδούν οι ίδιοι οι χορευτές, κατά τη διάρκεια του χορού, σιγά-σιγά αλλάζουν λοι οι χορευτές, ενώ ο χορός εξακολουθεί ο ίδιος.

Η κοινωνία μένει πάντα η ίδια; ή ενώ χορεύουν κυκλικό χορό, παίζει έξαφνα η μουσική φοξ-στρωτ και αλλάζουν χορό οι ίδιοι χορευτές... είναι η ίδια κοινωνία;

Άλλο παράδειγμα για να καθορίσουμε πως ννοούμε την αλληλεπίδραση: Ας πάρουμε ένα σωματείο π.χ. τον Εκπαιδευτικό Όμιλο. Μεταξύ των μελών γίνεται αλληλεπίδραση, αλλά πως; μεμονωμένα από τον καθένα στον άλλον ατομικά; Μέλη φεύγουν, έρχονται νέα. Ο σκοπός μένει ο ίδιος, ή μπορεί να πάει και εκεί χωρίς να γνωρίζει κανένα άτομο, να άβει μέρος σε συζήτηση κλπ, και απ' αυτό να ποστεί μια επίδραση; Κυρίως αλληλεπίδραση είναι η δεύτερη, δηλαδή η αλληλεπίδραση μεζάγεται υπεράνω των ατόμων.

Στο παράδειγμα του χορού υπάρχει επίδραση μεταξύ των μελών, αλλά δεν επηρεάζει ο ένας τον άλλον ιδιαίτερα. Όμως η επίδραση προέρχεται από την ομάδα ολόκληρη (βήματα, κατεύθυνση κλπ.) και αν ένας πάψει να κάνει ό,τι κάνει η ομάδα, θα εκτοπιστεί και δεν θα είναι μέλος της κοινωνίας, ενώ, αν χορεύει καλά, θα επηρεάζει και τους άλλους.

Υπάρχει ένας γενικός ρυθμός που αναγκάζει όλα τα άτομα. Αλλά στην αλληλεπίδραση δεν είναι όλοι ίσοι. Μερικοί ένεκα της ατομικότητάς τους, είναι ζωηρότεροι ή παθητικότεροι

αυτό ισχύει και για άτομα και για ομάδες μέσα σε μεγαλύτερες κοινωνίες, Στην ομάδα της οικογένειας π.χ. που αποτελεί μια κοινωνία, υπάρχουν μέλη παθητικότερα (τα παιδιά συνήθως) και ενεργητικότερα (οι γονείς συνήθως). Έτσι και στην καθολικότερη κοινωνία, υπάρχουν τάξεις παθητικότερες (πολύς λαός) και άλλες τάξεις ή άτομα, που ασκούν επίδραση μεγαλύτερη.

8) Τι ρόλο παίζουν τα άτομα μέσα σε μια κοινωνία;

Το ζήτημα είναι από τα θεμελιωδέστερα της κοινωνιολογίας και δύο αντίθετες σχολές, δίνουν δύο αντίθετες απαντήσεις.

Η πρώτη, η ατομική σχολή, υποστηρίζει ότι: ο κύριος φορέας των κοινωνικών φαινομένων είναι το άτομο.

Η δεύτερη σχολή λέει ότι: κάθε κοινωνία αποτελείται από άτομα, αλλά, κύριος παράγοντας των κοινωνικών φαινομένων, δεν είναι τα άτομα. Τα κοινωνικά φαινόμενα είναι υπερατομικά, τα δε άτομα, είναι σημεία για στήριξη και διάβαση των κοινωνικών φαινομένων, φορέας της κοινωνίας είναι, το σύνολο της ομάδας. Αν ξαναγυρίσουμε στο παράδειγμα του χορού, η α' σχολή, λέει ότι το χορευτικό σύνολο αποτελείται από άτομα, καθένα από τα οποία αρχίζει να χορεύει, ξέρει πως να χορεύει κλπ, και η χορευτική κοινωνία δεν είναι τίποτε άλλο παρά το άθροισμα των ατόμων. Η β' σχολή λέει ότι: δεν μπορεί να υπάρξει χορός όταν δεν υπάρχει μουσική, ρυθμός, άνευ του οποίου δεν μπορεί να υπάρχει άτομο που ξέρει να χορεύει και συνεπώς ούτε χορός θα υπήρχε αν έλειπε ο ρυθμός.

Ποιός έχει δίκιο; Ας πάρουμε και άλλο παράδειγμα, π.χ. τον Εκπαιδευτικό Όμιλο. Πριν, υπήρχαν άτομα που είχαν το καθένα τις ιδέες του Ομίλου, και έκαναν την κοινωνία του, ή υπήρχε μια υπερατομική κοινωνική ιδέα, της οποίας στήριγμα ήταν τα άτομα που τον αποτέλεσαν; Η απάντηση είναι δύσκολη. Κατά τη γνώμη μας η δεύτερη σχολή έχει δίκιο, δηλαδή φορέας των κοινωνικών φαινομένων είναι το πνεύμα κάθε κοινωνίας (πνεύμα κοινωνίας είναι στο χορό: η μουσική και ο ρυθμός στον Εκπαιδευτικό Όμιλο, η κεντρική ιδέα που ενώνει τα μέλη, σε ένα εργατικό σωματείο, το πνεύμα που δημιουργήθηκε για το σκοπό του). Ιστορικό παράδειγμα είναι η οικονομική κοινωνία στην οποία ζούμε σήμερα και η οποία δεν είναι δημιουργήμα ατόμων, αλλά συνόλου.

(Συνεχίζεται)

Παγκόσμια Ποίηση

Λατινική

Σέξτου Αουρέλιου Προπέρτιου

(47 π.Χ. — 15 μ.Χ.)

Ελεγεία Εικοστή

(Βιβλίο Δεύτερο)

Μετάφραση: Βασίλη Λαζανά

“Quid Fles adbucta gravius Briseide? quid Fles...”

Η Βρησηίδα όταν απάχθηκε γοερά τόσο δεν εθρηνοίσε
κ' η Ανδρομάχη όταν αιχμάλωτη απ' τους Λαναούς εσίρθη.
Προς τί οι μομφές αυτές, ασύνετη που τοις θεοίς κουράζου;
Γιατί θρηνεΐς και με κακολογείς άπιστος ότι είμαι δήθεν
Το πένθιμο πουλί, με τους νυχτερινούς τους γόους του ταραΐζει
λιγότερο την Αττική τη γη και το Κρεκρόπειο το άλσος
κι αυτή που είδε τα δώδεκα τα τέκνα της νεκρά, η Νιόβη
δεν κλαίει τόσο λυγμικά στα ύψη πέρα του Σικόλου.
Τα χέρια μου και με δεσμά από χαλκό κι αν τ'ά δεναν ακόμη
10 — και μ'έ κλειναν μέσα στο θάλαμο της μυθικής Λανάης
θα όρμιζα πάλι σ'εσέ τις αλυσίδες μου, Κυνθία, σπώντας
— απ' τον κλοιό να λυτρωθώ κάτι θα εφεύρισκεν ο νους μου.
και τί δεν μου 'χουν πει για σε! Όμως ταυτιά μου εγώ τα κλείνω.
'Όσο για με για την αγάπη μου μηδέ στιγμή μην αμφιβάλεις.
Στα οστά και της μητέρας μου και του πατέρα μου το ομώνω
(ψεύτης αν είμαι η τέφρα μου μαύρη ας κέσει επάνωθέ μου),
ως στη στερνή την ώρα μου πιστός στον όρκο μου θα μείνω.
'Όπως και σύ. Ένας θάνατος κοινός θα λύσει το δεσμό μας.
Η φήμη αν ίσως και το κάλλος σου, Κυνθία, δεν με δεσμεύουν.
20 — η θαλπωρή που αισθάνομαι δεσμώτη σου, θαρρώ, θα με κρατήσει.
Τον κύκλο της επτά φορές έχει η Σελήνη κι όλας διανύσει
και στις πλατείες μιλούν για μας και το δεσμό μας εκθειάζουν.
Πλήθος φορές η θύρα σου καλοπροαίρετη μου εστάθη
και ισάριθμες φορές την κλίνη μου μοιράσθηκες μαζί μου,
χωρίς ποτέ με δώρα πλούσια στον κόθο μου να ενδώσεις.
Η αξία και η υπεροχή μου είναι αυτή: η εύνοια, Κυνθία, κ' η ανοχή σου!
Την ώρα που όλοι αναζητούν εσέ, ω Φως μου, αναζητείς εμένα.
Την καλοσύνη σου αυτή εγώ ποτέ δεν θέλω λησμονήσει,
έστω κι αν με βασάνιζαν οι τραγικές οι Έρινύες
30 — και ο Αιακός με καταδίκασε να κατοικώ στον Άδη
κι ένα γεράκι σπάραζε τον Τιτυό κι εμένα.
Η πέτρα του Σισύφου μόχθος ανάλαφρος για μένα θά 'ταν.
Λοιπόν: οι επιστολές σου περιττές και οι ικεσίες σου και οι παρακλήσεις.
η πίστη μου είναι ασάλευτη: η ίδια καθώς την πρώτην ώρα!
Η αρετή μου είναι αυτή: δεν ερωτεύομαι ποτέ μου,
τον έρωτά μου για ν'απαρνηθώ ευθύς την άλλη ημέρα!

Το πένθιμο πουλί είναι η Φιλομήλα, όνομα μυθικό της αηδόνας — Δανάη: Κόρη του Ακρίσιου, βασίλειά του Άργους. Χρησμός ειδοποίησε τον Ακρίσιο ότι ο έγγονός του — γιός της κόρης του Δανάης — επρόκειτο να τον φονεύσει. Έκλεισε, λοιπόν, την κόρη του σ'ένα θάλαμο, αλλά ο Ζεύς εισέδυσσε ως χρυσή βροχή στο θάλαμο και η Δανάη έφερε στον κόσμο τον Περσέα.

Φινλανδία

Χαίρος αδερφες — μου

Μάρτας Τίκανεν

Ιετ. Μεσεβρινός (Από τα σουηδικά)

Χαιρος
αδερφες
να πετάξουμε στα παλιοσίδερα
τις τύψεις-μας

τούτη η κοινωνία
ζει
με τη βαρυμένη-μας συνείδηση

κανένας δεν κάνει τον κόπο
να μας καταπιέσει
οσο καιρο εμεις
τόσο πολυ καταπιέζουμε
τον εαφτο-μας

Φτάνει πια

Χαιρος, αδερφες-μου,
να πετάξουμε στα παλιοσίδερα
το ήμαρτον.

ΗΜΕΙΣ ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΗΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΑΣΠΕΡΑΝΤΟΝ ΕΙΜΕΝ

Γιουγκοσλαβία

Μέρες...

Κότσο Ράτιν

Μετ. η Βικτωρία Θεοδώρου

Σαν γιορντάνι βαρύ στο λαιμό
φτιαγμένο από κρύα βότσαλα,
μια μια οι μέρες οι τυραννικές
μας λυγίζουν τους ώμους!
Μα είναι μέρες, είναι στ' αλήθεια μέρες
τ' ατέλειωτα βάσανα του μεροκαματιάρη;
Σήκω χαράματ' απ' το στρώμα,
γύρνα το βράδυ αργά με το σκοτάδι
κι αν η χαρά σε πάει το πρωί
το βράδυ θα σε φέρει πίσω η θλίψη.

Αχ, που να μείνει, έρημη παντέρημη
ετούτ' η μάταιη, η σκυλίσια ζωή!
'Ανθρωπος γεννιέσαι, σκλάβος γεννιέσαι·
κι αν άνθρωπος γεννιέσαι σαν χτήνος πεθαίνεις,
κι όλη σου τη ζωή καματερό, για να δουλεύεις
στα χτήματα των άλλων.
'Ασπρα παλάτια να χτίζεις για τους άλλους
σκάβοντας το δικό σου μαύρο μνήμα!
Για σένα οι αρρώστιες,
για σένα περνούν τα βάσανα ένα ένα
σαν κομπολόι από βαριά χαλίκια·
κ' οι μέρες σου της αλυσίδας κρίκοι
που σε τραβούν απ' του λαιμού σου το χαλκά
σαν χτήνος.

Γαλλία

Σε κάθε Στιγμή

Ζαν Μπουχέρ

Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Κι αν σου μιλούσα
για κρύσταλλο και για χυμό
εν σου μιλούσα για έναν κόσμο
όπου οι άνθρωποι αγαπιούνται
όπου το όνειρο δεν είναι πια ένα όνειρο
για είναι ένας ρυθμός,
και όπου το κακό δεν έχει αφανιστεί;

Κι αν σου μιλούσα για τρυφερότητα κι Αγάπη
εν σου μιλούσα για το πλήθος
που σιγοτρώει τους δρόμους
όπου τα βήματά μας λευτερά προχωρούν
ως βήματα γιγάντων
όπου όλα είν' επιτρεπτά, όλα αληθινά.

Κι αν σου μιλούσα για τις θάλασσες
αν σου μιλούσα για τα τρικυμισμένα πέλαγα
όπου χτυπιούνται ο ουρανός τα σύννεφα κι ο άνεμος,
όπου η οργή το αίμα φουντώνει.

Κι αν σου μιλούσα για τους δρόμους
αν σου μιλούσα για τα τιμημένα
βουνά που ροβολήσαμε
όπου παγώνουν η χειρονομία, το πρόσωπο, τα δάκρυα
όπου με την προσπάθεια περάσαμε το φράγμα.

Κι αν... όμως μπροστά μου έχω τόσες
σκιές αγαπημένες
τόσα γαλάζια βλέμματα της καθημερινής αυγής,
τόσα και τόσα χέρια
να υπογράψουν τη φιλία
όπου η ζωή αρχίζει σε κάθε λεπτού στιγμή.

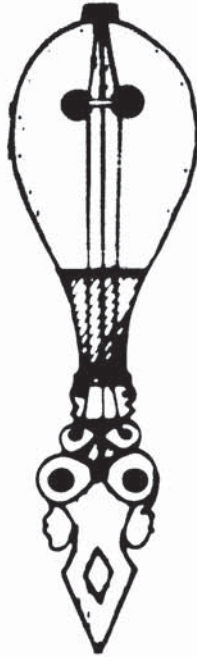
Στον ποιητή ΜολόιζεΚώστα Πηγαδιώτη

Με το προπατορικό αμάρτημα
ΜΟΛΟΪΖΕ, γεννήθηκες
της μαύρης
ου βαραίνει τη φυλή σου
πιδερμίδας.

«Απ' τα βιβλία θαύμαζες
ο πνεύμα των λευκών
και την ευαισθησία
διαβάζοντας το πάθος τους
για ιδανικά που λάτρευες
σαν την ελευθερία.

«Απ' το δικό τους
κόσμημα
οι στίχοι σου εμπνευσμένοι
με τόλμη τη σκανδάλη
εμβρήξαν της εξέγερσης
να αντισταθούν στον τύραννο
οι χρόνια σκλαβωμένοι.

«Όσο γι' αυτούς που σου 'πνιξαν
του δίκιου τη φωνή
μπορεί λευκοί να ήτανε
αλλά κατάμαυρη είχανε
ΜΟΛΟΪΖΕ, ψυχή.

Κάποιο τραγούδι

(Στη Θάλεια)

Γιώργου Παναγουλόπουλου

Ασφάλισα το τραγούδι μου σε φίλους
που δεν ξεχνάνε
στο σκοτεινό παράθυρο του σπιτιού τους
την παρουσία της ζωής μ' ένα σφύριγμα
ή μια συνθηματική λέξη
'Όπως «Ειρήνη», «αγώνας», «θ' ανταμώσουμε
απόψε»

σ' εκείνους που προσέχουν στο δρόμο
το νεκρό με τις προκηρύξεις
για τη ματαιωμένη συγκέντρωση
και δεν προσπερνάνε, αλλ' απλώνουν το χέρι
έστω για λίγη καυτή στάχτη

ασφάλισα εκείνο το τραγούδι
να γυρίσω κι απ' την άλλη μεριά
γιατί ένας κόσμος με ρωτάει
για όλες τις καθημερινές επαναστάσεις

ασφάλισα το τραγούδι μου
για όλους που έχουν ακούσει ή θυμούνται
τ' αναμμένα φανάρια των αυτοκινήτων
στην εκτέλεση του Μπελογιάννη
ή την παράξενη σιωπή της νύχτας
για τον Όλαφ Πάλμε
Κι έτσι δε θα χαθεί, μα ξανακούγεται
όπως κι ο νεκρός με τις προκηρύξεις χάνεται
και ξαναγυρίζει
παρακαλώντας τους διαβάτες να διαβάσουν
κάτι
και να θυμηθούν

κάτι που δεν πρέπει ποτέ να ξεχαστεί,
όπως δεν πρέπει ποτέ να ξεχαστούν
οι τραγικές λάμπες της Χιροσίμα
του Ναγκασάκι
κ' η φωσφορίζουσα φρίκη
από τα οστά του Άουσβιτς.

Θερινό μεσημέριΓιάννη Πλαχούρη

Ώρες δίχως ίσκιους,
σκληρός ο ήλιος, πέτρα
πέφτει πάνω στο χώμα,
στα δέντρα, στα πρόσωπα.
Δεν έχουμε νερό.
Στέρεψαν τα πηγάδια
στέγνωσαν οι στέρνες,
κι οι καρδιές μας ξερές
κοίτες αυγουσιάτικων ποταμών
σέρνονται μέσα σε μικρές
νοικιασμένες γκαρσονιέρες.
«Χτες βράδυ στην πλαζ
συνάντησα τη μισή Αθήνα».
Είπε η Ελένη.
Θεέ μου γι' αυτό κανείς
δε μας κοίταξε στα μάτια;
Πάνω στην παραλία όταν έφυγαν
άφησαν μια λέξη «επιδρομή»

κομματιασμένη σε σακκούλες νάυλον
κομμάτια γυαλιά κι αποτίγαρα.
Για ποιές διακοπές να μιλήσουμε;
Τί διακόπτουν και πως,
αφού κουβαλάνε μαζί τους
το κεφάλι της μέδουσας;
Λίγα μεσημέρια ακόμα, κι ύστερα
θα περπατάμε σε μίαν αμμουδιά τσιμέντου
γεμάτη αγάλματα και πετρωμένες φωνές!

Οι ετερόκλητοιΤάκη Κολιαβά — Μωλιотάκη

Του Διγενή ανασάλεψε σύγκαιρα ο μέγας
 θρύλος
 κι ευθύς αναταράχτηκαν τα σπλάχνα του λαού.
 Πήραν τ' αχνάρια οι δυνατοί, καθώς τα
 παίρνει ο σκύλος
 και φτάνει ως τ' απόκρυφο γιατάκι του λαγού.

Ο ένας ήταν φοιτητής, ο άλλος νοσοκόμος
 ο τρίτος της ιατρικής, ο τέταρτος ψαράς.
 Ο αμπελουργός δεν έλειψε, μηδέ ο
 μελισσοκόμος,
 ο μπρατσωμένος μαρμαράς κι ο μαύρος
 σιδεράς.

Την πένα του παράτησε κι ο
 συμβολαιογράφος
 ντουφέκι το συμβόλαιο θέλει της λευτεριάς.
 Στο μονοπάτι του βουνού ορθός κι ο
 τυπογράφος,
 ο χτίστης, ο μπαλωματής, ο ράφτης κι ο
 σκαφτιάς.

Δεν έλειψε κι ο ποιητής, μ' ακλόνητες ελπίδες
 τραγουδιστής στεριώθηκε στο χάσμα του
 σεισμού.
 Έπαιρνε χασαπόχαρτα κι έκαν' εφημερίδες
 γενναίους μύδρους γράφοντας κατά του
 φασισμού.

Ο λαβωμένος στοχασμός σφιχτά στην ίδια
 γάζα
 και συ πατρίδα όμοια για όλους να κονείς,
 γι' αυτό τόσο ετερόκλητοι και στέργισαν
 μια μάζα,
 αδέρφια πες καλύτερα και όχι συγγενείς.

(Από την ανέκδοτη συλλογή
 «Οι μέρες του βουνού»)

Οπτινογκούρα*Μαρίτσας Παρασκευιά

Ώριμα κάστανα και χρυσωμένα φύλλα,
 γη που στο σταχτί σου χώμα κρατάς
 την ανησυχία, τη γνώση...
 Μακριά από μένα η θλίψη..
 Αφηγκράζομαι το φθινόπωρο
 στα σκαμμένα δέντρα.
 Ήρεμα ποταμάκια οι δρόμοι σου κυλούν
 μες από την αιωνιότητα.

Κάθε πρωίΓιώργου Δ. Κουλού*

Κάθε πρωί γυμνάζω την ψυχή μου
 στ' όνειρο
 Αρχίζω απ' το νανούρισμα της μάνας,
 μου ημέρευε τα βλέφαρα,
 μου άνοιγε κόσμους ομορφιάς
 και σχηματίστηκαν έτσι τα μάτια μου.

Να κελαηδάτε λέω πουλιά, μη σταματήσετε
 και κόρφοι εσείς αγγέλους να γεννάτε.

Ύστερα με τον πόλεμο παλείω,
 με πυκνό σκοτάδι.
 Μέσα μου οι ρίζες με φονάζουν:
 — Μη σε κερδίσει η πίκρα, ο θάνατος
 τα φύτρα της αγάπης θέλουμε ν' ανθισουμε

Ξαναρωτάω τους σκοτωμένους, αποκρίνονται
 — Κι εμάς μαζί σας, το αίμα δε χωρίζεται.
 Πάρτε τα κόκκαλά μας ενάντια στα όπλα
 κι είναι δυνατότερα.

Έτσι γυμνάζω την ψυχή μου
 κάθε πρωί ποιητής για νά 'μαι
 και βεβαιώνω κι όλο κράζω:
 Πουλιά μη σταματήσετε κελαήδημα
 και κόρφοι εσείς αγγέλους να γεννάτε.

ΔιάψευσηΔημήτρη Χρ. Μποσινάκη

Είν' ασήκωτος ο ανθρώπινος πόνος!
 Και χωρίς το χέρι που χτυπάει την πόρτα σου...
 Τέντωσες το δάχτυλο να δείξεις
 την ασκήμια του κόσμου,
 και το συγκράτησες, κλείνοντάς το.
 Άπλωσες τα χέρια σου ν' αγγίξεις
 τη σφοδρά της γης,
 και στις άκρες τους ένωσες να μουδιάζουν.
 Άνοιξες την παλάμη σου να κρατήσεις
 την ανθρώπινη πίκρα
 και γλίστρησε μές απ' τα δάχτυλά σου,
 που δεν έκλειναν.
 Άνοιξες την καρδιά σου να χωρέσεις τη μοναξιά
 των διπλανών σου,
 κ' η καρδιά σου γέμισε.
 Τώρα χρειάζεσαι μια καινούρια καρδιά
 για να ζήσεις.

* Περιοχή της Πολωνίας
 κοντά στο Μλονζ
 γεμάτη καστανιές που
 πάνε οι ρομαντικοί

Τέσσερα Επιγράμματα.

Για τέσσερες ποιήτριες της αρχαιότητας
Του Βαγγέλη Σουλτάνη

στην Ήρινα

Τον αργαλειό σου ύφαινες τα ωραία
 ασπρόρουχά σου
 από τη μάνα σου κρυφά σκάλιζες άσματά
 σου
 Μισούνα τόσο φλογερή σαν τη Σαπφώ και Συ
 Ήρινα
 Για ο χάρος νέα σ' άρπαξε για τα έργα σου τα
 πύρινα.

στη Σαπφώ

Όπως υμνοούν οι μέλισσες απλοϊκούς βο-
 κούς
 άλλους ανθρώπους ύμνησες με στίχους σου
 γλυκούς.
 Για ως από πόθους φλογερούς σε τράβαε η
 Αγαλίδα
 Έχεις ερωτική μ' αυτήν βάλπούργια πανυχίδα.

στην Κόρινα

Την ποίηση φίλοι σου 'λεγαν ω Ταναγραία
 χάρου
 Γι' αυτήν εσύ ξεπέρασες την ποίηση του
 Πινδάρου.
 Για τα ιωνικά σου δίμετρα και τα χοροϊαμβικά
 εεις τώρα μες τη μνήμη μας πολύ θριαμβικά.

στην Τελέσιλλα

Έχεις αντρίκια εσύ ψυχή κι έφερνες σ' όλους
 δέος
 Γι' έσωσες την πατρίδα σου με στίχους σαν
 Τυρταίος.
 Γι' ο Άργος Σένα ετίμησε κι όρθια τώρα μένεις
 εφου από Σε νικήθηκεν ο άναξ Κλεομένης.

«Βεντσερέμος»*

(Στα πονεμένα παιδιά του κόσμου)

Νίκου Στ. Δημητρακόπουλου

Κάτι λέγαμε χτες, πρωτοσυντρόφια μου,
 το ίδιο λέμε και σήμερα
 και θα λέμε κι αύριο και μεθαύριο
 ώσπου να 'ρθεί η καλή είδηση του Βεντσερέμος...
 Ακόμα κι όταν τα κορμιά σας τουφεκισμένα
 γονατίζουν νεκρά ή πληγωμένα,
 δε χάνονται, γίνονται ανέγγιχτες
 σταλαματιές αντρειοσύνης, που ευωδιάζουν
 τις οιμωγές και τις πληγές των πατρίδων σας...
 Η πείνα σας δεν ηρεμεί με τίποτα
 κ' η δίψα σας δε σβήνει με τίποτα..
 Σκοτεινό και σκοτωμένο το πρόσωπο τ' ουρανού
 στη Λατίνα Αμέρικα,
 Κι ένα σύννεφο δίχως βροχή, μα γεμάτο θάνατο,
 και ματωμένο — που βρέχει αίμα, μόνο αίμα...
 Μα εσείς — φυτεύετε στην Αμέρικα Λατίνα,
 «Φαραμπούτο Μαρτί» και «Βεντσερέμος»
 για λευτεριά και ειρήνη...
 Και ηχεί απ' τα λαρύγγια σας το «Βεντσερέμος»
 για να είναι ο ουρανός — της αυριανής αυγής
 καθαρός μέσα στα μάτια των παιδιών σας...
 Κι αντιστέκεστε στα καραούλια των μαχών
 ή στις μπριγάτες του αγώνα — ζωής ή θανάτου,
 μέσα στις νυχτωμένες πολιτείες
 όπου το «Βεντσερέμος» δίχως δισταγμό
 ενώνεται με τον κουρασμένο ιδρώτα και με το αίμα σας
 και γίνεται δύναμη κι επανάσταση...
 Κι ενώ — σεις, πλουτίζετε το ανεξίτηλο μητρώο
 της ιστορίας σας για λευτεριά, ψωμί και ειρήνη
 και με κραυγές οργής ζωγραφίζετε
 — στο νου και στις καρδιές των ανθρώπων,
 το αιμοβόρο πρόσωπο του τύραννου φονιά σας,
 εμείς στεκόμαστε δίπλα στ' όρθιο πελώριο μπόϊ
 της αντρειοσύνης σας
 και στ' αντρίκια μπροστάρικά σας βήματα...

* Θα νικήσουμε.

Γιατί είπαν οι αρχαίοι και νεώτεροι ιστορικοί
 για την Ήρινα: Και επ' ηλακότη μητρος φόβω ή
 και ιστώ εστήκει. Μουσών λάθρη εφαιπτομένη Σαπ-
 φώ δι' Ηρίνης. Άδας εις υμέναιον ανάρπασεν.
 Για τη Σαπφώ: «Εν υμνοπόδασι Μέλισσαι»
 Για την Κόρινα: Η Κορίνα επιζητεί μετρικάς ανωμα-
 λίας.
 Για την Τελέσιλλα: Όταν ο βασιλιάς της Σπάρτης,
 Κλεομένης θέλησε να καταλάβει το Άργος και το

πολιόρκησε, η Τελέσιλλα με τα ποιήματά της ξεσή-
 κωσε όλες τις γυναίκες του Άργους, τις εφοδίασε με
 όπλα κι επιτέθηκαν εναντίον του Κλεομένη και τον
 νίκησαν. Οι Αργεοί προς τιμήν της, της έστησαν
 ανδριάντα. Ο Πανσανίας κατά μια περιήγησή του
 είδε τον ανδριάντα της Τελέσιλας.

Ικεσία στη θάλασσαΤούλας Σόφη-Μέλλιου

Ω θάλασσά μου ακριβή, αγαπημένη,
το κορμί μου να κλείσω μέσα
στη δική σου αγκαλιά
όπως αγέννητο έμβριο
στη σφαλισμένη μήτρα.
Το χάδι σου να αιστανθώ
παρήγορο κι ελπιδοφόρο,
να μην ακούγεται πουλιού λαλιά,
ούτε το θρόισμα των φύλλων
μόνο αχόρταγη η βροχή
να μουρμουρίζει στο ρυθμό της
και γω να ζω
την αρμονία της δημιουργίας
μέσα στα σκλάχνα σου.
Ν' ακούω τους ήχους
της κρυφής, της αφανέρωτης
αγάπης σου για τα δικά σου.
Και γω να είμαι ένα απ' αυτά
στο μικρό μου χώρο,
στην απεραντοσύνη σου
κράτησέ με θάλασσα,
στο κρύο υγρό σου αγκάλιασμα
θα αιστανθώ τη ζεστασιά.
Κοίμησέ με στις ανεμώνες σου
και θρέψε με με το πλακτόν,
Πλάνεψέ με στους χώρους σου
τους μυστηριακούς κι ανήλιαγους
Κρύψε με στα βάθια σου
σε κείνα... τ' ακόμα αμόλυντα!
1987, 23 Ιούνη — Σέπρες

Δυο μάτια

(Στη μάνα μου)

Γιώργου Βελλά

Της μάνας μου τα μάτια μόνο
γεμάτα δάκρυα, διάφαν' αρμυρά
σαν του πελάου τα γαλάζια νερά
κρύβουν μέσα τους υπομονή και πόνο.

Της μάνας μου τα δυο τα μάτια
δυο βροντερές χαρμόσυνες καμπάνες
όπως όλες οι μαυροφορεμένες μάνες
συντροφιά στις ζωής τα μονοπάτια.

Να στέκεις πλάι μου κι ας είσαι μόνη
να με γλυκαίνει η στοργική ματιά σου
μαζί σε κάθε λύπη και χαρά σου
και θ' αλαφρώνουνε κι εμέ και σένα οι πόνοι.

Νιώθω να μού 'ρχεται το βελουδένιο βλέμμα
σαν ροδαυγή στ' άνοιγμα του παραθυριού μου,
κι όλ' η άνοιξη της γης και του κορμιού μου,
εσύ 'σαι μάνα της αγάπης μου το θρέμμα.

Παθολογική — Θάλαμος 7Νίκου Β. Καρατζέ

Μερώνυχτα μετράει τις στιγμές με την υπομονή
της αργοστάλαχτης σταγόνας
και του κορμιού του τα τρυπήματα
Του φεγγαριού η θαμπάδα είναι κατακαθισμένη στη θωριά του
κ' οι πεταλούδες δραπέτεψαν απ' τα όνειρά του.
'Ερχονται και πάνε οι διαλογισμοί στην σκέψη του
τα περάσματα
καθώς των σπουργιτιών τ' ακανόνιστα κοπάδια
θλιμμένες στο βάθος οι τουλίπες, μελαγχολούν
οι πανσέδες κι ο νάρκισσος αργοπεθαίνει.
Στον ίδιο θάλαμο δέκα ανήμπορες υπάρξεις ανασαίνουν
βαριά, φάρμακο και ιδρώτα.
Απ' το μακρινό διάδρομο φτάνουν στ' αυτιά τους
σπαραγμοί κι αναφιλητά
κι απ' τον παγερό νεκροθάλαμο στο βροχερό σουρούπωμα
ο αδυσώπητος ψυχοπομπός άρπαξε τους δύο
για το μαύρο του σκάτι
και νά 'ναι παραμονή Πρωτομαγιάς!
Σφίξιμο στην καρδιά των περιλειπομένων
κι ένα ρίγος στο κορμί τους
Ποιοί θά 'ναι άραγε οι επόμενοι για των
ασφοδελώνων τη ζοφερή επικράτεια;
Πικρολαλεί τ' αηδόνι στην νυχτιάς τ' ακρόκλαρο
κ' οι δεκαοχτούρες δεν απσώνουν τους ολοφυρμούς.
Μάχεται στο χειρουργείο η επιστήμη
με το θάνατο
κ' οι άνθρωποι με τις λευκές μπλούζες
χαμογελούν στην ελπίδα.
'Αρχισε να θαμποφέγγει το ξημέρωμα
ένα σμάρι περιστεριών ζυγιάζεται στο λυκαύγασμα
κουβαλώντας τους ιριδισμούς της αυγής
στα λευκά τους φτερά
και δυο παιδάκια κυνηγιούνται στο μικρό πάρκο.
Απ' το παράθυρο ξεχωρίζουν κατάνακρα στον ορίζοντα
οι ακατάλυτες κορφές των άτρωτων Τζουμέρκων
θμιζοντας το εΐθραιστο της ανθρώπινης ευτυχίας.
'Ερχονται οι απόηχοι απ' τη διαδήλωση της
εργατικής Πρωτομαγιάς,
ενώ στο σκοτεινό διάδρομο για δεύτερη βδομάδα
οι άρρωστοι εξακολουθούν να γιατρεύονται
σε ράντσα και φορεία,
κ' η ανθρώπινη αξιοπρέπεια εξακολουθεί
να κατακυλάει όσο γίνεται πιο χαμηλά,
οι Λούκουλοι εξακολουθούν να ενωχούνται
και να βακείονται,
οι μεγαλόσχημοι να ετοιμάζουν πολιτιστικές
άνοιξες
κ' η κοινωνία της υποκρισίας εξακολουθεί
να γιορτάζει Παγκόσμια Ημέρα Υγείας.

Λάμπρου Μάλαμα:

«**Α ν θ ο λ ο γ ί α Σ ύ γ -**
χ ρ ο ν η ς Ι τ α λ ι κ ή ς Π ο ί -
η σ η ς» (μεταφραστικό).

κυρά...

Μάνθου Σκαργιώτη

Όταν το ἄνωφλι του σπιτιού μας
 εἶπε το μαύρο σταυρό κρεμασμένο στα στήθια
 του
 στράβει την αντοχή του με σιγουριά από
 λεύκα,
 κυρά φευγάτη απ' την ακολουθία της
 Περσεφόνης
 απ' την αυλή του Κηφισόδοτου περνώντας
 το πέτρινο σκαλί διαβαίνει καλωσόριστη
 και σε μιαν ἄκρην απιθώνει ευλαβικά
 το ραβδί το πέπλο και τα λιόκλαδα.
 θιάζεται να ζωστεί της μάνας την ποδιά.
 ἄχος κιθάρας μπαινοβγαίνει στις ραφές του
 τοίχου
 σαν το ψηλάφισμα παλιᾶς φωτογραφίας
 και τον κρυφό καημό που υφαίνει η Λεμονιά
 στον αργαλειό της.
 εκείνη πλένει μαγειρεύει συγυρίζει
 και πανουθὲ στ' απομεσήμερο τραπέζι
 ανανεώνεται.
 θιάτο αχνιστό, ζεστό ψωμί
 και μια κανάτα κόκκινο παλιό κρασί
 και ὅλο τρέχει το αἷμα στα βράχια του
 Ζαλόγγου
 και στην καρδιά του κατρακυλάει λυπημένο
 το φεγγάρι
 να μπερδευτεί με το πρόσωπο της κυρά
 Φροσύνης
 ἢ ἓν πλατάνι της Παμβώτιδας
 ἢ ἄν ευοί και τ' ἅγιο δισκοπότηρο
 θεμάτο δέος απ' το μάτι του καρφιού.
 ἔγστερα φωνάζει απ' τ' ανοιχτό παράθυρο
 κατὰ της Θεσσαλίας τον κάμπο,
 εἰ ο λυγμός της Ανδρομάχης αναδεύει κάτω
 απ' το χῶμα.
 Ἔωρα να γιοματίσετε, παιδιά...»

Και ὅταν ο ἥλιος ὅπως ὅπως τις αχτίδες του
 μαζεύει
 και σπάζει το χαμόγελο στα κέδρινα χεῖλη
 ἔνω απ' τα ξαφνιασμένα χέρια μας
 ἔφτουν στο ματωμένο χῶμα δυο αγκαλιές
 αγάπη,
 κυρά με τα μαλλιά της ξέπλεκα σφαλνάει τα
 παραθύρια
 μαύρο πανί κρεμάει στην πόρτα
 και με χαμηλωμένη μπόλια παίρνει το δρόμο
 και τις ρεματιές της ανασκουμπωμένης νύχτας
 εἰς ἀνόητο να λούσει τα σκοτωμένα
 παλικάρια

και μέλι γάλα και κρασί να χύσει
 πάνω στη μνήμη τους και στ' ὄνειρο
 ἀντάμα με τις εφτά ικέτισσες ἀπὸ το Ἄργος.

Ορθάνοιχτοι ουρανοὶ τα μάτια των ἀνθρώπων
 και κατεβαίνουν μ' ανεμόσκαλες λόγια φτωχὰ
 στην αγορά στις πόρτες στ' ἀργαστήρια.
 Ἄλλοι την εἶπαν Παναγιᾶ, Μάνα την εἶπαν
 ἄλλοι
 κι ὁ πιο καλός, ὁ Ἀγέννητος, την εἶπε Εἰρήνη.

Νέοι Ποιητές

Φθινοπωρινός αποσπερίτης

Γιώργου Δημακόπουλου

Μεσημέρι,
 ὁ τόπος με κατάπινε,
 ἔνωσα τον αέρα
 ταπεινωτικά να με δέρνει.
 Ξάπλωσα στο γυμνό χορτάρι
 και αποκοιμήθηκα
 με βρήκε η νύχτα.
 Με σαστισμένο νου, αγνάντεψα τη θάλασσα
 κάτι μουρμούρισα...
 Ἐκανα να φύγω
 μα πάλι γύρισα να κοιτάξω
 μια ρεμπέτικη βραδιά
 φθινοπωρινός αποσπερίτης
 θρυματίσματα ἀπὸ σπασμένους καθρέφτες.
 Νύχτα 9 και 5, ὅλα ἀλλάζουν,
 η εποχή, ὁ χρόνος, το περιβάλλον,
 φθείρονται, ἀλλοιώνονται πεθαίνουν.
 Κ' η Θεώνη ἀκόμα στην Κομοτηνή.
 Πάει καιρός... κι ὕστερα
 ἔγινε μια ἐπιτάφια ἀνάμνηση.
 Ἄργησα...

Αντιπαράθεση

Διαμαντή Μικερόζη

Σαν θεός ἥλιος διαβαίνει ὁ Ἀλέξανδρος
 στους δρόμους της Κορίνθου
 με σημάδια για το διαλεχτό του αἷμα
 ολοφάνερα
 και θεμέλια εβδομήντα πόλεις
 πάνω στην αὐριανή του ἀσπίδα.
 Στο τέλος της πορείας ὁμως
 σκύβει και ψιθυρίζει
 στ' αὐτὴ του Διογένη:

Ἄν ἤξερες πόσο ταπεινός αἰσθάνομαι
 μερικές φορές, δεν θα μου μιλούσες
 ἀπὸ περηφάνια.

Ταξιδιωτική Λογοτεχνία

Εντυπώσεις από την Ιταλία

Του Λάμπρου Μάλαμα

5^ο (Συνέχεια από το προηγούμενο)

Μιλάνο-Λουγκάνο

Την επόμενη μέρα το πρωί, παίρνουμε δρόμο για την Ελβετία.

Μας περιμένουν στη διαδρομή μας, ολόχαρες εκπλήξεις και θεαματικά βουναλάκια, δάση, ποτάμια και λίμνες και χωριά.

Διασκίζουμε τη βόρεια Ιταλία. Χίλια μάτια νά 'χει ο ευτυχής φυσιολάτρης και να μη χορταίνει.

Τοπία καταπράσινα, φανταχτερά, καρπούς, κι ανθοβολιές γεμάτα.

Συναντάμε το Σαράνο, το γνωστό από μια πρόσφατη δηλητηριαστική τραγωδία Σεβέζο...

Παντού περιβόλια, εύφορα μέρη, φυλλοβόλα δέντρα, βεραμάνικα, καφετιά, πορφυρά και λιράτα, φτελιές, κι ελατιές, κ' ημερώδια, κι άλλα λογής βλαστημένα κανάρια της γης. Λόφοι και λοφάκια κούφια από τούνελ, σ' όλη τη χώρα. Βουνά και βουναλάκια διάτρητα, για το γοργό συγκοινωνιακό πέρασμα.

Περνάμε αρκετές γλωροκαμπιές και φτάνουμε στα σύνορα. Ζερβά είναι το Κέσιο, μισό ιταλικό μισό ελβετικό.

Μπαίνοντας από τούτ' το βορινό μέρος της χώρας των Νεορωμαίων, στο νότο μιας πατρίδας μακάρων... νιώθεις βαθιά μια αισθητή διαφορά. Όχι μόνο στο κλίμα, στη φύση και στους ανθρώπους, παρά και στη γενικότερη περιβαλλοντική και κοινωνική ευρυθμία κι ευταξία. Θαρρείς, πως μέσα στα νουμερίστικα κανάλια των διεθνών τραπεζών, των αυτόνομων καταθέσεων, της αμέτοχης κι αμάλαχτης από πολεμικά δεινά χώρας, ζει και βασιλεύει μια επιφανειακή κι ολοφάνερη ευγένεια και γαλήνη. Ζει μια ζηλευτή κοινότητα σ' εδέμικη μακαριότητα, συντροφίμε με μιαν ανθόχλωρη φύση, ντυμένη χειμωνοκαλόκαιρο τη λευκή και γλυκοπράσινη ντυμασιά της.

Σε μια χώρα, καρδιά της Ευρώπης, παύει σαν την αφθονία των νερών της, κι αφανής στα σκοτεινά λαγούμια άδικου πλούτος των κροίσιων της οικουμένης.

Από πρώτη όψη και πρώτες ματιές θαρρείς πως βρίσκεσαι σε παραδεισένια χώρα. Πως σ' αυτή, οι άνθρωποι ζουν ευτυχισμένοι, μέσα σε φυσικές και τεχνικές απολαύσεις και σε μιαν αθάνατη κι αγνή κοινωνική αρμονία.

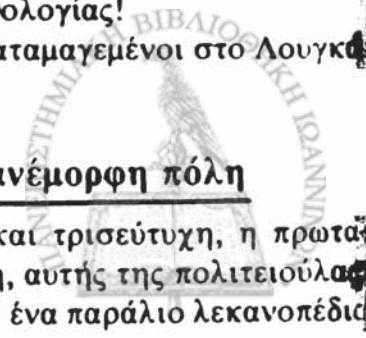
Όμως, ποιός ξέρει, ή ποιός μαντεύει τι κρύβουν τα θολά, τα κρυφά κι αδιάφανα βάθη, κάτω από τις ξώδερμες κάθε ομορφιάς εντυπώσεις, που όλα γύρω σαγηνεύουν και μεθούν τον κάθε πρωτάρη επισκέπτη και μάλιστα για λίγες ώρες μονοχά! Αυτές έχει το πρόγραμμα.

Περνούμε πλάι σ' απέραντες λίμνες και λιμνούλες, στεφανωμένες απ' ολόβλαστα καταράχια κι ατελείωτα ημερόδασα, που ποζάρουν αραδαριές με τ' αλλοτρίσματα των πουλιών στα κόρφια τους και μ' αιόλογες χρωματικές παραλλαγές που θαρρείς και ζωντανεύουν και μας χαμογελούν στην ηλιαυγή ξανθές και αναγεννητήρες, όλες οι αμαδρυάδες νύφες της ελληνικής μυθολογίας!

Φτάνουμε καταμαγεμένοι στο Λουγκάνο.

Η πανέμορφη πόλη

Εκστατική και τρισεύτυχη, η πρωταγντίκρυστη όψη, αυτής της πολιτειούλας χτισμένη σ' ένα παράλιο λεκανοπέδιο

ολο τέρψη και μαγεία. Έχει 80 περίπου χιλιάδες κατοίκους, με τη λίμνη και τα βότρες της κι ολόγυρα, βίλες και βιλίτσες, γραφικά χωριά που ασπρουλιάζουν μιαν συγοφωλιές, σε σκουρόβλαστα φώτα και δασόπηχτους λόφους.

Βιγλίζουμε γύρω, παντού, σε πόλη και προάστια. Ένα υπερθέαμα προβάλλει στα μάτια μας, από πάστρα και τάξη κι αρχοντιά, μιας ιδιόμορφης κ' υποβλητικής φυσικής εδαφικής και τεχνικής αρμονίας και καλλιέπειας, που μας μαγεύει τις αμέτρητες κι αρίφνητες ψυχοθωριές.

Το Λουγκάνο είναι μια πόλη και μια κεριοχή που σε καταθέλγουν τα πάντα, σε κάθε τους όαση!

Τα μάτια του κάθε τουρίστα ανοίγουνε θιάπλατα και στέκουν έκθαμβα μπροστά σε κάθε πρωτόφαντη εικόνα και παράσταση. Είτε με ήλιο, είτε με συννεφιά, στην πόλη τούτη, γίνεται αχόρταστη η ομορφιά.

Πολίτες ήρεμοι και καλλιεργημένοι μ' ευγενική φινέτσα, ολοφάνερα πολιτισμένη. Στα πρόσωπά τους, διαβάζεις καθαρά την αίσθηση της ξενιασιάς.

Όλα τα πράματα εδώ, λάμπουν από μια θαυμαστή καθαριότητα!

Σε κάθε κατάσταση και αγορά, όλα τα είδη καλοβαλμένα, με μια επιμελημένη τάξη, μ' ένα λεπτό αισθητικό γούστο, προπάντων τα φαγώσιμα, αραδιαστά, σε λαμπρές κι ωραίες βιτρίνες που λαχταρά και χορταίνει η ψυχή του επισκέπτη, να τα βλέπει μονάχα. Σε όλα τα καταστήματά τους, παρατηρείς ένα υψηλής περιωπής, νοικοκυριό!

Σε δρόμους και πάρκα, σε βεράντες και παράθυρα, παντού λουλούδια, λογιαστά και πολύχρωμα.

Το κάθε πράμα έχει τόση ουσία, που θαρρείς και μετουσιώνεται σε ονειρική πεμτουςία και ποίηση.

Τριγυρίζουμε και χαιρόμαστε την πόλη, τις αγορές, τα πάρκα, τα συντριβάνια, κι όλα μας μεθούν απ' ομορφιά κι ευδαιμονία.

Το Λουγκάνο μοιάζει ανοιξιιάτικη κυφέλη γεμάτη χαρές και γλύκες και αρώματα, κι αυτοκυρίαρχες σιγαλινές φωνές αρχο-

Μαγευτικά χωριά και λίμνες
στα σύνορα Ιταλίας — Ελβετίας

Μια εξοχη γωνιά
στην καρδιά του Λουγκάνο

Ακρολίμνια χωριουδάκια
στην Ελβετία με συννεφιά κι ομίχλη

Συντριβάνια στην πυραλία
του Λουγκάνο

ντανθρώπων.

Στην καρδιά της πόλης, μαγαζιά και δρομάκια, στενά, γραφικά και μεγάλα σούπερ μάρκετ, με αμέτρητων ειδών προϊόντα, και των πουλιών το γάλα.

Ένας κόσμος που κουβεντιάζει ήρεμα, συγκρατημένα, κι όχι σαν Έλληνες και Ιταλοί μ' αραθυμίες κι απληστίες, για πολιτικές και μαμωνάδες.

Κάθε ξένος νομίζει πως, από πρώτη όψη σε τούτ' την πόλη, επιπλέον πότερο οι αρετές... και βέβαια, ξώπετσα οι κακίες δε φαίνονται... κι ούτε με λίγες ώρες επίσκεψη.

Πάντως τα φυσικά και τ' ανθρώπινα αγαθά, είναι ολοφάνερα, συγκερασμένα σ' ένα ξέχωρο μεγαλείο που σου ευφραίνουν την ψυχή, κι ευθύς την χορταίνεις.

Ένας φακίρης θεατρινός
στο κέντρο της πόλης

Παραλιακή άποψη
στο πανέμορφο Λουγκάνο

Επιστροφή-Κόμο-Ντόγκο τόπος «τετέλεσται» Ντούτσε

Στις 3 το μεσημέρι, αποχαιρετούμε τα μαγευτικά τοπία της Ελβετίας με το πανέμορφο Λουγκάνο και παίρνουμε το δρόμο του γυρισμού...

Ξαναπαίρνουμε στη βόρεια Ιταλία. Ρίχνουμε τερπνές και φευγαλέες ματιές στ' αξιοθέατα συνοριακά χωριά...

Ακολουθούμε κατεύθυνση με προορισμό την κοσμοζάκουστη Βενετία.

Φτάνουμε κοντά στο Κόμο και στο Ντόγκο. Κάνουμε μια λιγώρη στάση...

Γνώριζα από ειδική μελέτη πως, σε τούτ' τα μέρη, γράφτηκε εντονότερα, η νεώτερη αντιστασιακή ιστορία, του προοδευτικού και δημοκρατικού ιταλικού λαού και των φρατέλων παρτιζάνων.

Κάθε αντιφασίστας, περνώντας από δω νιώθει ξεχωριστή ανακούφιση, χαρά κι ικανοποίηση, όταν ξέρει κι αναθυμάται ότι εδώ συντελέστηκε το τραγελαφικό «τετέλεσται» του Ντούτσε και της συντροφιάς του.

Κι αν τότε, ο επισκέπτης πολέμησε το φασισμό, νιώθει την ανάγκη να ξεδιπλώσει το κουβάρι της μνήμης του και να περδίσει δυο λόγια παραπάνω, για κείνα τα συμβάντα.

Σ' αυτή την περιφέρεια το ιταλιάνικο παρτιζανάτο, ήτανε πότερο φουντωμένο και ξεσπαθωμένο. Το ευνοούσαν και βουνά και δάση.

Η ταξιαρχία των εθελοντών Νεο-Γαριβαλδινών, είχαν αξιοσημείωτη δράση ενάντια στον «Άξονα» και στους πράκτορες του.

Στα τέλη Απρίλη του 1945, όταν τα πάντα για τον Μουσολίνι κατέρρεαν κάτω από την τρομερή του απογοήτευση, μπήκε σ' ένα καμιόνι μεταμφιεσμένος... και οι στενοί συνεργάτες του σ' ένα θωρακισμένο αυτοκίνητο, από το Παλάτσο Βενέτσια, και πήραν το δρόμο κατά βορρά, να διαφύγουν από την Ελβετία.

Λίγο έλειψε να το σκάσουνε... Κι αν τους έκρυβε ο πάπας, θα γλίτωναν...

Όμως, έπεσαν σαν οι ποντικοί στη φάκα...

Ο Ντούτσε είχε στο μεταφορικό των τουργών και τη φίλη του Κλάρα Πετάτσι.

Αυτός φορούσε γερμανική χλαιίνη, μαύρο πουκάμισο, μαύρα γυαλιά, καπέλο, περστροφο στη ζώση του και οπλοπολυβόλο στα γόνατά του.

Αναθυμιάται κανείς, έπειτα από 40 ολόκληρα χρόνια, πως εδώ κάπου, ο νεαρός αρτιζάνος Μπιλ με άλλες συντρόφους του, σταμάτησαν το καμιόνι που ήταν συσφρυωμένος κοντά στη μηχανή του, ο κημένος δικτάτορας και ο Μπιλ του άναξε:

— Εξοχώτατε...

— Όμως καμιά απάντηση. Του Ντούτσε ο περισκέλιο μούσκεψε από το φόβο του. Γραπώνοντάς τον ο παρτιζάνος, του εκούμπωσε τη χλαιίνη κι έκραξε στα συρόφια του:

Αυτός είναι σίγουρα.

Ο γενναίος Πιράλι από το Ντόγκο, του βγαλε τα γυαλιά και τ' άρπαξε τ' οπλοπολυβόλο, που ακόμα τό σφιγγε τρέμοντας στα γόνατά του. Και σαν νά 'ρχονται ήμερα στ' αυτιά μας οι απόηχοι από τα όγια του, με τ' αλαφρό του δειλινού τ' γέρι:

— «Καβαλιέρε Μπενίτο Μουσολίνι, τ' όνομα του λαού, σας συλλαμβάνω...»

Ένα πλήθος έτρεξε γύρω από το καμιόνι, κι έβριζε, χλεύαζε κι έφτυνε τον άλλοεπανίσχυρο δυνάστη. Ο Μπενίτο καταρομαγμένος τά 'χε κάνει απάνω του(!).

— Έχετε άλλα όπλα; Τον ερώτησε. Μα κανε το μουγγό. Είχε τόσο ταραχεί, που δειχνε αξιολύπητος και γελοίος. Κάτω πό τη χλαιίνη, φάνηκε το μαύρο πουκάμισο, κι άρχισε να κλαψουρίζει.

«Μα εγώ δεν έκανα τίποτα...».

Κι ο Μπιλ του είπε:

— Σας βεβαιώνω ότι, δεν πρόκειται ν' γγιξουμε ούτε τρίχα της κεφαλής σας... έωρίς να βλέπει ότι, του Ντούτσε η κεφαλή, ήτανε και φαλακρή και κούφια(!)...

Είμαι υπεύθυνος για σας, ωστόσο έρουν οι αρχηγοί μου. Του επισήμανε ο αρτιζάνος την ευθύνη του. Αλλά, δεν έργησαν οι Γαριβαλδινοί, τονε γράπω-

σαν και τον πήγανε στο δημαρχείο, ενώ το πλήθος ούρλιαζε, εκδίκηση...

Ο δήμαρχος τον καθesύχασε, πως δε θα τον πειράξουν.

— Το ξέρω, είπε τρεμάμενος, ότι οι κάτοικοι του Ντόγκο είναι καλόψυχοι.

Ο Μπιλ τον ερώτησε:

— Γιατί είσαστε στο καμιόνι, αφού οι υπουργοί σας ήταν στο θωρακισμένο αυτοκίνητο;

— Δεν ξέρω, μ' έβαλαν εκεί. Θα με πρόδωσαν την τελευταία στιγμή.

Έρθε και ο Πέντρο. Τού 'καναν έρευνα. Του βρήκαν ένα μικρό ξύλινο κουτί. Ο μολόγησε πως έχει μυστικά έγγραφα αλληλογραφίας με τον Φύρερ...

Ο Μπιλ του πρόσφερε τσιγάρο. Δεν το καταδέχτηκε.

Οι αντάρτες έπιασαν και το αυτοκίνητο μ' έναν ξανθό χοντρό καβαλιέρο που συνόδευε δυο γυναίκες, την Κλάρα κι άλλη μια μελαχρινή.

Τους κοίταξαν τα διαβατήρια. Έταν πλαστά. Τους πήγανε στη σάλα του δημαρχείου. Σκέφτηκαν, να μεταφέρουν τον Ντούτσε στο Τζερμανίνο 6 χλμ. από το Ντόγκο. Ενώ δυνάμωνε αδιάκοπα ο φόβος κ' η τρεμούλα του, κι είπε στο Μπιλ.

— Σας παρακαλώ, να χαιρετίσετε εκ μέρους μου την κυρία που είναι στο σαλό-νι του δημαρχείου.

— Ποιά από τις δύο, την ξανθιά ή τη μελαχρινή; Τονε ρωτάει ο Πιράλι.

— Είναι μια φίλη μου. Είναι η κ. Πετάτσι. Αλλά, σας παρακαλώ, μην πείτε σε κανένα πως είναι η ίδια. Μπορεί να της κάνουν κακό.

— Σας το υπόσχόμαι...

Ο Πέντρο πήγε να τη συναντήσει. Την έδερνε η αγωνία για το Μπενίτο της. Εκείνος ζήτησε να την πάνε κοντά του, για ν' ακολουθήσει την τύχη του.

Χωρίς αυτόν, η ζωή μου δεν έχει νόημα. Τους είπε η Κλάρα. Αν τον τουφεκίσετε, σκοτώστε με κι εμένανε κοντά του...

Ο Πέντρο ξαναγύρισε στο δημαρχείο του Ντόγκο, για να μεταφέρει το Ντούτσε και τη φίλη του από το Τζερμανίνο στο

Μπρονάτι.

Τ' απόγεμα η 52 ταξιαρχία των Γαριβαλδινών είχε αναγγείλει τη σύλληψη του Μουσολίνι και της Πετάτσι στην επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης.

Οι τηλεφωνητές, είχαν πάρει ένα παράξενο και ύποπτο μήνυμα:

«Μεταχειριστείτε καλά τον αιχμάλωτο. Μη τον χτυπήσετε. Αν αποπειραθεί να δραπετεύσει, αφήστε τον, να φύγει».

Αυτό το σήμα δεν έμαθαν ποτέ, από ποιούς προήλθε.

Έτσι, ο Πέντρο βιάστηκε για επιστροφή στο Ντόγκο.

Ο Απρίλης είχε 28. Η ώρα ήταν 6 το πρωί, όταν έφτασ' ένα καμιόνι γεμάτο ένοπλους αντάρτες. Ο διοικητής του, ήτανε συν/ρχης της Ε.Ε.Α. του Μιλάνου. Ζήτησε να μιλήσει με τον Πέντρο. Ήταν 38 χρονών. Τ' όνομά του: Βάλτερ Αουντίτσιο. Είπε το ψευδώνυμό του: «Βαλέριος».

— Ωφείλετε να με υπακούσετε. Είμαι του σώματος εθελοντών της ελευθερίας. Τους συνέστησε.

Ο Πέντρο προς στιγμή αμφέβαλε. Μα, αναγκάστηκε ν' αναγνωρίσει ιεραρχικά ανώτερο τον Βαλέριο.

— Συλλάβατε τον Μουσολίνι και τους άλλους. Ήρθα εδώ για να τους τουφεκίσω... Και πρέπει να επιστρέψω στο Μιλάνο με τα πτώματά τους. Θα τους ρίξω εγώ τη χαριστική βολή...

Οι Γαριβαλδινοί δίστασαν να το πιστέψουν· και ο Βαλέριο θύμωσε, και τους είπε αυστηρά: Όλοι όσοι αποτελούσαν μέρος της φάλαγγας, θα τουφεκιστούν.

Έστησαν πρώτον το Μαρτσέλλο Πετάτσι, πρόξενο (αδελφό της Κλάρας) στον τοίχο του νεκροταφείου. Τους είπε πως θέλει να κάνει αποκαλύψεις... Τον άφησαν προσώρας.

Κι ενώ ο Βαλέριο πήρε 3 Γαριβαλδινούς για το εκτελεστικό απόσπασμα... επέμεινε να γίνουν οι εκτελέσεις με κανόνες και τάξη. Κυριάρχησε όμως αταξία.

Οι υπουργοί χαιρέτησαν φασιστικά με το «Ζήτω η Ιταλία».

Έπεσε μια γενική ομοβροντία και τα κορμιά τους σωριάστηκαν νεκρά. Χίλιες σφαίρες ρίχτηκαν για 13 αιχμάλωτους.

Είχανε ξεχάσει τον Μαρτσέλο Πετάτσι. Ο Βαλέριο διέταξε τον άμεσο τουφεκισμό του. Ξέφυγε πάλι και πήδησε στη λίμνη. Μα τον γάζωσαν οι σφαίρες και τον μάθαν νεκρό.

Ο Βαλέριο πήρε τα 17 πτώματα και γύρισε στο Μιλάνο. Στο μεταξύ, το Συμμαχικό Στρατηγείο της Καζέρτας, ζήτησε να του παραδοθεί ζωντανός ο Μουσολίνι... Η Ε.Ε.Α. όμως αρνήθηκε, και απάντησε ότι: Καταδικάστηκε από Λαϊκό δικαστήριο και τουφεκίστηκε με τους 15 φασίστες υπουργούς του...

Το τέλος του Μπενίτο και της Πετάτσι

Αναθυμούμαι εδώ, την αφήγηση του Βαλέριο για το τέλος του δικτάτορα:

— «Όταν κατεβήκαμε από το αυτοκινητο είπα στον Μουσολίνι, να σταθεί μπροστά σ' έναν τοίχο. Του διάβασα τη απόφαση: «Με διαταγή του αρχηγού του σώματος εθελοντών της ελευθερίας έχω εντολή, ν' αποδώσω δικαιοσύνη στον ιταλικό λαό».

— Ο Μπενίτο δεν πρέπει να πεθάνει. Κλαψούρισε δυνατά η Πετάτσι.

Τον Ντούτσε τον κυρίεψε ολόκορη τρεμούλα. Ήτανε δειλός. Τραύλιζε λίγο.

— Μα... μα... μα... κ. συντ/ρχα... μα... μα... Δεν τού 'φτανε η φράση στα χείλη. Σήκωσα το αυτόματο. Η Κλάρα κόλλησε κοντά του.

— Τραβήξου από κει. Αλλιώς θα πεθάνεις κι εσύ! Της παρατήρησα αυστηρά: Έφυγε τρεκλίζοντας. Τονε σημάδεψα και πάτησα τη σκανδάλη. Το όπλο διέπαιρνε φωτιά. Η φίλη του έτρεξε πάλι και τον αγκάλιασε για να τονε θαρρέψει. Έκλαιγε και ούρλιαζε. Εκείνος την γνοούσε ολότελα. Ούτε μια λέξη δε βγήκε από τα χείλη του, για κανέναν και γι τίποτα. Τον είχε παραλύσει ο φόβος του θανάτου. Πέταξα το στεν κι έβγαλα τη περιστροφό μου. Η Κλάρα έτρεχε πίσω και μπρος του, τυφλή από τον πανικό.

— Τραβήξου. Της ξαναφώναξα. Μα ούτε το πιστόλι έπαιρνε φωτιά. Φώναξα τη επίτροπο και του πήρα τ' αυτόματο.

Ξανασημάδεψα, και 5 σφαίρες βρήκανε το Μπενίτο, που γονάτισε ακουμπισμένος στον τοίχο. Δεν είχε πεθάνει. Πυροβόλησα πάλι. Μια σφαίρα βρήκε την Πετάτσι και τη σκότωσε επί τόπου. Ήθελε να πεθάνει μαζί του. Τρεις άλλες βρήκαν το κορμί του Μουσολίνι, κι ακόμα ανάπνεε. Πλησίασα και του φύτεψα μια σφαίρα στην καρδιά.

Οι διαταγές του Ανώτατου Αρχηγείου, ήτανε να φέρουμε τα πτώματα στην πιάτσα Λορέτο στο Μιλάνο, όπου στις 14-8-44... 15 παρτιζάνοι είχαν εκτελεστεί εκεί.

Αργά τη νύχτα, φτάσαμε στο Μιλάνο. Ζήτησα το Γενικό Στρατηγείο και πληροφόρησα τον αντ/ρχη Πιέρι ότι:

«Η αποστολή εκτελέστηκε σύμφωνα με τις διαταγές». Με συνχάρηκε και μου ζήτησε να παρουσιάσω το γρηγορότερο στο Γεν. Στρατηγείο.

Στις 3 το πρωί, ξεφορτώσαμε τα πτώματα. Ένωσα μια καινούργια γαλήνη να μου πλημμυρίζει την καρδιά. Κι από τότε, σαν ηρέμισαν όλα τα θυμωμένα πνεύματα του λαού, η πιάτσα Λορέτο ονομάστηκε: Πλατεία Δικαιοσύνης».

Στις τόσο εντυπωσιακές αυτές θύμησες, αφήσαμε τον ίδιο τον εκτελεστή του δικτάτορα και μας αφηγήθηκε το τόσο οίχτρο κι αναμενόμενο τέλος του.

Μα θα μου πείτε ίσως, τι ζητούσαν όλα τούτα τα ιστορικά στοιχεία, σαν περιγραφές και περιστατικά, σε περιηγητικά περάσματα ενός τόπου. Όσο μακριά στ' αλήθεια κι αν στάθηκε τούτη η παρένθεση, θαρρώ πως είναι διδαχτικότερο, ν' αντιπαραθέτει κανείς παραδειγματικά συστατικά στοιχεία, μιας παλιάς και νέας ιστορίας που εξυφάνθηκαν και διαδραματίστηκαν σ' ένα τόπο, πέρα από φυσικές ομορφιές κι άλλα σημαντικά γεγονότα. Όταν είναι τόσο ενδιαφέρουσες οι παρενθέσεις, διδάσκουν. Γιατ' είναι μέρη που στέναξε και βόγγηξε ο φασισμός στο ξεψύχισμά του. Είναι τόποι που άστραψε και βρόντησε η νέμεση, το δίκιο του λαού αντάρτη, η οργή του παρτιζάνου επαναστάτη. Είν' ο επίλογος της νεώτερης φασιστικής Ιταλίας, που γράφτηκε σε τούτα βόρεια μέρη, προσπαθώντας παρά λίγο

να ξεφύγουνε την τιμωρία τους οι «ιθύνοντες» της. Εδώ που ξετυλίχτηκε η καταδίκη του παλιού φασισμού, αλλά και το προανάκρουσμα για το τέλος του όποιου καινούριου, στην παρατολμία του ν' αναβιώσει, ή να βρυκολακιάσει.

Μ' όλες αυτές τις σκέψεις και τις θύμησες, αναλογιζόμενοι, περνώντας κι αντικρύζοντας το Ντόγκο και το Κόμο... ξαναπαίρνουμε τη δημοσιά του ταξιδιού μας, για την πανώρια Βενετιά, που φτάσαμε ίσαμε το σούρουπο...

(Η συνέχεια στο επόμενο)

Κυκλοφόρησε
Λάμπρου Μάλαμα:
 «Αναφορά στην Αλβανική
 Λογοτεχνία 1500 - 1986»
 Ένα μοναδικό έργο, από έρευνα -
 μελέτη - κριτικές και βιογραφικές
 σημειώσεις με σχετικές ανθολογι-
 κές ενημερώσεις έκδοση «Ελευθε-
 ρο Πνεύμα» Σελ. 352 θα το βρείτε
 στα κεντρικά βιβλιοπωλεία.

Κυκλοφορεί: Α. Μάλαμα
 Ένα νέο έργο με τίτλο
«Κορφολογήματα
πείρας και ζωής»
 Λοκιμιακές Αποφθεγματικές
 Σκέψεις και Στοιχασμοί
 για έννοιες και αξίες
 του βίου και του πολιτισμού
 Σελίδες 320, Έκδοση «Ελ. Πνεύμα»

Πεζογραφία Δοκιμιογραφικές Σκέψεις Ελληνικό Διήγημα

Δοκιμιακοί και προβληματιστικοί στοχασμοί

Από τη ζωή μας Του Γιώργη Κατσιμπα

Μιλάμε για ληστές και ληστείες... Κι όταν στρατιές, ληστών ξεκινάνε για κλιιάτσικο μιλάμε για πόλεμο.

★

Όταν ο άνθρωπος για πρώτη φορά αντίκρουσε τον εαυτό του στην πηγή, πανικοβλήθηκε. Είχε δει το μεγαλύτερο εχθρό του.

★

Ευτυχία: Απροσδιόριστη ευωχία μιας στιγμής, μια πεταλούδα, ένα πουλί ακυνηγήτο, μια στάλα στο μέτωπο, ένας στίχος στα χείλη.

★

Είδες τα κομπιούτερς;
Θα μας φέρουν σ' επαφή με τ' άστρα, μια και τη χάσαμε μεταξύ μας.

★

Τότε... φορούσε γερμανική στολή.
Τώρα... κομπάζει πως σκεπτόταν ελληνικά...

★

Α, ο Προκόπης, ο ρασοφόρος Προκόπης. Ανέμιζαν τα γένια του αγένεια και χριστιανική χολή, για το «θεάρεστο» έργο του, στο νησί του διαβόλου.

★

Ο νομοθέτης Λυκούργος, έκοψε βαρύ το νόμισμα, για να μην κυκλοφορεί εύκολα κλοπή και απάτη.

★

Όλοι οι δρόμοι, πρέπει να γίνουν μονόδρομοι, να κυκλοφορεί μόνο η αξιοπρέπεια.

★

Με ταξίδεψαν στη Γιούρα πολλές φορές, και με υποδέχτηκε φιλόξενη κι άνυδρη. Σαν έφευγα, ποτέ της δεν μου είπε: «στο επανιδείν».

Κανένας δεν τρέχει να πει «σ' αγαπώ». Αυτούς που βλέπετε, τρέχουν για άλλο σκοπό.

★

Ειρήνη, Αγάπη, δυο λέξεις λιγισύλλαβες. Όμως αφού τις πολεμούν οι ισχυροί της γης... φαίνεται πως είναι πολυσήμαντες.

★

Οι κοντόφθαλμοι για να φωτιστούν... βλέπουν συνέχεια τηλεόραση.

★

Η αυγή και το φως, η νύχτα και το έρεβος, η χαρά και ο πόνος, η επιβράβευση και η τιμωρία, η άυλη υπόσταση, και η βαθύτατη ουσία μας: η ψυχή.

★

Ευκολότερο είναι να λυτερώσεις κάποιον από τα δεσμά του, παρά να λυτερωθείς ο ίδιος απ' τα δικά σου.

★

Ο ρόλος του κοιητή;
Μα δεν παίζει σε θέατρο ή σε τσίρκο.
Τις μαργαρίτες ρωτάει για την Αγάπη.

★

Η Αλήθεια είναι μία. Πώς λοιπόν θα τη βρούμε μέσα σε ωκεανούς από ψέματα;

★

Οι σκέψεις είναι σαν τον ήλιο.
Για να λάμπουν, δεν πρέπει να υπάρχουν σύννεφα και ομίχλη.

★

Αν είχαμε φίλο τον εαυτό μας, θα τον είχαμε προφυλάξει από χίλιες κακοτοπιές.

★

Αν είσαι εκτεθειμένος όλος στο φως, καμιά σκιά δεν σε συνοδεύει.

★

Κλείνοντας τα μάτια δε βλέπουμε το φως, κλείνοντας της ψυχής τα μάτια, χάνουμε τον άνθρωπο.

Εύγχρονη διηγηματογραφία

Μια μάνα του λαού

Γης Μαρίας Π. Γιακουμέλλου

Πολλές φορές την αρμονία της οικογένειας τη χαλούσε η κακορίζικη φτώχεια. Πιρρε, κουβέντες άλλαξε το αντρόγυνο και τα παιδιά άλλοτε κλαίγανε τρομαγμένα, κι άλλοτε μαλώνανε μεταξύ τους. Το μικρότερο δυο χρονώ και το μεγαλύτερο δεκαπέντε. Εφτά το σούρμιο και δυο οι καπεταναίοι (μάνα και πατέρας), μας κάνουνε εννιά.

Βάλε δεκαοχτώ μερίδες φαί μεσημέρι - βράδυ, ντύμα και πόδεμα και τώρα θα 'ρχόταν κι ο γάμος. Τον έκρυβε η μάνα στην κοιλιά της ννιά μήνες. Κι όταν τον άκουσε να χορεύει ίεσα της, κρυφοκαμάρωσε και χάιδεψε στορικά τη σάρκινη κασσετίνα, πού 'κρυβε το ησαυρό της, το σπλάχνο της. Ύστερα στηλώθηκε στον τοίχο και κρυφογέλασε στο μισρό. Γερό καματερό η μάνα, για τη σπορά της ενιάς. Γερό και υπομονετικό. Δυο δωματιάκια σαν κοτέτσι, της έφταναν για όλο τούτο το αιδομάνι.

Κι όλο μάλωνε, κι όλο έπλεκε, κι όλο αγόριζε τραγουδώντας. Κάποτε έφελνε κι όσες. Κι άλλοτε έλεγε τραγούδια λυπητερά για τον αδερφό της, που έχασε στο αλβανικό μέτωπο και την αδερφή της, που την έθαψε με τα δια της τα χέρια, τότε, στα χρόνια της μαύρης ατοχής.

Κι άλλοτε πάλι έκλαιγε τον πατέρα της, που τον σκυτώσανε οι Γερμανοί και σκέφτονταν τη μάνα της, που την άφησε ολομόναχη την επαρχία. Πώς να τη φέρει εδώ, που εκείνη τό 'θελε να μείνει στα χώματά της;

Θυγατέρα, άμε συ στο καλό, εμέ τα μάτια μου, εδώ θα σβήσουν. Δε φεύγω εγώ απ' δώ.

Τη βλέπει με τη μελερίνα της (σάλι πλιτό), το μπαρέζι και τα μακρυφούστανα, να ηγαίνει κάθε αυγή στο λόγγο και να γυρίζει αλωμένη με πουρνάρια και αφάνες. Να πηαίνει στην αγορά τα φρέσκα αυγά απ' τις ότες της και να συγυριέται μοναχή της, δίχως όπο.

Γερό κόκαλο η γριά κι έχει και το κομπόμα της, της συχνόλεγε ο άντρας της. Κι είνην:

Μα κοπιάζει, άντρα μου, η καφερή. Κι χει γεράματα που καρτερεί. Αν φύγουμε κι μείς, ποιός θά 'ρθει να την ιδείαν δεν έχει τον ρόπο της;

Τα σκέφτεται τούτα και φτερακίζει η καρδιά της να δει τη μάνα της, να της φιλήσει το χέρι'κι ας άσπρισε η ζωή και τα δικά της τα μαλλιά.

Κι ήρθε μια βραδιά ο πόνος κ' η χαρά του τοκετού. Ο άντρας της έλειπε σε κάποιο μακρινό γιαπί. Τα παιδιά ξαφνιάστηκαν. Ήτανε κάτι αναπάντεχο, για τις μικρές καρδούλες.

Έτσι πόνεσε η μάνα μας όταν μας έκανε; Ρωτάει ο Γιώργος, ένα μικρό χλωμό οχτάχρονο αγόρι. Στο βλέμμα του είναι φανερή η απορία. Ο Νίκος ο μεγαλύτερος, μόλις γύρισε απ' το νυχτερινό σχολειό, άκουσε το βόγγο της μάνας κι ένιωσε μέσα του το θάρρος του πρωτότοκου, να τον γεμίσει μ' ευθύνη. Δεν του ήταν άγνωστη η ευθύνη, δούλευε από δώδεκα χρονώ παιδί, αλλά για τόσο βαριά ευθύνη, ήταν αδύνατοι οι παιδικοί του ώμοι.

Όμως έπρεπε κάτι να γίνει. Η μάνα πονούσε.

Νίκο, Νίκο, τρέχα γιόκα μου στην κυρά Λένη. Και πήγαινε τα παιδιά στην άλλη κάμαρα.

Φτερό γίνεται, με τη φωνή της μάνας και να, που σε λίγο όλα έρχονται μια χαρά και μαζί τους και μια όμορφη αδερφούλα.

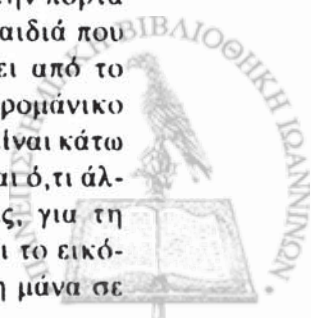
Η μάνα την κοιτάζει και χαμογελά κουρασμένα.

— Τώρα λεβέντες μου δουλειά για τα προικιά της, τους αστειεύεται. Κι εκείνη, μιας ώρας άνθρωπος, κορδώνεται και κλαίει ναζιάρικα.

Ο μικρότερος ο Μίμης ή τ' ανθρωπάκι, όπως το φώναζαν οι άλλοι, τρέχει τρικλίζοντας και βάζει το κεφαλάκι του στα στρωσίδια κλαψουρίζοντας.

— Σώπα βρε παραπονιάρη και δε θά 'χω τα χάδια μου μόνο για κείνη. Για όλους θα τά 'χω, λέει η μάνα και τον χαιδεύει τρυφερά. Ποτέ δεν έκανε εξαίρεση. Τ' άλλα παιδιά παίζουν και γελάνε μ' ένα θόρυβο που ξεκουφαίνει. Αλλά, η μάνα έχει συνηθίσει πια τούτα τα καμώματα.

Και τί παράξενο πράγμα. Όταν φεύγουν οι γειτόνισσες, σηκώνεται, κλειδώνει την πόρτα (κοντά τα μεσάνυχτα), βολεύει τα παιδιά που έχουν αποκοιμηθεί και μετά, βγάζει από το μαξιλάρι της όλα τα φυλαχτά (μαυρομάνικο μαχαίρι, την καινούρια σκούπα που είναι κάτω από το κρεβάτι επίτηδες βαλμένη) και ό,τι άλλο της είχανε βάλει οι γειτόνισσες, για τη λεχωνιά και κρατάει ένα σταυρό και το εικόνισμα της Παναγιάς (δεν πιστεύει η μάνα σε ξωτικά και προλήψεις).

Κ' ύστερα πέφτει και κοιμάται.

Κατά τις τρεις τα μεσάνυχτα, το σπίτι φωτίζεται από τη λάμψη μιας αστραπής. Ακολουθεί μια βροντή κ' ύστερα χοροπηδούν οι χοντρές στάλες της βροχής στη στέγη, στα παντζούρια, στους φράχτες. Το μωρό ξύπνησε.

— Σώπα μικρή μου, σώπα, μη φοβάσαι τη βροχούλα του καλού Θεού. Αν αρχίσεις, κόρη μου, να κλαις από την πρώτη τούτη μπόρα, τί θα κάνεις αύριο, σαν θα μεγαλώσεις και θα μπεις στη φουρτούνα της ζωής; Αμ, εδώ που ήρθες μικρή μου, είναι δύσκολα τα πράματα. Θέλει θάρρος και φρόνηση. Αλλά τί σου λέω μικρούλα μου, από τώρα τούτα δα. Αύριο που θα μεγαλώσεις και θα γίνεις κοπέλα και θα πας σκολειό, θα σου τα πω, σαν νά 'μαστε συνομιληκες, γιατί θά 'μαστε φίλες, ακούς θά 'μαστε φίλες εμείς οι δυο. Δεν θα μου κρύβεις μυστικό, ε; Έτσι δεν είναι;

Το μωρό αποκοιμήθηκε κ' η μητέρα σώπασε. Σκεφτότανε το χειμώνα που ερχότανε, τον άντρα της που χαροπάλευε για το ψωμί της οικογένειας, τα παιδιά της που μεγάλωναν μαζί με τις φροντίδες της. Σκέφτεται το θηλυκό που ήρθε. Σκέφτεται τη μάνα της, πώς νά 'ναι τώρα, τούτη τη μεσονύχτια ώρα; Νά 'ναι καλά, ή μην αρρώστησε κι είναι μόνη και υποφέρει χωρίς λεπτά στην τσέπη, χωρίς τσουκάλι στη φωτιά; Κι ακολουθάει η έγνοια για το νοίκι και τη χειμωνιάτικη ντυμασιά και τα έξοδα, για το παιδί που ήρθε. Το σκολειό των παιδιών κ' οι έγνοιες του και τα έξοδά του. Κι όλα τούτα από δυο χέρια, από ένα μεροκάματο.

Αλλά, η μάνα δεν είναι από κείνες τις γυναίκες που τα χάνουν εύκολα. Έχει στρατηγικό μυαλό. Κάτι σκέφτεται να κάνει, κάπως να βοηθήσει τον άντρα της. Θα δουλέψει. Ναι, θα δουλέψει. Η δουλειά δεν είναι ντροπή.

Οι κυράδες στη γειτονιά της φοράνε κάλτσες νάυλον. Κ' οι πόντοι που φεύγουν από τις κάλτσες των κυράδων, πιάνονται με χιλιάρικα. Να, μια δουλειά που θα κάνει, χωρίς ν' αφήνει τα παιδιά της μόνα, να τα πάρουν οι κακοί δρόμοι. Θά 'ναι κοντά τους, θα τα περιποιείται, θα τα προσέχει και θα βγάλει και το μεροκάματο. Ξέρει να πλέκει γάντια και μπλούζες.

Και νάτη, μετά από λίγες μέρες, αρχίζει τη δουλειά. Με το πόδι της κουνάει το μωρό που κάθεται στην κούνια και με το χέρι, πλέκει, πλέκει.

Και καλοδέχεται τα παιδιά και τον άντρα της και σκορπάει αισιοδοξία γύρω της.

Μετά από το διάβασμα του σκολειού, τα μεγάλα παιδιά τα έμαθε να κάνουν χίλιες δυο μικροδουλειές του σπιτιού, να διαβάζουν διδαχτικά βιβλία, ή τους έλεγε ωραίες ιστορίες πάντα χαμογελαστή κι ακούραστη.

Είναι μια αδάμαστη καρδιά αυτή η μάνα, μια καρδιά περήφανη, γενναία. Ανάμεσα στη φτώχεια που κυκλώνει, αυτή παλεύει και νικάει.

Δολαριούπολη

Του Νίκου Βέλκου

Χιλιάδες χιλιόμετρα, πεταγμένη η καρδιά μας σε τοπία με φουγάρα και έγκλημα, να τινάζεσαι σαν ελατήριο για τη φάμπρικα και ολόένα να μηρκαζεις, όσα έπρεπε να πεις στον αρχιεργάτη, ποι' 'χε τατουάζ γυμνή ιθαγενή, ότι δηλαδή τα χέρια του είναι παράλυτα. Νερά και δόστου νερά, κονσέρβες έφτιαχνες με βίαιο ριθμό και συ δεν ήξερες πού πήγαιναν οι κονσέρβες, να θρέψουν ή να δηλητηριάσουν τους στρατιώτες της αυστραλιανής πολιτείας, της δολαριούπολης. Στρατιώτης σημαίνει να παίρνεις θέση μες στην κοινωνία και να υπηρετείς· σημαίνει να δέχεσαι διαταγές, να καθαρίζεις βρωμιές με τα παράλυτα χέρια σου, να χαιρετάς μα να μη χαιρετιέσαι. Αλλά, ποιός ρώτησε τον πικραμένο τί λέει μέσα του, πόσα μάτια κλαίνε στο ναό της ψυχής του. Πόσα ρόπαλα σηκώνονται στην παλαιίστρα του Δικίου. Πόσες ελπίδες δεν φτεροκοπάν περισσότερια στο κηπάκι της Λειτερίας του. Όμως τό 'ξερε ο αρχιεργάτης. Θα μούγκριζε μισητά και θά 'λεγε, με γερμανική προφορά, ότι τα παράλυτα χέρια χρειάζονται, για να μη ζητούν αυξήσεις, δίκιο και χειραφέτηση.

Δαιμονισμένο κρύο τον καρτέρωσε στις δουλειές μου κι άλλος δαίμονας κατέβηκε από τη μεριά του σταθμού του τρένου. Παρδαλή μάζα με κοστοίμι και γραβάτα. Φοβήθηκε να την αντικρύσει. Δάκρυσε. Αν φώναζε «σε γνωρίζω από την κόψη». Αν τραγουδούσε για τα παλικάρια του Ρήγα. Αλλά αρνήθηκε. Κ' ύστερα τα δάκρυα δεν υπήρχαν. Ανεμώνες φαντάστηκε, και σημαίες από γαλάζιο αίμα και χιονόλευκη απαντοχή.

Μα ξάφνου, αργούσε η ώρα να διαβεί. Το μάτι πήρε κάποιον άγνωστο, να σηκώνει ένα κουτί από σκουπιδοτενεκέ και το ανοίγει. Ήταν φωτογραφική μηχανή. Φωτογράφησε τον όχλο. Τον έβρισε και ξεμάκρυνε τραγουδώντας ένα παλιό ψυχρό αγγλοσαξωνικό άσμα, πιθανόν της συντεχνίας των μέθυσων — κι είχε μια μπλούζα μακριά, μπαλωμένη, λίγδα και μόχα. Σ' αυτό τον υποσχόμενο παράδεισο, στην Ωκεανία, τα τοπία, υπάρχουν κολασμένοι; Κι εγώ άραγε δεν είμαι ένας τέτοιος; Τραβούσε ο κολασμένος να λυτρωθεί από τη ζεστασιά των αμαρτημάτων, κάτω από θεάρεστα σκιερά δέντρα.

Υπνος γεμάτος ερωτηματικά. Ξύπνημα άδειο α-
ύπνο.

Μάνα, ξέρεις ότι τα μάτια μας γέμισαν φαντά-
ματα;

Ε! Νικήτα, αυτό το μάθαμε σαν ποιημα. Αλλά
είχαμε υπόληψη σ' αυτή την κοινωνία. Ούτε θά-
νομι. Το ψωμί χρωστάγαμε, την τιμή πουλούσαμε
ξαγρυρώνουμε το παγωτό της φτώχιας μας, μ'
ότι νιογέννητο από τον ορνιθώνα, το γεμάτο κου-
ουλιά και ψείρα.

Γειτονιά των Ελλήνων, γειτονιά τσιμεντένια, με
μποιροδέλα αριστερά και πολλές τράπεζες «εκα-
ωθεν». Καφενεία τρία. Ο κύριος φαρμακοποιός,
ιπαθητικό ανθρώπακι. Συνένοχος των διψωμα-
για δολάριο γιατρών. Οι βλαχουστοί Έλληνες
εμείς οι καινούριοι με παράλυτα χέρια, με χρέος
το λαιμό, μ' άσπρα μαλλιά και με ονειράτα απα-
λά. Τι να πεις; Τα βήματα σου χάνονται, μπερ-
ονται και τρεκλίζουν μες στη δολαριούπολη, ό-
κυριαρχεί η μύρα, το σουβλάκι. Κόσμος πλά-
και αμόρφωτος, όλο επίδειξη και δοξομανία. Να
τί τα χέρια μου παράλυσαν· όχι γιατί δουλεύω σε
ένα εργοστάσιο με παγωμένα νερά, ούτε γιατί ο
ιεργάτης ο Γερμανός τρίζει τα μαχαίρια της κα-
του. Όχι! Κάποιοι κολασμένοι μου μιλάν για
αίο κι εγώ είπα στη μάνα μου ότι, θα γίνω φάντα-
ι. Θα ροβολήσω για το Νότιο Πόλο, να παγώσω
ν αιώνα μέσα.

Μανάδες - Ελληνίδες και μη, τα τέκνα σας φόρε-
σκουλαρίκια και σαλτάρουν στα λαμπιόνια της
θικότητας· κι όλο μπαίνουν μες στη σήραγγα
ολέθρου.

Οδός Χάνλευ. Έρεβος και πολιτισμός. Ο Θεός
ητιύτηκε. Ο πόνος μπολιάστηκε με τέρατα... Κι
πια τί άλλο νά 'μαι; Μια μικρή βραγιά από
άπονο και δάκρυ. Όπου χιονίζει - χιονίζει.

Ποιητής ξεσπαθώστε!

Άνθρωποι γίνετε λουλούδια - τριαντάφυλλα και
μούρι του χωριού μου. Παγγαίο το λένε. Γενείτε
λοι σαν το Παγγαίο και σεμνοί σαν το Σύμβολο
Πιερίας κοιλάδας.

Ελλάδα, σ' αγαπώ σαν το πανανθρώπινο ποίημα
Εσταυρωμένου.

Αδελφίδα Αυστραλίας, 3 Μάη 1987

Γο να γνωρίσει κανείς την αγάπη των αδερ-
ν μας, είναι το πιο υπέροχο πράγμα στη ζωή.
Γο να γνωρίσουμε την αγάπη αυτών που α-
τάμε, είναι η φωτιά που τρέφει ζωή.

Αλλά, να έχει κανείς την εκτίμηση αυτών
ν δε γνωρίζει, των άγνωστων που ξαγρυ-
ούν στα όνειρα και στη μοναξιά μας, στους
δύονους και στις αποτυχίες μας, είναι κάτι
λύ πιο μεγάλο και πιο ωραίο, γιατί επεκτεί-
την ύπαρξή μας κι αγκαλιάζει όλες τις ζωές.

Πάμπλο Νερούντα

«Παιδική ηλικία και ποίηση» 1954

Ένα ερειπωμένο σπίτι

Ρεαλιστικό αφήγημα
Του Έρρίκου Βλάχμπεη

Ιούλης μήνας, ντάλα μεσημέρι, αυγό ν'
άφηνες έξω στον ήλιο θα ψηνόταν. Κάθομαι
μέσα στο αυτοκίνητό μου. —Κινητό κατά-
στημα νεωτερισμών . Έχω ανοίξει πόρτες
και παράθυρα και περιμένω μια στάλα αγεράκι
να δροσιτώ και περιμένω, να γίνει η ώρα
τεσπερισίμιση, για να βγω πάλι στη γύρα.

Δεν πρόφτασα να πιάσω καλή θέση, κάτω
απ' το μικρό πλατάνι με τη λιγυστή σκιά του.
Κάποιος άλλος έβγαλε το δικό του αυτοκίνητο.
Το δικό μου μοιάζει με ξαπλωμένο άνθρωπο,
που έβγαλε το κεφάλι του στη σκιά και το υπό-
λοιπο κορμί του βρίσκεται εκτεθειμένο στην
ήλιο.

Ανάβω τσιγάρο. Το βλέμμα μου πέφτει στο
απέναντι ερειπωμένο σπίτι. Από τη θέση που
βρίσκομαι βλέπω τις δύο πλευρές του, που
μοιάζουν σαν δέρματα ανθρώπου πληγιασμέ-
νου. Οι σουβάδες έχουν πέσει σε πολλά μέρη
και φαίνονται οι πέτρες, τα πληθιά τα ξύλα.
Απ' τα παράθυρα λείπουν τα τζάμια, τα παρα-
θυρόφυλλα και οι κάσες. Θωρείς τις τρύπες
και λες πως είναι μάτια βγαλμένα. Το κοιτώ
και με πληγώνει. Προσπαθώ να ξετυλίξω το
κουβάρι της ιστορίας του.

Κάθε σπίτι έχει τη δική του ζωή, τη δική
του ιστορία. Οι τοίχοι του σαν πλάκες γραμ-
μοφώνου θά 'χουν καταγράψει όλες τις φωνές,
που κάποτε ακούστηκαν στ' άδεια τώρα δωμά-
τια. Φωνές χαρούμενες, φωνές κλαμένες, τρα-
γούδια, μοιρολόγια, άνθρωποι θά 'χουν πεθά-
νει, άλλοι θα γεννήθηκαν κι ύστερα, αφού με-
γάλωσαν, σαν πουλιά θα πέταξαν να δοκιμά-
σουν τα φτερά τους.

Πάντως το σπίτι, όπως βλέπω, θά 'χει ι-
διοχτήτη. Τα σημάδια φαίνονται στην πόρτα.
Είναι η μεγάλη κλειδαριά, που δεν αφήνει σε
κανένα να το παραβιάσει. Αν δεν είχε ιδιοχτή-
τη, η πόρτα θά 'ταν ανοιχτή. Η κλειδαριά
σημαίνει ιδιοκτησία. Με αδράχνει η περιέρ-
γεια και κατεβαίνω απ' το αυτοκίνητο. Ο ψη-
λός μανδρότοιχος μ' εμποδίζει να δω μέσα.
Πηγαίνω προς την πόρτα, την περιεργάζομαι,
είναι φτιαγμένο με χοντροσάνιδα και με γύ-
φτικα καρφιά στεριωμένη. Ένας ρόζος, που
έφυγε απ' τη θέση του, αφήνει τη ματιά μου να
τρυπώσει μέσα. Δε φαίνονται και πολλά πρά-
ματα, ένα χαγιάτι και μια σκάλα χορταριάσμέ-
νη, που οδηγεί στα πάνω δωμάτια. Η αυλή του
μικρή, χωρίς πηγάδι, δεν έμοιαζε για αγροτό-

σπιτο. Θά 'ταν σπίτι εργάτη, ή υπαλλήλου, που σκέπαζε τη φτώχεια του και την έντιμη περηφάνια του.

«Άμα έχει ο φτωχός δικό του σπίτι, είναι σαν νά 'χει πανοπλία, όταν δεν έχει, είναι σαν να γυρίζει γυμνός μέσα στη μπόρα».

Θυμάμαι τα λόγια του πατέρα μου, που μας τά 'λεγε κάθε φορά, που κάποιος ιδιοκτήτης μας έβγαζε απ' το σπίτι του κι είχαμε καινούρια μετακόμιση.

Κάτι μού 'λεγε πως, η ζωή σ' αυτό το σπίτι θά 'ταν χαρούμενη, ευτυχισμένη. Θα ζούσε ο παπούς, η γιαγιά —δε λέω με γιούς, νύφες κι εγγόνια— γιατί το σπίτι σχετικά είναι μικρό, θα χωρούσε όμως ένα γιό, μια νύφη και μερικά εγγόνια. Η γιαγιά θα φύλαγε στο ντουλάπι, γλυκάνισο, ματζουράνα, χαμομήλι, τήλιο κι ό,τι άλλο βοτάνι χρειάζεται μια οικογένεια, για να γιατρεύει τις αρρώστιες της. Η νύφη θα τό 'χε στολισμένο με τα προικιά της κι ο γιός θα γύρναγε τ' απόβραδο απ' τη δουλειά κουρσισμένος, κι εκεί στον ξύλινο σοφρά θά 'πινε με το γέρο του τον καφέ, καμωμένο απ' το χέρι της νύφης. Θαμίλαγαν για τη σκληράδα της ζωής, την αδικία που δέρνει αλύπητα την εργατιά, ο γιός θα ύψωνε τη φωνή, θαμίλαγε για σωματεία και συνδικάτα... κι ο γέρος θα τον ορμήνευε ν' αφήσει την απάδα στη φωνή. Θα τού 'λεγε να καθήσει ήσυχος και να μην ξεγιελιέται με λόγια, που φουσκώνουν τα μυαλά, γιατί είχε οικογένεια να θρέψει. Κι ο γιός θά 'σκυβε το κεφάλι, γιατί θα πίστευε, πως του μεγάλου ο λόγος, είναι σωστός και σεβαστός, κι όπως τα βρήκαμε, έτσι πρέπει να τ' αφήσουμε. Θά 'ταν ευτυχισμένη οικογένεια μέσα στην άγνοιά της.

Κάτι όμως φώναζε μέσα μου, πως δεν ήταν αυτή η αληθινή του ιστορία. Αυτό το σπίτι, το βουβό κι ερειπωμένο, μου έκριβε το μυστικό του. Άναψα δεύτερο τσιγάρο και το θωροίσα, όπως κανείς βλέπει κάποιο πρόσωπο τυραννισμένο, μα ανέκφραστο, όπως κανείς θέλει να μαντέψει της Σφίγγας τη σιωπή, της Τζιοκόντας το χαμόγελο. Και νά 'ναι Ιούλης, ντάλα μεσημέρι, στον ήλιο να ψήνεται αυγό, κι εγώ να βράζω μέσα στον ιδρώτα μου και να προσπαθώ να λύσω το μυστήριο αυτού του σπιτιού, που έλαχε η ματιά μου να πέσει πάνω του.

Σ' αυτό το σπίτι οι άνθρωποι που ζήσαν, πρέπει να γνώρισαν μεγάλη δυστυχία. Ένα ευτυχισμένο σπίτι, δε φτάνει σ' αυτή την κατάσταση. Οι άνθρωποι που γνώρισαν την ευτυχία στην αγκαλιά του, δε θα το ξεχνούσαν, δε θα το άφηναν να ρημάξει. Θα το κατεδάφιζαν. Θα

τού 'διναν την ευθανασία. Τώρα όπως το βλέπεις, μόνο λύπη σου φέρνει κι ένα αίσθημα απαισιοδοξίας που πλημμυρίζει την ψυχή. Θζούσε και θά 'ταν κύρης και αφέντης, ένα κακόψυχος, ένας τσιγγούνης, που θα ξήραιν και το σκατό του ακόμα και θα τό 'τρωγ. Τέτοιος κακότροπος άνθρωπος θα ζούσε σ αυτό το σπίτι με τη γυναίκα του και την αδελφή του. Στην αρχή οι δυο γυναίκες είχαν υψώσει τοίχο ανάμεσά τους. Δεν σήκωνε η μη το λόγο της άλλης. Με τον καιρό όμως ο απάσιος χαρακτήρας του άντρα, σαν οδοστρωτήρας τις τσαλαπάτησε και τις δυο, κι αφάιρεσ από την ύπαρξή τους την υπόσταση τ' ανθρώπου. Τις είχε κάνει και τις δύο δούλες, να υπηρετούν την αφεντιά του. Έτσι ενώθηκαν και οι δύο, κι έκαναν μέτωπο απέναντί του. Τιποτι όμως δεν κατάφερναν. Το τέλος υπέκυψαν σ μοίρα τους κι έτρωγαν όσο για να ζουν· και ζούσαν για να υπηρετούν τη γρουσοιζιά του.

Απ' τους τοίχους αν θελήσουμε να πάρουμε, με μια βελονα τις φωνές, θά 'ναι μόνο κατάρες, βρισιές και μοιρολόγια. Γέλιο και φωνή χαράς, μήτε θ' ακούστηκε, μήτε θα γραφτηκε ποτέ στον τοίχο.

Θα μπορούσα να κάνω κι άλλες υποθέσεις για τους ανθρώπους που κατοίκησαν σ' αυτό το σπίτι. Σίγουρος όμως ποτέ δε θά 'μουν. Πάντα θα υπήρχε η αμφιβολία. Οι αιτίες που προξενούν τα βασανα, τους πόνους, ή τις χαρές στους ανθρώπους, είναι σαν τις ανθρώπινες φάτσες, μπορεί να μοιάζουν, ίδιες όμως ποτέ δεν είναι, σε κάτι διαφέρουν. Αν δε ρωτούσα τη γειτόνισσα, που βγήκε κάποια στιγμή στην πόρτα της, δε θα μάθαινα ποτέ την αλήθεια. Το ερειπωμένο σπίτι θα μ' ακολούθαγε θα κυνηγούσε τη σκέψη μου. Θά 'ταν σαν ν' αντάμωσα δεμένο άνθρωπο και δεν τονε λευτέρωσα.

Το σπίτι —όπως έμαθα— ήταν του καπετά Λεωνίδα. Δυο αντάρτικα σήκωσε στους ώμους του, αγώνα τόσων χρόνων τον άφησε —όπως και τόσοι άλλοι— κι έφυγε κουβαλώντας μονάχα τις μνήμες και τις ελπίδες, για να τις φυτέψει και να τις έχει εκεί στην ξένη πατρίδα και να τις δείχνει στα νέα παιδιά, που θα γεννηθούν, να μη χάσουν του γυρισμού το δρόμο.

Το σπίτι ερήμωσε, ο αγώνας θάφτηκε. Τιποτα δεν άφησαν όρθιο, που να θυμίζει τον αγώνα αυτών των κυνηγημένων ανθρώπων, που αντάλλαξαν τη ζωή τους, για ένα ιδανικό, για ένα καλύτερο αύριο. Τσαλαπάτησαν την ανδρεία τους, νόθευσαν τα ιδανικά τους, τους είπαν «προδότες», τους μασκάρεψαν και τους

έκαναν σκιάχτρο για μικρά παιδιά. Αυτό το ενόφερτο τραγούδι βάλαν στο στόμα μερικών ανθρώπων, να το ουρλιάζουν και να τρομάζουν τον κόσμο. Έτσι κάποιος που γαύγιζε: νύχτα - μέρα σα σκύλος κι έβριζε τον καπετάν Λεωνίδα και τους ομοίους του, βρήκε την ευκαιρία και τρύπωσε σαν ποντικός στο σπίτι του καπετάν Λεωνίδα και το έκανε δικό του.

Βλέπω το ερειπωμένο σπίτι με τα πληγιασμένα μάτια του, με βλέπει κι αυτό, κι αν είχε χέρια, θα τα σήκωνε ζητώντας με βοήθεια. Ο άνθρωπος που κάθισε μέσα, αφού το τυραννούσε όσο περισσότερο μπορούσε και τό'φερε σε άθλια κατάσταση, το εγκατέλειψε και πήγε σ' άλλο. Έτσι έκαναν και με την Εθνική Αντίσταση, αφού τη διέβαλαν, τη μωτσούρωσαν και ασέλησαν πάνω της, την εγκατέλειψαν σαν κόρη βιασμένη στη ντροπή και στην καταισχύνη. Έτσι νόμισαν πως τέλεσαν μια για πάντα απ' την αλήθεια, νόμισαν πως έφραξαν το ποτάμι, πως φυλάκισαν τον αγέρα, πως σκότωσαν τον ήλιο.

Την κλειδαριά στο σπίτι, την έβαλε η καλόβουλη γειτόνισσα. Σαν έφυγε ο χαϊρευτος εκείνος άνθρωπος απ' το σπίτι, ο κάθε κερατάς έρχονταν και ξήλωνε απ' το σπίτι ό,τι του χρειαζόταν, πόρτες, παράθυρα κι ό,τι μπορούσε να ξηλωθεί, εξαφανιζόταν. Όσπου δεν άπτεξε άλλο η πονετική γειτόνισσα του καπετάν Λεωνίδα, με κίνδυνο να κατηγορηθεί, έβαλε την κλειδαριά στην εξώπορτα και σταμάτησε αυτή την καταστροφική τους διάθεση.

Βλέπω το ρολόι μου. Είναι τεσσαερισίμιση, τρέπει ν' αρχίσω τη δουλειά και η ζέστη είναι ικόμα ανυπόφορη. Γυρίζω πικραμένος στ' αυτοκίνητο και βάζω μπρος τη μηχανή του.

Στο νου μου έρχονται οι στίχοι του Σικελιανού. «Θάρτει τάχα ποτέ, θε νάρτει η ώρα του η ψυχή της αρκούδας και του γύφτου και η νυχτή μου... θα γιορτάσουν μαζί!»

Κι όπως κυλάει τ' αυτοκίνητο, μου φάνηκε πως άκουσα τη φωνή του ποιητή να μου λέει, ταρήγορα τον τελευταίο στίχο «Θάρτει...»

Πρέπει να είμαστε θαρραλέοι, να παλεύουμε με τις αδυναμίες, να χρησιμοποιούμε με τόλμη το όπλο της κριτικής. Αυτό είναι ένα ισχυρό κίνητρο για το λογοτέχνη που πρέπει πάντα να πισθάνεται και να είναι μαχητής.

*Γιούλιαν Σιμόνοφ
Ε.Σ.Σ.Δ.*

Σκιτσοχρονογραφία

«Δελτίο Ειδήσεων»

(Εικόνα και Στοχασμός)

Της Ελευθερίας Παπαδάκη

Καθισμένη στο σαλόνι του ξενοδοχείου παρακολούθησα τα νέα που μεταδίδει η «Μικρή οθόνη». Ανόμιμοι ακροατές: άλλοι ακούν μηχανικά κι αδιάφορα, μερικοί μ' ενδιαφέρον για ό,τι συμβαίνει στον τόπο μας και τον κόσμο... κι ορισμένοι μ' εμπάθεια για ό,τι είναι αντίθετο με την προσωπική τους διάθεση, σχετικά μ' αυτά! Μονόλογες εκφράσεις και κάποιες κινήσεις φανερώνουν τα κριτήρια του καθενός!.. Υπάρχει όμως μια συγκρατημένη και τυπική ηρεμία στην ατμόσφαιρα.

Ξαφνικά, μια παιδική φωνή τη διακόπτει:

— Μαμά, τα μαύρα παιδάκια... μαμά, γιατί είναι πρισμένα τα παιδάκια αυτά, μαμά γιατί...

...Η τυπική ηρεμία γίνεται διάλογος:

— Σας παρακαλώ ν' αλλάξουμε σταθμό. Τα παιδιά δεν πρέπει να βλέπουν τέτοιες φοβερές εικόνες! Εμείς στο σπίτι...

— Και στο άλλο κανάλι τα ίδια θα δούμε σε λίγο... Μόνο στο σπίτι του κανείς μπορεί να κυνηγά τα «κινούμενα σχέδια», της απαντά κάποιος κύριος που παρακολουθούσε μ' ενδιαφέρον τις ειδήσεις.

— Αν τα παιδιά βλέπουν μόνο ό,τι πρέπει... ίσως κάποτε να γίνει καλύτερος ο κόσμος, ψιθυρίζει στοχαστικά μια ηλικιωμένη κυρία.

— Ίσως, αλλά αυτό δεν μπορεί να γίνει, συμπληρώνει θυμοσοφικά μια άλλη.

Η κυρία παίρνει το παιδί της και φεύγει. Μα εκείνη επαναλαμβάνει ερωτηματικά: «Γιατί αυτούς τους ανθρώπους τους δέρνουν... κ' ένα παιδάκι... γιατί!»

Εκνευρισμένη η κυρία χτυπά την πόρτα πίσω της. Το «Δελτίο Ειδήσεων» όμως συνεχίζεται με τις θλιβερές του εικόνες: Διαλύσεις απεργών, θύματα αμάχων, πυρκαγιές, πρισμένα παιδιά...

— Πραγματικά, δεν πρέπει να υπάρχουν αυτά τα πεινασμένα παιδιά και μισοπεθαμένοι άνθρωποι. Αλλά οι δυνατοί της γης φτιάχνουν όπλα αντί για ψωμί, φάρμακα κι άλλα αγαθά για τους λαούς.

Είναι ο ίδιος κύριος που έδωσε την απάντηση στην κυρία. «Πραγματικά», επαναλαμβάνουμε όλοι. Και στη δική μου θύμιση έρχε-

Χρονογραφικές νότες

Ο δρόμος
της φρίκηςΤου Γιάννη Κοφίνη

(Απ' την ανέκδοτη Συλλογή του
«Το σκλαβοπάζαρο κι άλλα
διηγήματα»)

Ο φίλος μου ομήλικός μου, συνταξιούχος (δεν αναφέρω τίνος επαγγέλματος) Λουκάς Φρίτζαλης, με επισκέφεται στο γραφειάκι μου και κουβεντιάζουμε τις περισσότερες φορές περί ανέμων και υδάτων.

Αυτή τη φορά, αφού καλαντριστηκάμε με εγκαρδιότητα όπως πάντα, και κατέλαβε τη συνηθισμένη του θέση, πήρε το λόγο. Από όλα του, φαινόταν κάπως ενοχλημένος.

— Χαίρομαι, για να μην μεταχειριστώ άλλη λέξη, την ψυχραιμία σου, αγαπητέ μου, αυτή σου την ηρεμία, αυτή σου τη μυστική αισιοδοξία μπορώ να ειπώ, αν όχι κι αδιαφορία σου, μπροστά στα όσα συμβαίνουν στις μέρες μας, που όλο φέρνουν πιο σιμά μας τη μεταβολή του πλανήτη μας σε μίαν άψυχη καψαλισμένη άμορφη μάζα. Στιγμές στιγμές μισώ τους ανθρώπους του τόπου σου, γιατί πιστεύω πως θα είστε εσείς οι υπαίτιοι για ό,τι συμβεί, μ' αυτή σας την ακατανόητη ψυχραιμία, πέστε την αδράνεια, το καλύτερο.

Γύρισε και με κοίταξε και με ψαχούλεψε, με τεντωμένα τα μάτια για να μαντέψει την

αντίδρασή μου· και σαν από ό,τι είδε να τη μάντεψε, συνέχισε.

— Θα σας αποκαλύψω ένα μυστικό μου, που πρώτη μου φορά το εξομολογούμαι με ζωντανή φωνή και στον εαυτό μου. Είμαι ένας τύπος σημαδεμένος, πες νευρωτικός, πες ψυχοπαθής, κάτι αλλοιώτικο απ' τους άλλους, αυτούς του δικού σου τύπου. Πάσχω από κλειστοφοβία. Φοβούμαι, παραλύω στο μικρότερο σεισμό, κι ακόμα στη σκέψη της φωτιάς. Ώσπου να με πάρει ο ύπνος, ας πούμε, έχω διάφορες φαντασιώσεις σχετικές με τους σεισμούς, και τη φωτιά. Βλέπω να γκρεμίζονται τοίχοι σπιτιών, ή να βρίσκομαι μέσα σε κάποιο που καίγεται, και να προσπαθώ να σωθώ απ' τον πνιγμό του καπνού, ή να τρέχω στην ταρατσα. Εκεί να μου καίγονται οι πατούσες μου, να περιμένω τις σκάλες των πυροσβεστών και να ετοιμάζομαι να πηδήσω στο κενό, για να γλιτώσω το μαρτυρικό θάνατο, τσιρίζοντας απ' τη φωτιά. Την κάθε φορά που θ' ακούσω τις καμπάνες των πυροσβεστικών αντλιών καρδιοχτυπά ώσπου ν' απομακρυνθούν.

Πάλι σώπασε και με κοιτούσε ερευνητικά. Μα χωρίς να τον ενδιαφέρουν οι αντιδράσεις μου, συνέχισε.

— Τώρα είναι πώς, σ' όλα αυτά, προστέθηκε και ο φόβος του πυρηνικού ολοκαυτώματος. Καρτερώ στην κάθε στιγμή ότι, παφ, κι όλα ολό-

γυρα θα διαλυθούν· κ' η αφεντιά μου μαζί τους. Μη θα σε προειδοποιήσουν τότε θα τη ρίξουν; Και οι επιάλτες μου μεγαλώνουν μέρα με τη μέρα. Δεν πάει καιρός, που διάβασα σ' εφημερίδα τις εντυπώσεις κάποιου, που δεν ήταν ανάμεσα στους 250.000 νεκρούς και τραυματίες της Χιροσίμα, με την υποτυπώδικη βόμβα κείνης της εποχής. Να, γιατί μισώ την ψυχραιμία των ανθρώπων του τύπου σου.

Ξανασιώπησε να πάρει αναπνοή, και πιστεύοντας πως δε χρειαζόταν ο αντίλογος, ξανάρχισε.

— Θα ρωτήσετε πώς συμπεραίνω ότι, οι άνθρωποι του τύπου σας, είναι υπεύθυνοι που δεν αντιδρούν σ' αυτές τις πολεμικές προετοιμασίες; Απαντώ: Πείστηκα όταν είδα πως το αγγλικό εργατικό κόμμα καταψηφίστηκε, παρά που έχω πολλές επιφυλάξεις αν είχε ειρηνικότερο πρόγραμμα, απ' αυτό του συντηρητικού· όπως και στη Γερμανία, καταψηφίστηκε ο ειρηνιστής Βίλλυ Μπραντ, κι ήρθαν στην εξουσία οι ρεβανσιστές Στράους και Κολ. Πείστηκα όταν προχτές ακόμα το δημοψήφισμα κατά του πολέμου απότυχε στην Ισπανία. Αυτό «μου την έδωσε», και δεν μπορώ να ξεφουρλατιστώ. Μας αρέσει λοιπόν ο πόλεμος, ή δεν καταλαβαίνουμε το τι συμβαίνει ολογυρά μας; Ατομικά βλέπω, πως ο ιμπεριαλισμός αν δεν εξαφανίσει τη Σοβιετική Ένωση

ται πάλι εκείνη η μακρινή εικόνα. Ήταν το «Έτος του παιδιού» και —απ' τα παιδιά ενός χωριού— μ' ένα Σύλλογο, ζητήσαμε να μας γράψουν τί θα ήθελαν γι' αυτά, αυτό το έτος. Φαίνεται ίσως δύσκολο να το πιστέψει κανείς! Και όμως! Από καμιά έκθεση δεν έλειπε η ευχή «Να μην υπάρχουν πια πεινασμένα παι-

διά στον κόσμο».

...Αν μπορούσε η φωνή αυτή των παιδιών κι άλλων πολλών παιδιών, να γίνουν δύναμη στη συνείδηση όλων μας... ίσως να μην υπήρχαν πολλές μητέρες που να ξεχωρίζουν τα παιδιά τους, στα δικαιώματα, απ' τα πολύχρωμα παιδιά όλου του κόσμου!..

Επίσημο Ημέρημα της Εθνικής Αντίστασης

να χρονικό από το πόλεμο του 1940

Μια άνιση αερομαχία Του Δήμου Βότσικα

Από την πρώτη μέρα του ελληνοϊταλικού πολέμου, 28 Οκτώβρη του 1940, με σκοπό να παραλιάσουν τις μεταφορές μας, να σπείρουν τον τρόμο στο λαό, να επιφέρουν ζημιά στην οικονομία της χώρας, τα ιταλικά αεροπλάνα, με δόν καθημερινά, βομβάρδιζαν και μολύβιζεσαν τμήματα του Ελληνικού κράτους, που πολεμούσαν στην πρώτη γραμμή, μονάδες, που κινούνταν για το μέτωπο, οικογένειες, πολλές πόλεις της πατρίδας, και

ιδιαίτερα τα Γιάννινα, που βρίσκονταν κοντά στο μέτωπο.

Το Σάββατο 2 Νοέμβρη του 1940, μέρα ηλιόλουστη, μα κρύα και παγερή, ούρλιαζαν ξανά δαιμονισμένα οι σειρήνες της πόλης. Οι κάτοικοι των Γιαννίνων ξέροντας καλά ότι τα χρήματα του εράνου «υπέρ της αεροπορίας», τα είχαν τσεπώσει οι αετονύχηδες της δικτατορίας, και ότι η χώρα ήταν απροετοίμαστη για πόλεμο, έτρεξαν γρήγορα να κρυφτούν σε πρόχειρα καταφύγια, που είχαν φτιάξει μόνοι τους. Σε λίγη ώρα, σμήνος βομβαρδιστικών, συνοδευόμενα από 15 καταδιωχτικά, άρχισαν να σπέρνουν τον όλεθρο.

Ποιός να τους εμποδίσει; Λίγα αεροπλάνα

τους προσκείμενούς της να επαναφέρει εξαθλιωμένον εργάτη στη θέση που ισκόταν πριν απ' την Οκτωβριανή επανάσταση του 17, δεν θα ησυχάσει. Γιατί ρακαλώ, ναι, γιατί άλλο... νεται με βάσεις θανάτου 'τους Αμερικάνους ή Σοβιετική Ένωση; Τις έχετε τρήσει στην Αγγλία, Γερνία, Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Τουρκία, Ισραήλ, χώρα υ Ζία, Κορέα, Φιλιππίνες... τε ή αμφιβάλλετε πως όλος τός ο ξοδεμένος ανθρώπις μόχθος που κοστίζει όλες τές τις βάσεις με το μεγάλο ρος των υδρογονοβόμβων, κς δεν θα πέσει σε κεφαλές νανθρώπων;

Πήρε βαθιά αναπνοή και νέχισε χωρίς να γυρίσει τα τια του επάνω μου.

— Σας αφήνει αδιάφορο ο λεμος των άστρων; Δε βλέτε πως η Αμερική μ' αυτό σύστημα κάνει προσπάια να υπερφαλαγγίσει τη βιετική Ένωση; Δε βλέπετα κλωσσοπούλια πώς ταυτηκαν και συμπαρατάσσινται Αγγλία και Γερμανία; άρα, σα να σκέφτηκε πως

δεν είναι μόνος, γύρισε, με περιεργάστηκε με επιμονή και σαν να πείστηκε πως η υποχρέωσή του ήταν να συνεχίσει, μου υπόβαλε την ερώτηση.

— Μην έχετε τη γνώμη πως θα εμποδιστούν να τη ρίξουν; Ή μην είστε από κείνους που εφησυχάζουν με το φετό της ισορροπίας του τρόμου; Το πως δε θα διστάσουν, έχουμε παραδείγματα που μαρτυρούν ότι δεν υπάρχει ανθρώπινος οίκτος. Τα γερμανικά στρατόπεδα του θανάτου. Δε νομίζω πως στους αιώνες που πέρασαν, δήμιο φύραμα λαού (αν μου επιτρέπετε το περιορίζω στους βασανιστές πληρωμένους, ενταλμένους κι εθελοντές) δοκίμασε περσότερο ηδονισμό, κρεουργώντας τους Εβραίους, τους αντιθέτους του, τους αιχμαλώτους κι όσους τους γίνονταν άχρηστοι απ' τις κακουχίες, την ξεθεοτική εργασία, και την πείνα, και ταχτοποιώντας ακόμα κατά κατηγορίες τα υπολείμματά τους, χτένια, ρούχα, δόντια, μαλλιά, παπούτσια, το διάλεγμα των τομαριών τους για την κατασκευή των αμπα-

ζούρ... κι ακόμα ως την ίδια χαρά κ' ικανοποίηση δεν αιστάνθηκαν οι Αμερικάνοι όμοιοί τους για το «μεγαλόεργημα» τους... της Χιροσίμα; Αυτό το επιβεβαιώνει το ρίξιμο της δεύτερης στο Ναγκασάκι. Τρίτη δεν είχαν να ρίξουν.

Εξευτελίσαμε τη θεία εντολή του Ιησού —θα τη μνημονεύσω στα γερμανικά για να της μετριάσω τη γλύκα— λίμπετ αϊνάντερ. (Αγαπάτε αλλήλους). Κάποτε τα ραζόμουν, μα δεν διαλυόμουν, όπως μου συμβαίνει σήμερα, μ' αυτό το πυρηνικό ολοκαύτωμα, που κόλλησε στα πλεμόνια μου, όταν διάβασα το επικό μεγαλείο της Αποκάλυψης του Ιωάννη, με τα θηρία, τους επτά αγγέλους με τις σάλπιγγες, τους άλλους επτά με τις φιάλες του θυμού του θεού «υπάγετε και εκχέετε εις την γην τας φιάλας του θυμού του θεού». Τώρα κλαίω για το άδοξο στεμάτημα της ζωής.

Σώπασα. Σκέφτηκα πως περίττευε ο λόγος πάνω σε όσα ο φίλος μου διατραγώδησε.

που διέθετε ο στρατός, ήταν παλιά, και δε μπορούσαν να αντιπαραβγούνε στα ιταλικά. Τα ελάχιστα αντιαεροπορικά πυροβόλα, επίσης, παλιού τύπου, δεν ήταν σε θέση να φράξουν το δρόμο των εναέριων επιδρομικών.

Μόλις πληροφορήθηκε η διοίκηση της 8ης μεραρχίας, πως πολλά ιταλικά αεροπλάνα πετάνε με κατεύθυνση Γιάννινα... ζήτησε από την ανώτατη διοίκηση αεροπορίας, να αναχαιτιστούν οι επιδρομείς. Πραγματικά έπειτα από λίγη ώρα, απογειώθηκε από το αεροδρόμιο «Βασιλικής» Τρικάλων ένα μικρό σμήνος από τρία αεροπλάνα, με αρχηγό τον υποσηναγό Σακελλαρίου...

Προτού κλησιάζουν στα Γιάννινα, ο Σακελλαρίου με τον ανθυποσηναγό Κατσαρό επιτέθηκαν σε πέντε βομβαρδιστικά του εχθρού. Για βοήθεια έτρεξαν αμέσως πολλά καταδιωκτικά, κι άρχισε πάνω από τα χωριά του Κάμπου των Γιαννίνων, ένας άμισος αγώνας.

Τα εχθρικά ρίχτηκαν να εξοντώσουν τους Σακελλαρίου και Κατσαρό. Οι περήφανοι αετοί μας, όμως, τους ξέφυγαν και προσπαθούσαν να χτυπήσουν τα βομβαρδιστικά, που προκαλούσαν το θάνατο στον άμαχο πληθυσμό και επέφεραν μεγάλες ζημιές στην πόλη και τα γύρω χωριά.

Με κομμένη την ανάσα όλ' οι κάτοικοι των χωριών του Κάμπου παρακολουθούσαν τη γιγαντομαχία. Ο αεροπόρος Χρ. Παπαδόπουλος επιτέθηκε σε πέντε καταδιωκτικά, που εμφανίστηκαν εκείνη τη στιγμή πάνω από τα Γιάννινα. Για αρκετή ώρα κράτησε η φοβερή αερομαχία...

Ο ήρωας Παπαδόπουλος με επιτυχείς ελιγμούς, τους χτυπούσε από κει που δεν το περίμεναν. Τα πράγματα για τον αεροπόρο Παπαδόπουλο δυσκόλεψαν πολύ, όταν στα Γιάννινα κατέφτασαν ακόμα πέντε εχθρικά καταδιωκτικά.

Με θαυμασμό και συγκίνηση οι Γιαννιώτες έβλεπαν το ατρόμητο παλικάρι να μάχεται με ολοκληρο σμήνος εχθρικών.

Χωρίς να υπολογίζουν τις βόμπες, τις σφαίρες των μυδραλλίων, βγήκανε στους δρόμους, ανέβηκαν στο κάστρο, στις σκεπές των σπιτιών τους, για να παρακολουθήσουν το τρομερό θέαμα.

Στη διάρκεια σκληρού αγώνα, είδαν ένα εχθρικό καταδιωκτικό να χωρίζεται από τ' άλλα. Όλοι χάρηκαν. Κατάλαβαν πως κάποια ζημιά έχει πάθει. Όμως δεν είχαν αυταπάτες. Ήταν ολοφάνερο ότι ο λεβέντης αεροπόρος

μας, μόνος του, και με αεροπλάνο όχι σύγχρονο, δεν θα τ'άβγαζε πέρα. Ο ηρωισμός του όμως, και η αυτοθυσία του, τους εμπύχων τους έδινε θάρρος, τους έκανε να μην πιστεύουν στο αναπόφευκτο. Κάποια στιγμή, όλοι διέκριναν καπνό στο αεροπλάνο του ήρωα. Οι καρδιές τους σφίχτηκαν. Σε λίγο τον είδαν να πηδάει με αλεξίπτωτο. Χάρηκαν. Νόμισαν πως ο γενναίος πατριώτης θα σωνόταν. Ένα εχθρικό καταδιωκτικό, όμως, με μια ριπή μυδραλλιοβόλου τον θέρισε σε πολύ χαμηλό ύψος.

Τους άξιους γιούς του ελληνικού λαού Σακελλαρίου και Παπαδόπουλο, τους θρήνησαν όλοι οι Γιαννιώτες, όλοι οι κάτοικοι των χωριών του Κάμπου... και ορκίστηκαν ότι θα συνεχίσουν τον αγώνα και θα πολεμήσουν με όλες τους τις δυνάμεις, τους επιδρομείς. Και ταίλογο τους τον κράτησαν. Πολέμησαν παλικάρεια στα βουνά της Ηπείρου, της Αλβανίας και της Μακεδονίας, και τότε, και στα κατοκινά χρόνια της Εθνικής Αντίστασης, τους Ιταλούς, Γερμανούς και Βούλγαρους φασίστες. Καθώς και τους ντόπιους συνεργάτες τους: κι αργότερα, ενάντια στους νέους επιδρομείς Αγγλοαμερικάνους...

Ο Ίδιος δρόμος

Του Δημήτρη Ροντογιάννη

Είχε γλυκοχαράξει. Το σύθαμπο ξεδιάλυνο αγνά τριανταφυλλένια τόξα. Το νυχτιάτικο μούχρωμα αραιώνει και τ' αυγινό το φως στα διάσελο αγκάλιαζε το μικρό ορεινό χωριό. Ο ήχος της καμπάνας ήρθε να χωρίσει τη νύχτα απ' τη σιωπή και να διώξει το λήθαργό της.

Η γιαγιά είχε πολλή ώρα καθισμένη στο τζάκι και με το βλέμμα φορτωμένο έγνοια, ανακάτευε τη στάχτη σαν νά 'θελε να ξεχάσει τα παλιά, σαν κάτι νά 'χασε κι έψαχνε να το βρει. Όπως κυκλόφερναν οι θύμησες μέσα της, σαν λογγίσια αγριοπούλια, κύλαγαν αβίαστα χοντρές σταγόνες απ' την άκρη των ματιών της και πέφτοντας πάνω στη στάχτη έφτιαναν μικρές λακκούβες, που έμοιαζαν τόσο πολύ με τις πληγές της καρδιάς της.

Η καμπάνα σαν ξαφνικός κυματισμός σε γαληνεμένη θάλασσα, έφερνε ανατριχίλα στο κορμί της γιαγιάς. Οι ρυτίδες σάλεψαν και βάθυναν. Σκούπισε με την άκρη του χεριού τα μάτια της: και σαν τα στύλωσε αντίκρου σε μια

πιτογραφία στον τοίχο, ο πονεμένος στοχα-
σό της την πήγε τρία χρόνια πίσω, κι ένα
κραμένο μούρμουρο ακλούθησε.

— Κατάρρα στο φασισμό και στον πόλεμο.
Κατάρρα σ' όσους τον ξεκίνησαν.

Αναθυμιάταν εκείνο το βουρκωμένο πρωινό
ς 28ης Οχτώβρη 1940, που φεύγοντας ο γιός
ς για τον πόλεμο, την αγκάλιασε, τη φίλησε
κι της είπε.

— Μην κλαις μάνα. Πρέπει να διώξουμε το
φασισμό απ' το κατώφλι μας. Θα νικήσουμε.
Αγκάλιασε τον ανάπηρο πολέμου πατέρα του,
φιλάροντας το δεκανίκι. Έπειτα με ξέχωρο
πνο τη γυναίκα του. Μετά, πήρε το γιό του το
μμήτρη, δεκαπεντάχρονο τότε, και μπήκανε
την κάμαρη. Από κει βγήκε βουρκωμένος.
Αλλά αυτά τα ζούσε η γιαγιά, κι όσα ακλουθή-
ανε, το θλιβερό μαντάτο για το σκοτωμό του
σύ της.... τις μαύρες μέρες της κατοχής και
αυτή μονολογούσε.

— Κατάρρα στον πόλεμο, κατάρρα.

Από το μέρος της κρεβατοκάμαρης φάνηκε
παπούς, ανάπηρος της Μικρασίας. Έριξε
α ματιά στη γιαγιά και κοντοστάθηκε στην
πύρα μ' ένα βλέμμα φορτωμένο συλλογή και
αρηφάνια. Προχώρησε κι άνοιξε το παράθυ-
ρο. Ο ήλιος άρχισε να σκάει και να ροδίζει το
αυτίστο της απέναντι ραχούλας. Έβγαλ' ένα
αεναγμό και είπε με σιγανή και βαριά φωνή.

— Μην κλαις κυρά μου! Ο Δημήτρης ξύ-
ησε. Τα χείλη μας πρέπει να γελάνε. Προ-
ώρησε βαριεστημένος, κάθησε, στήριξε
τον τ'ίχο το δεκανίκι και συμπλήρωσε:

— Μη χειρότερα να λες. Τρία χρόνια σκλά-
νι, έχουν χαθεί χιλιάδες Έλληνες. Εμείς ανά-
γα όχι τόσο, βλέπεις τ' ορεινό κι απόμακρο
οριό έχει και τα καλά του.

— Ο Θεός ας φυλάει κι εμάς κι όλο τον
κοσμο απ' τους οχτρούς, είπε η γιαγιά.

— Όχι μόνο απ' αυτούς γυναίκα μα κι από
ους προδότες τους σπιούνους, αυτοί κάνουν
χειρότερα. Να παρακαλός μόνο για τον εγ-
ινό μας. Μπήκε στα δεκαοχτώ και ξέρεις
πή η ηλικία...

— Τί μου κρύβεις γέροντα;

Ο παπούς σκούπισε με το μανίκι από το
ούρο του κουκάμισο το μουστάκι και τα
νια, γιατί εκεί μέσα χύνονταν τα δάκρυα,
ως τα κρυφά ρυάκια, και της είπε.

— Τίποτα. Αλλά τις προάλλες που είχα κα-
βεί στην πόλη για το παιδί, μου είπε ο γυ-
νασιάρχης πως είναι άριστος μαθητής και
μόνο παιδί αλλά...

Η γιαγιά γίνεται όλη αυτιά.

— Πες μου γέροντα και θα σαλέψω.

— Αλλά... είναι πολύ αράθυμο και μπορεί να
κάνει καμιά αποκοτιά. Σμίγει με άλλα παιδιά
και λένε, για τους οχτρούς, για λευτεριά, για
τους αντάρτες και...

Κόπηκε απότομα η κουβέντα γιατί στην
πόρτα της κάμαρης φάνηκε ο Δημήτρης. Τα
χείλη της γιαγιάς χαμογέλασαν. Ο παπούς
κοίταξε τον εγγονό περήφανα και πάσχισε να
χαμογελάσει, όπως πασχίζει φορές φορές ο
ήλιος να τρυπάει τα σύννεφα. Μα ξεπρόβαλε
ανάμεσ' απ' το μουστάκι και τα γένια του, ένα
χαμόγελο όπως η λιαχτίνα στο ξέφωτο.

Ο Δημήτρης ετοιμάστηκε, τους φίλησε κι
έκατσε στο τζάκι να πιει το βουνίσιο τσαί του.
Τότε, έν' άλλο παλικαρόπουλο τον φώναξε
στην πόρτα. Κάτι του είπε κι έφυγε ανηφορί-
ζοντας προς την εκκλησιά που είναι δίπλα και
το σχολείο. Μ' αυτό το παιδί ήταν από μικρά
συμμαθητές και μαζί τέλειωσαν τρεις μήνες
πριν το γυμνάσιο.

Ο παπούς κοίταξε κρυφά το παιδί, πολύ
γνοιασμένος κι ενώ στούμπωνε καπνό στην
πίπα του, ένα τραγούδι δόνησε τον αγέρα κα-
τρακυλώντας από το ξάγναντο.

«Εμπρός ΕΛΑΣ για την Ελλάδα, το δίκιο και
τη λευτεριά...»

Σηκώθηκε ο εγγονός χαρούμενος και πήγε
στην κάμαρή του. Την παράξενη σιωπή, έκοβε
η κουβέντα της φωτιάς με τα κούτσουρα. Ο
γέρος τράβαγε την πίπα του, με σουφρωμένες
τις ρυτίδες. Η γιαγιά αλαφιασμένη τού 'δινε
το δεκανίκι και τού 'δειχνε με τη ματιά της την
πόρτα της κάμαρης. Μα αυτός έβαλε το δεκα-
νίκι στη θέση του.

— Μην τον ενοχλείς τέτοιες στιγμές, δεν κά-
νει πίσω.

Αυτή τα κατάλαβε όλα πια και βουρκωμένη
είπε:

— Λες ο Δημήτρης θα πάει...

— Οπωσδήποτε.

Στο μεταξύ, βγήκε ο Δημήτρης απ' την κά-
μαρη. Μεσ στο βλέμμα του φυσομανούσανε
μελτέμια λευτεριάς κι ανάμεσα απ' τα φρύδια
του, ζωγραφιζότανε μια σταθερή και σίγουρη
απόφαση. Οι γέροι όρθιοι τώρα, τον έβαλαν
στη μέση και κρεμάστηκαν απ' τα χείλη του.
Το παιδί τους αγκάλιασε και τους είπε.

— Μόνο την ευχή σας, τίποτ' άλλο.

— Άλλο τραγούδι ακουγότανε τώρα πιο κα-
θαρά:

«Ο Γοργοπόταμος στην Αλαμάννα...»

Ο Δημήτρης με σίγουρα βήματα βγήκε στη
βεράντα, γύρισε και τους κοίταξε, ξεροκατά-

πια, κατάφερε να χαμογελάσει, κι έφυγε. Βγήκαν και οι γέροι στη βεράντα και κοίταζαν τον εγγονό που ανηφόριζε περήφανα. Έτσι ξεπροβόδισαν και το γιό τους, τον πατέρα του Δημήτρη για τ' Αλβανικό Μέτωπο... και δε γύρισε ποτέ! Και να ο ίδιος δρόμος! Η γιαγιά λύνει κάτω απ' το πηγούνι της τη μαύρη μαντήλα και με την άκρη της σκουπίζει τα μάτια της.

Ο παπούς λευτερωμένος απ' το χρόνο, ρίχνει τη μνήμη του σε γενιές πίσω και γενιές μπροστά και βάζοντας την παλάμη στο μέτωπο για ν' αγναντεύει καλύτερα, λέει με βαριά και σταθερή φωνή:

— Τον ίδιο δρόμο είχε πάρει κι ο πατέρας μου, τον κοίταζα, απ' αυτή τη βεράντα παιδί αμούστακο τότε, τον ίδιο πήρα κι εγώ, μα γύρισα, έστω ο μισός! Τον ίδιο πήρε και ο γιός μας κι έμεινε στη χιονισμένη Πίνδο!... Έπιασε τη γιαγιά από το χέρι και πριν μπουνε μέσα, είπε με πιο έντονη φωνή:

— Μην κλαις! Μόνο δόστου την ευχή σου. Κι αν κιντυνέψει η λευτεριά, απ' τους φασίστες και χρειαστεί... τον ίδιο δρόμο θα πάρουν και τα παιδιά του Δημήτρη και τα παιδιά των παιδιών του...

Αντάρτες

Όταν τους έβλεπα στις μάχες αναρωτιόμουν κι έλεγα:
Πόσες αδούλωτες καρδιές
έχουν οι αντάρτες μέσα τους!
Τα μάτια τους σπίθιζαν φωτιές
κι η ορμή τους λιονταρίσια,
μάτια π' αστράφταν κεραυνούς
κι αίμα που φλόγιζε καημούς!
Κι όταν τις νύχτες κούρνιαζαν
με τα λογγίσια αγριοπούλια
στη σιωπή των δέντρων,
τη σιγανοτραγούδαγαν με τ' άστρα
την ακριβή τη λευτεριά!...

* Ο Δημήτρης Ροντογιάννης (Λευκαδίτης) είναι συν/χος καθηγητής και λαϊκός αγωνιστής, που συμμετείχε με πλούσια δράση στην Εθνική μας Αντίσταση. Σαν φωτισμένος εκπαιδευτικός και ανθρωπιστής, τίμιος κι ασυμβίβαστος με το ψέμα, θαρραλέος κι αγέρωχος φίλος του λαού και της αλήθειας, έδωσε τον καλύτερο εαυτό του στην παιδεία και στον απολυτρωτικό μας αγώνα. Έχει υποστεί με υποδειγματική ηθική αντοχή τους διωγμούς, τα βασάνια και τους κατατρεγμούς, όπως όλοι οι γενναίοψυχοι πατριώτες και σήμερα ζει με την αξιοσυντροφισιά του και τα παιδιά του στην Αθήνα.

Ένα γράμμα για τη μάχη της Αμφιλοχίας του 1944

Κύριε διευθυντή του «Ελ. Πνεύματος»

Είναι ίσως πανελλήνια γνωστό ότι τα ξημεράματα της 13 του Ιούλη 1944, η 7 Ταξιαρχία του ΕΛΑΣ με πρωτοκόρο το θρυλικό 2/39 Σύνταγμα με το παρασύνθημα «φσέκι τσ' φασίστες», έκανε την ηρωική επίθεση της νικηφόρας μάχης στην Αμφιλοχία κατά των Γερμανο-Ιταλών κατακτητών.

Η επίθεση αυτή της Αμφιλοχίας, ήταν μια στις μεγαλύτερες μάχες του ΕΛΑΣ σε κατοικημένες περιοχές μικρών και μεγάλων πόλεων.

Η σκληρή πάλη σώμα με σώμα των μαχητών με τους οχυρωμένους Γερμανούς και χωροφύλακες της πόλης, κράτησε μια ολόκληρη μέρα, κι έφερε νικηφόρο αποτέλεσμα να καταληφθεί η Αμφιλοχία και να υποστεί ο εχθρός μεγάλη πανωλεθρία με εκατοντάδες νεκρούς και τραυματίες, αλλά και οι αντάρτες να χάσουν δεκάδες παλικάρια.

Ο γενναίος ταγματάρχης του ΕΛΑΣ και διοικητής της 7 ταξιαρχίας Στάθης Αρέθας με τους εκλεκτούς και άξιους επιτελείς του (αξιωματικούς και καπεταναίους), κατάφεραν στη συνέχεια να αποκατίσουν και να νικήσουν σε όλο τους το φάσμα των γερμανικών ενισχύσεων που έρχονταν, τόσο απ' τα Άρτα, όσο και απ' το Αγρίνιο, μαζί με τους ταγματασφαλίτες.

Επειδή έτυχε να λάβω κι εγώ μέρος στη σημαντική αυτή μάχη, υπήρξε η αιτία, να μου ανατιμωξουν, σαν αντίποινα, οι Γερμανοί και οι ντόπιοι συνεργάτες τους, το σπίτι μου... Τότε ήμουν στο γραφείο της 7 ταξιαρχίας.

Στη νυχτερινή επίθεση των ανταρτών του ΕΛΑΣ με αντικειμενικό σκοπό και στόχο τις γνωστές αμυντικές θέσεις των Γερμανών, τελειώς απροσδόκητα δεχτήκαμε, οι αντάρτες, ακατάσχετα φονικά του χωροφυλάκων και μερικών άλλων γραικίλων, ήταν ταμπουρωμένοι στα σπίτια τους. Έτσι αιφνίδιασσαν και σκότωσαν μέσα στη νύχτα ανίκανοι κι ακάλυπτους αντάρτες.

Κατά τα ξημεράματα που έγιναν αντιληπτοί, οι μαχητές του ΕΛΑΣ πάλευαν απεγνωσμένα σώμα με σώμα με τους Γερμανούς, δεν έπαυαν ταυτόχρονα, να φωνάζουν και να καλούν τους χωροφύλακες να πάψουν να τους πυροβολούν, αλλά να στρέψουν τα όπλα ενάντια στους Γερμανούς, ή τουλάχιστον παραδοθούν, ή να διαλυθούν χωρίς να πάθουν τίποτα.

Επειδή όμως οι ένοπλοι αυτοί, αμετάπιστοι, συνεργάτες, και υποστηρικτές των χιτλερικών, εξακολουθούσαν να μάχονται κατά των Ελλήνων ανταρτών, επόμενο ήταν να υποστούν πάνω στη μάχη και την εξόντωσή τους...

Επειδή λοιπόν η μάχη της Αμφιλοχίας, είχε σαν συνέπεια να προβούν οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους, σε αντίποινα εκτελέσεων δεκάδων πολιτών, ο

εμπρησμούς πολλών σπιτιών αγωνιστών, και στη συνέχεια δε αργότερα, οι βασιλικές κυβερνήσεις, στις γνωστές συλλήψεις, φυλακίσεις, εκτελέσεις, δολοφονίες, ξυλοδαρμούς, βασανισμούς και εξορίες Αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης 1941-44, προτείνωσαν ένα θύμα και εγώ τόσο των τότε Γερμανών και των συνεργατών τους, όσο και των μετέπειτα ντόπιων Ελλήνων ακροδεξιών πατριωτών μου, να δοθεί λήθη στο παρελθόν, συμφιλίωση στο παρόν και ενότητα στο μέλλον για καλό όλων μας. Έτσι μείς οι Αμφιλοχιώτες που είμαστε περήφανοι για το ιστορικό εκείνο γεγονός, οφείλουμε να τιμούμε τη μνήμη των ηρώων που θυσιάστηκαν για τη λευτεριά της πατρίδας, και να μνημονεύουμε τους μαχητές του θρυλικού 2/39 Συντάγματος του ΕΛΑΣ που έλαβαν μέρος στη νικηφόρα μάχη, αρχίζοντας επ' τους ανταρτοεπονίτες της Αμφιλοχίας, τους Λευκαδίτες και Νησιώτες του Καπετάν Πάνου Γιαννούλη, τους Ξηρομερίτες, τους μαχητικούς Βαλτιούσις και προπαντός τους ιδεολόγους Αγρινιώτες και Γριχώνιους του Επαμεινώντα, που τραυματίστηκε τολεμώντας όρθιος· ακόμα, να μνημονεύουμε τους Καρραλέους Μεσολογγίτες, Αιτωλικιώτες, Ναυπάκτιους, Ευρυτάνες και Ηπειρώτες, συναγωνιστές και συναγωνίστριες, του τίμιου Απελευθερωτικού μας Αγώνα κατά του φασισμού· και να μη λησμονούμε το αντάρτικο τραγούδι της μάχης της Αμφιλοχίας (13-7-1944):

Αντάρισε ο Καρβασαράς
λογγάει το Μακρυνόρος,
αίγεται από κάθε του μεριά
του Αγρινιού ο δρόμος·
φοδο κάνει ο ΕΛΑΣ
ο 2 τριάντα εννέα

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Πέτρος Μπακογιάννης
της Εν. Εθν. Αντίστασης

Ένα πικρό γράμμα για κάποιες ευθύνες

Συναγωνιστή διευθυντή,

Σας παρακαλώ θερμά, και με υποχρεώνετε να φέρετε στο φως από το αγωνιστικό και τίμιο περιοδικό σας, τις παρακάτω μνήμες και απόψεις μου.

Όταν ο Άρης πέρασε στα τέλη Μάρτη το 1945 από την Παύλιανη, κι αντάμωσε εκεί με τον Βασιλειάδη, τον Πατάγια και τον Παυλή, κι είχε τον κρυφό θυμό και την οργή του για τη «συμφωνία της Βάρκιζας», συλλογιόταν περίλυπος, δάκρυζε κι έλεγε κατασκευασμένος:

Αρε τσουτσέκι Ρούσο... Κι εμένα θα μπει το κεφάλι στο τράστο... αλλά κι εμένα ο διάολος να σε πάρει...»

Είχε τα δίκια του ο πρωτοκαπετάνιος, για τα ξεπουλήματα του μεγάλου αγώνα που είχε κάνει η κρετινική ηγεσία στους Άγγλους και στην ντόπια μεγαλοαστική τάξη. Ήταν ο καιρός όπου στις 12-2-45 υπογράφηκε η «Βάρκιζα» κι ο «Μπάκακας» είχε πει στο «γέρο», «Γιώργη να μη γυρίσεις χωρίς υπογραφή...» και στις 26-2-45 έγινε η περιβόητη Γιάλτα... (που δεν είχε οριοθετήσει τίποτα).

Όμως, είχαν από μέρες αρχίσει οι «απηνείς» διωγμοί, οι δολοφονίες των αγωνιστών, κι οι φόνοι των ελασιστών. Είχε δημιουργηθεί αφόρητη κατάσταση, από την... ευθύνη της φτέρνας, των άμυαλων κι άξεστων ψευτοηγέτων, που αποκαλούσαν τον εαυτό τους «κόμμα» και μη βλέποντας πέρα από τη μύτη τους, έλεγαν για τις εγκληματικές τους συμφωνίες, «ξέρει το κόμμα», «έτσι είπε το κόμμα». Και οι άλλοι, η διανοήση, οι στρατιωτικοί κι επαναστάτες ηγέτες... τι τους προσκυνούσαν; Αυτοί που είχανε μυαλό κι ανησυχίες, που είχαν κρίση και προβλέψεις; Είχανε δυστυχώς αφεθεί στην προσωπολατρική θεοποίηση της ανόητης ηγεσίας και στη θρησκευτική πειθαρχία της ακρισίας και της αδράνειας, στο «απριόρι» των φιλισταίων, αντί να συναισθανθούν την ευθύνη τους και να τους καθαιρέσουν, στέλνοντάς τους στα γελάδια, γιατί αυτοί δεν ήτανε παρά ίσως μόνο για «κόβα» γειτονιάς και τίποτ' άλλο.

Σήκω τώρα Άρη μας από τον άγνωστο τάφο σου, να δεις το «τσουτσέκι» σου πώς, δεν το πήρε ο διάολος... παρά το είχε αγκαλιάσει ο αρχιτρίκλινος Ζαχαριάδης, που είχε μαζέψει στην αυλή του και τους άλλους ομοίους του... «Μπάκακα», Μπαρτζιώτα, Γούσια, Βλαντά κ.λπ. (φτύστε τους μη βασκαθούν), και τους είχε αρχάγγελους, υπηρέτες του «μη στάξει και μη βρέξει»(!)

Τώρα μάλιστα, οι επιζώντες καμαρώνουν και τον τίτλο του «τιμημένου βετεράνου»(!)...

Αλλά, τα τότε φωτισμένα στελέχη του λαού, που τά 'χανε ρίξει στα νύχια του δοσιλογισμού και των κακοποιών του φασισμού, δεν έχουνε φωνές από τους ανώνυμους τάφους, να κριτικάρουν και να διαμαρτυρηθούν. Έτσι ζητάν από τους λίγους τίμιους και καθαρούς αγωνιστές δικαίωση της ξεχασμένης μνήμης τους, θυρραλέα κι αδέκαστη καταγραφή της αληθινής μας ιστορίας.

Ευχαριστώ
Μ' εκτίμηση κι αγάπη
Ζήσης Λαμπίρης

Λαογραφικά Σύμμικτα

Το τέλος μιας αλεπούς

Του Δημήτρη Ζάννη

Ποτέ δε μπορούσε να φανταστεί, η όμορφη ηπειρώτισσα αλεπού, ότι θα τραβούσε τέτοια πάθια. Ποτέ δεν της πέρασε από το μυαλό, πως με τέτοια εξιπνάδα, αναγνωρισμένη πονηριά, κοφτερό μάτι, και προσεχτικό βάδισμα, θα έπεφτε στην παγίδα της συμφοράς.

Ότι τόσο νέα, δε θα ξαναγεύονταν κοτοπουλένιο κρέας, δε θα χαίρονταν τις δροσερές λαγκαδιές, τα ρομαντικά μονοπατάκια, τις ξένιαστες ξάπλες στα ολάνθιστα λιβάδια. Και το σημαντικότερο, ότι θα ρεζιλευότανε τόσο ταπεινωμένη στα ζώα του δάσους και στα μάτια των παράξενων ανθρώπων. Αυτή που όταν περπατούσε στο δάσος, την καμάρωναν όλα τα συνάφια για το αρχοντικό ντύσιμο, και τα πολλά τσαλίμια της.

Να όμως, που δεν υπολόγισε καλά τ' απρόοπτα της ζωής, με αποτέλεσμα, ένα αφέγγαρο, συννεφιασμένο βράδυ, αποφάσισε να πεταχτεί σ' ένα γνωστό κοτετσοκάλυβο για κανένα τρυφερό κουτοπουλάκι. Φτάνοντας προσεχτικά μέχρι το χαμηλό μαντρότοιχο, ετοιμάστηκε να σαλτάρει. Ξαφνικά άκουσε ένα δυνατό κρότο, νιώθοντας συγχρόνως στα πόδια της ένα καυτερό πόνο. Αλαφιασμένη προσπάθησε με μια κίνηση να απελευθερωθεί. Στάθηκε όμως αδύνατο, γιατί τα σιδερένια, σουβλερά δόντια της φάκας μπήκανε πιο βαθιά. Τότε κατάλαβε πως δεν υπάρχει καμιά ελπίδα, εκτός από τη

στερνή πονηράδα. Γι' αυτό έκλεισε τα μάτια, και ξάπλωσε κάνοντας την ψόφια. (Αν — σκέφτηκε — όποιος με βρει, δεν καταλάβει το κόλπο, και ανοίξει τη φάκα χωρίς να με πιάσει, τότε μπορεί να το σκάσω).

Όταν ξημέρωσε, άρπαξε ο Γιάννης την κλίτσα, έριξε στην πλάτη τον τροβά με το ψωμί, και ξεκίνησε για τη στάνη. Φτάνοντας στο σημείο που είχε στήσει τη φάκα, έσκασε στα γέλια. Κυρά-Μάρω, της είπε, παρά τη μεγάλη σου εξιπνάδα πιάστηκες απ' τα τέσσερα. Χωρίς να χάσει καιρό, τη δένει με το λιτάρι αδιαφορώντας για τα γνωστά καμώματά της... και την έσκασε στην πλάτη. Περπατώντας στο δρόμο, κοντοστάθηκε σκεπτικός. Μωρέ αύριο έχουμε αποκριές, μονολόγησε, θα μασκαρευτώ, θα την ξανασκάσω στην πλάτη, και θα γίνει της μουρλής.

Πράγματι την επόμενη το βράδυ, μαζί με τη συντροφιά του μασκαρευτήκαν κατά τα έθιμα του τόπου. Φόρεσαν στην αλεπού ένα πλεκτό σκουφί, και τραγουδώντας, πήραν σβάρνα τις γειτονιές. Το τί έγινε με την εμφάνιση της συντροφιάς με τη μακρονούρα, δεν περιγράφεται. Το κουμαρίσιο ρακί, τα νόστιμα μεζεδάκια με τα γιορταστικά ξεφαντώματα, δεν είχαν σταματημό. Ακόμα απάνω στην παραζάλη του κεφιού, κοπανούσαν και κανένα ρακάκι στην αλεπού, που το κατάπινε με το στανιό ανοιγοκλείνοντας τα κατακόκκινα μάτια από τον πόνο. Άιντε της φώ-

ναζαν, το καλεί ημέρα ζαβολιάρα, ρούφα και συ λίγο ανάμα.

Τα μεσάνυχτα έφτασαν στο μεσοχώρι που έλαμπε από τις παραδοσιακές φωτιές (τζαμάλες όπως τις έλεγαν), κι όλοι μαζί τ' όριζαν στο χορό, μέχρι τα ξημερώματα. Πόσες τσιμπιές, τραβήγματα της ουράς, και καψίματα του πισινού της με αναμμένα δαυλιά άρπαξε η αλεπού, δεν υπολογίζονται. Όλα όμως τα υπόφερε καρτερικά, με πρωτοφανή πίστη στην ιστορία της γενιάς της.

Την επόμενη μέρα συνήλθε μαχμουρλίδικα η συντροφιά, και αποφάσισε να τη γδάρουν ζωντανή. Αμέσως την κρέμασαν σε μian αγριογκορτσιά, έδεσαν το κεφάλι σε μια πέτρα για να μη σαλεύει, και μ' ένα κοφτερό μαχαίρι άρχισε το γδάρσιμο. Τα βογγητά με τα τραντάγματα του κορμιού της σε κάθε μαχαιριά ήταν τρομαχτικά. Αλλά και τα κοροϊδευτικά γέλια της συντροφιάς, δεν είχαν σταματημό. Εκεί ο πόνος με τη χαρά γίνονταν ένα. Όταν το γδάρσιμο έφτασε μέχρι τον αφαλό, ξεψύχησε κάνοντας ένα απότομο τρεμουλιασμα. Ήρθε ο λυτρωμός από τ' ανθρώπινα βασανιστήρια.

Έτσι η κυρα-Μαριώ δεν είχε την τύχη να πεθάνει φυσιολογικά, ήσυχα κάτω απ' τα βαθύσκιατα πλατάνια, τη δροσερή, νεροσυρμή, και τα μαλακά φύλλα του δάσους.

Η «καραβάνα» του Μπαρμπα-Πάνου και παλιοί φωτογράφοι

Του Κώστα Αγγελίδη

Μεγάλωσες αρκετά Θεσσαλονίκη, έγινες 2.302 χρόνων. Άνε πώς πρέπει να σε δούμε, σαν πόλη που χρειάζεται να βάζει και καινούρια φκισαίδια, ή πόλη που μέσα απ' την ιστορή της διαδρομή ανανεώνεται; Ο πανδαμάτορας χρόνος με τη λή, τρέχουν κοιτώντας πάντα ιουστά, χωρίς πρόσκαιρους αισθηματισμούς και με παλή έλλειψη ρομαντισμού.

Αν τυχόν και βρεθείς με παύς Θεσσαλονικιούς, σου διηγνται πάρα πολλά για την παύμορφη πόλη.

Η πόλη ήταν ήσυχη και χωρίς σαέρια, στους δρόμους ακουαν ο χαρακτηριστικός χτύπος τα μόνιππα, απ' τα χαλκομαικα. Γραφικά ήταν τοποθετηα τα ραφτάδικα, τα παζάρια, το τούρκικο χαμάμ. Τότες ο μμαϊκός ήταν πεντάθαρος και άτος ψαράδες. Το βράδια πήνε ο καημός μαζί με την κούη της ημέρας, ν' αγκαλιάσει βαρελίσια ρετσίνα στις τανες, οι πιο πολλές ήταν στο ίνι.

Υπάρχουν μερικά χτίρια, διάα αντικείμενα, και άνθρωποι σμμένης ηλικίας, που δίνουν ρμές για ταξίδια στο παρελ-

Όταν περνώ απ' την Πλατεία αστηρίων, σταματώ για μεί λεπτά να κοιτάξω τους υπαίως φωτογράφους, ώσπου μια α πιάνω συζήτηση με το ρμπα-Πάνο τον Καλούση.

Θέλω να μου βγάλεις τέσις φωτογραφίες.

Να σου βγάλω εκατό. Μ' κρήθηκε με χαμόγελο.

Στα ζωηρά μάτια του, φάνηκε απορία.

Πάλι με κοιτάς μ' αυτό τον πο; ρώτησα. Και κουνόντας κεφάλι του είπε:

Καλά χάθηκαν τόσα και τόφωτογραφεία να πιας να βγά-

λεις... και ήρθες σε μένα;

— Μ' αρέσει πολύ η ασπρόμαυρη φωτογραφία της μηχανής σου, απάντησα.

— Ποιός μας δίνει εμάς σημασία στα σημερινά χρόνια, όλοι πάνε και βγάζουν στα φωτογραφεία με τις φανταχτερές βιτρίνες. Πού να ξέρουν τι φωτογραφίες βγάζουν αυτές οι παλιές καραβάνες!

— Μπαρμπα-Πάνο, το μεροκάματο βγαίνει;

— Πολύ δύσκολα, πάρα πολύ δύσκολα. Κι αν δεν είχα αυτό το μεράκι, θα τα παρατούσα εδώ και πολλά χρόνια.

— Νέοι έρχονται να βγάλουν φωτογραφίες; Γέλασε με πικρία.

— Αστεία πράγματα, γι' αυτό σε κοιτούσα έτσι παράξενα στην αρχή.

Πόσοι φωτογράφοι είσαστε στη Θεσσαλονίκη;

— Μόνο οχτώ, παλιότερα ως το 1955 είμασταν περίπου 150 υπαίθριοι φωτογράφοι, οργανωμένοι και σε σωματείο.

Τότε — συνεχίζει ο μπαρμπα-Πάνος—βγάσαμε καλά λεφτά, αφού όλος ο κόσμος, περίμενε ουρά να φωτογραφηθεί.

Κρατώ πολλές φωτογραφίες στο σπίτι μου, ποιός ξέρει, μπορεί να τις βγάλατε εσείς.

Η δουλειά φούντωνε ειδικά στο καρναβάλι...

Θυμάμαι που βρήκα μια τέτοια φωτογραφία όταν ήμουνα πολύ μικρός, ήμουν ντυμένος κουνελάκι.

Την Καθαρή Δευτέρα και την Πρωτομαγιά, όταν οι Θεσσαλονικείς έβγαιναν κατά χιλιάδες στους δρόμους.

Σήμερα οι καλές εποχές για μας έχουν περάσει, έχει διαλυθεί και το σωματείο. Τέσσερις είμαστε εδώ στην πλατεία Δικαστηρίων, ένας στο Βαρδάρη, δυο στην πλατεία Δημαρχείου και ένας στο Λευκό Πύργο. Ο πιο νέος είναι 64 χρονών και ο μεγαλύτερος είναι 92.

Έχεις να μου δείξεις μερικές φωτογραφίες;

Μερικές οικογενειακές, αυτή εδώ είναι η γυναίκα μου,

τώρα έχει πεθάνει. Να και αυτή που είμαστε όλοι μαζί.

— Έκανες πολλά παιδιά, μπαρμπα-Πάνο;

— Ε, όχι και πολλά, μόνο έξη. Στα δικά μας τα χρόνια όλοι κάναμε πολλά παιδιά.

— Τότε — ξαναθυμάται — όλοι έρχονταν σε μας για να βγάλουν φωτογραφίες για διαβατήρια, για ναυτικά φυλλάδια. Γνωρίσαμε από κοντά τον πόνο της ξενητιάς και το παράπονο των ανθρώπων που αναγκάζονταν να φύγουν.

— Σήμερα το επάγγελμα του υπαίθριου φωτογράφου βαδίζει προς τη δύση του;

— Είμαστε α ξεχώριστο κομμάτι της ιστορίας της πόλης, φώναξε ζωηρά ο μπαρμπα-Πάνος, αλλά, αναγκάζομαστε να παρατήσουμε το επάγγελμα, αφού δε βγάζουμε τα προς το ζειν. Πώς όμως ν' αποχωριστώ την παλιά καραβάνα μου; Τόσα χρόνια με ήλιο, βροχές, χιόνια, λύπες, χαρές! Νομίζω πως η ζωή μου δε θά 'χει πια νόημα...

Ένα ακόμα γραφικό και παραδοσιακό επάγγελμα τείνει να εξαφανιστεί στις μέρες μας από τη θύελλα της μοντέρνας τεχνολογίας.

Οι οχτώ τελευταίοι υπαίθριοι φωτογράφοι της Θεσ/νίκης, μοναχικοί, πεισματάρηδες, εκφραστής μιας εποχής που φαίνεται ότι πέρασε ολότελα γι' αυτούς.

Τέλος, ο μπαρμπα-Πάνος είπε:

— Θα πονέσω πάρα πολύ αν θα ιδώ την παλιοκαραβάνα μου σε Μουσείο. Αυτό ας γίνει αφού πρώτα πεθάνω.

Προξενιό με τηλέφωνο Του Μιχάλη Μπάκολη

Το τηλέφωνο κουδούνισε δυο φορές, ο Σταμούλης τ' άρπαξε σαν πεινασμένο γεράκι, με την τρομερή και αφύσικη περιέργεια που τον κατέχει.

Να τα δει, να τ' ακούσει, να τα μάθει όλα μα... όλα...

Πολλές φορές τον πιάνει το συγγενικό του σαν αυτή τη φορά.

— Λέγετε παρακαλώ. Έλα, εμπρός, ποιός είναι; Στάμο εσύ; Ναι εγώ, ποιός είναι, έλα.

— Γειά σας και χαρά σας, ιδώ ο Γιώργης ο Κουτσόγιανος, σε παίρνω απ' το Λιανοκλάδι...

— Γειά σου ρε λεβεντιά, Γιώργη, τί κάνεις; Τί κάνει τ' ασκέρι σου; Είσαι καλά, η γυναίκα σου, τα παιδιά, ο παπούλης; Όλοι όλοι καλά;

— Στάμο μ' καλά, καλά. Νά κατέβηκα στο Λιανοκλάδι για κάτι δουλειές. Άκουσε Στάμο μ' ακούς;

— Ναι Γιώργη μου, σ' ακούω.

— Ο Πάνος σου τί κάν' όλοι στο σπίτι είναι καλά;

— Καλά καλά, Γιώργη μ'.

— Άκουσε Στάμο μ' σε πήρα για μια καλή δουλειά για τον Πάνο σου... έχουμε μια καλή νύφη καλό κορίτσι... τί θα τον κάνεις, να μείνει γεροντοπαλίκαρα;

— Μακάρ' Γιώργη μ' από το στόμα σ' και στου θεού τ' αυτί. Ο Πάνος μου είν' εντάξει τί να περιμέν'; Ομορφούλα, μορφωμένη και με προίκα αυτά θέλ' ο Πάνος μου...

— Μη συζητάς, μη συζητάς Στάμο μ', είναι κορίτσι απ' τα λίγα.

— Πούθε είναι, ποιανού είναι, απ' τα δικά μας τα μέρη; Έχει προίκα, είναι ομορφούλα, ξερ' γράμμα-

τα, είναι καλή;

— Ναι Στάμο μ' θα στα πω, θα στα πω, ούλα μ' ακούς; Είναι συγγενισσά μου απ' τη Θεσσαλία, απ' το χωριό Σκόρδο κοντά στο Αχλάδι...

— Ποιανού είναι μαρέ και δεν την ξέρω;...

— Στάμο άκουσε να σου εξηγήσω. Είναι ανηψιά της γυναίκας μ' απ' το Σκόρδο. Λέγονται Κατσουνέοι. Ο πατέρας του κοριτσιού έχει ένα παιδί και ένα κορίτσι. Έχει βγάλ' και το γυμνάσιο, είναι ομορφούλα, κούκλα, μαρέ σου λέω, ό,τι πρέπει για τον Πάνο σου, μικρή και παίρνει πεντακόσιες χιλιάδες για να φτιάξει σπίτι!...

— Είναι μικρή, πολύ μικρή.

— Όχι δα πολύ μικρή, είκοσ-εικοσιδυό εκεί θα είναι.

— Τί θα πάρ' καμιά γριά;

— Εντάξει Γιώργη, να τη δούμ' πρώτα, τί πιάν' και βλέπουμε.

Άκουσε Στάμο μ', αυτά δε λέγονται απ' το τηλέφωνο. Σήμερα είναι Τρίτη να στείλς τον Πάνο σου να έρθει την Κυριακή πάνω στη Λαμία. Είναι και το κορίτσι ιδώ, θα έρθ' στην Πλατεία Λαού, γράψε Στάμο μ'.

— Έλα λέγε.

Άκουσε Στάμο, να έρθ' την Κυριακή το μεσημέρι να είν' εδώ. Γράψε Πλατεία Λαού, οδός Διάκου 20, στο σπίτι του Ζιμπίλη μαρέ, δεν το ξέρς;

Γιώργη μ' ιγώ το ξέρω, ο Πάνος μ' όχι.

— Λοιπόν άκουσε, θα ζητήσ' εμέ το Γιώργη, τον Κουτσόγιαν' άσε που θά 'χω γω το νου μ' και θά είμαι απόξω. Λοιπόν, Στάμο μ' τελειώνω. Σύμφων εν τάξ'; Να ξέρω.

— Ναι Γιώργη μ' εντάξ' εντάξ' χαιρετίσματα σ' όλους και στη νύφη...

— Γειά σ' Στάμο μ' και καρτερώ.

— Γεια σ'... γειά σ' ώρα καλή σ'...

Ποιητικό στιγμιότυπο

Η κυρά-Σκυφτή

Του Βασίλη Βλάχου

Το λεωφορείο σταμάτησε αφήνοντας ένα στριγγλιστό ήχο. Η Σκυφτή κατέβηκε. Ένας άνθρωπος διπλωμένος στα δύο. Δεξιά κι αριστερά, δυο τσάντες γιομάτες χόρτα και παλιά ρούχα. Η Σκυφτή, έκανε πέντε βήματα ίσαμε το πεζοδρόμιο, στη στάση έξω απ' τον Ηλεκτρικό, σέρνοντας τις τσάντες και την περηφάνια της.

Ένας κύριος με καπέλο και μουστάκι την κοιτούσε, κουνώντας κείνο το αντικείμενο, που ήταν πίσω από το μουστάκι και κάτω απ' το καπέλο του. Μια κυρία σχολίασε — τί άλλο; Κι ένας νεαρός, πού 'μοιαζε πολύ, προσπαθούσε να δει το πρόσωπό της — γιατί άραγε;

Αχ, κυρα-Σκυφτή, νά 'ξερες πόσοι ΣΚΥΦΤΟΙ βρισκόμαστε γύρω σου σε κάθε σου βήμα!

Αχ, κυρα-Σκυφτή, νά 'ξερες πόσο ΟΡΘΙΑ φάνταζες ανάμεσά μας, ανάμεσα σ' αυτό το «γιέζ» συνάφι, που σε κοιτούσε με λύπηση!

Αχ, κυρα-Σκυφτή, νά 'χα λίγο από το μπόι σου!... Τόσο δα!... Νά 'σερνα κι εγώ τα βάρη μου, όπως εσύ τις τσάντες σου, τους Σταυρούς σου. Νά 'κανα κι εγώ πέντε βήματα, αντί για δέκα και νά 'ταν σίγουρο το πάτημά μου. Να προσπαθούσαν να δουν το πρόσωπό μου... Γιατί, τελικά, το δικό σου πρόσωπο, κυρα-Σκυφτή, ήταν πολύ ψηλά για να το διακρίνω...

Για ένα, μόνο, λυπήθηκα: Δεν είδα τα μάτια σου. Ίσως να σηκωνόμουν κι εγώ, λίγο, μαζί σου...

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Κριτικές Σημειώσεις του Λάμπρου Μάλαμα

Ιωάννη Β. Καραγιάννη: «Η Προγραμμαμένη Εθνική Αντίσταση». Ο παλιός τίμιος αγωνιστής κι επίτιμος εφέτης και δικηγόρος, στην από σελ. εργασία του που τύπωσε πριν από χρόνια και σχολογίζει ο Κομνηνός Πυρομάγλου, αρχίζει από την προσωπική του δράση, στον καιρό της ιταλικής κατοχής.

Βρέθηκε τότε, πρωτοδίκης στα Γρεβενά. Εκεί με άλλους πατριώτες ίδρυσαν μια πρώτη αντιστασιακή οργάνωση, για να πολεμήσουν το «πριγκιπάτο της Κηφισίας» του Διαμάντη, που διέλυσε αργότερα ο Άρης. Μα τον αρχικό πυρήνα του Καραγιάννη τον αποδετήρωσαν οι Ιταλοί, κι αυτός εντάχθηκε από τους πρώτους στο ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, και πρόσφερε τις υπηρεσίες του, που αναγνωρίστηκαν όταν εκλέχτηκε εθνοσύμβουλος στους Κορυσχάδες από το νομό Αιτωλίας (τόπο καταγωγής του) και γεν. δ/τής της Επικρατείας της Π.Ε.Ε.Α.

Αργότερα, υπέστη κατατρογμούς, εξορία, βασανιστήρια και τον απέλυσαν από το δικαστικό κλάδο. Το βιβλίο του είναι: μια περιεκτική μελέτη ιστορική πραγματεία με βιώματα, ντοκουμέντα και κυρίως αρχα στοιχεία όπως είναι: Τα ίδια σχεδόν προγράμματα, οι κοινοί σκοποί της Αντίστασης, ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-ΕΔΕΣ-ΕΚΚΑ), η συμφωνία της Βάρκιζας και άλλα, που καθόρισαν την ήττα και την παραπέρα εξέλιξη του προοδευτικού Κινήματος στη χώρα μας. Ο Καραγιάννης επικαλείται πολλές μαρτυρίες, από τα βιβλία των: Κ. Πυρομάγλου, Π. Καλλιόπουλου, Γ. Ρούσου, Ανδρ. Κέδρου, Ευαγγ. Αρρωφ, Κρις Γουντχάους κ.α. για να καταδείξει, υποστηρίζοντας ότι το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, με την τεράστια ελληνική του επιρροή, τα 150.000 όπλα και τις μαζικές του οργανώσεις, είχε τη δύναμη και ήταν σε θέση να πάρει την εξουσία. Αλλά, επισημαίνει τις αιτίες της ηγεσίας με τα παρακάτω λόγια: Δεν μπορού όμως να μη σημειώσω εδώ τη βαρειά ευθύνη της τότε ηγεσίας του Κ.Κ.Ε. Όχι γιατί τυχόν ήταν η αιτία που έφταιξε ή έφταιξε περισσότερο από άλλους: αλλά γιατί εντελώς ανόητα και επιπόλαια και ολοκληρωτική ανικανότητα εκτιμήσεως των αντικειμενικών και υποκειμενικών συνθηκών και δυνατοτήτων, και στη διάρκεια της κατοχής και στην περίοδο από την απελευθέρωση της χώρας ως το εκέμβριο, είχε χάσει κάθε προσανατολισμό: είχε χάσει κάθε συναίσθηση της αποστολής, που της είχαν δώσει οι περιστάσεις, και των ευθυνών της: κυριολεκτικά είχε χάσει τα λογικά της. Κι έτσι, με ανευθυνότητα, που προξενεί κατάπληξη και κατάθλιψη,

διαχειρίστηκε τα συμφέροντα και το μέλλον του Ελληνικού Λαού, που στη μεγάλη του πλειοψηφία τα εμπιστεύθηκε στην Οργάνωση του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ»

Παντελή Λισάρη: «Ο Καιρός και η Βλάβη» Είναι το τέταρτο βιβλίο του. Σελ. 36 και έκδ. «Διογένης», Αθήνα '87. Ο Π.Λ. είναι ο τύπος μιας αυθεντικής και συγκρατημένης ολιγόλογης ποιητικής ιδιοσυγκρασίας. Ένας αυτοκυρίαρχος, σεμνός, εκλεχτικός και γνήσιος ποιητής, που ποτέ δεν έκανε θόρυβο γύρω από τον εαυτό του σαν άλλιοι, κενοί και ματαιόδοξοι. Ο Λ. μπορούσε, και μπορεί, να δώσει περισσότερα αθλήματα στο ποιητικό στάδιο των ημερών μας: αλλά, απεχθάνεται τη φλύαρη κι αχρείαστη στιχοπλημμύρα των όσων χάνουν το μέτρο άριστο στην τέχνη. Γράφει με τη δική του φειδώ, για να μετουσιώνει συμπυκνωμένα τον πόνο του, σαν ευπαθής δέκτης της γύρω του τραγικής κοινωνικής πραγματικότητας.

Χωρίζει σε τρεις ενότητες τα 14 ποιήματα της συλλογής του: «Το τυφλό όχημα», «ο καιρός και η βλάβη», και «διαθλάσεις». Με προσωπική μορφική έκφραση, το ατομικό αντανακλά στο γενικό. Οι στίχοι του ξεχωρίζουν για το βαθύ στοχασμό, κι έχουν το γνώρισμα της απελπισίας και της ματαιότητας. Ο Λ. είναι σαν ποιητής μια προσωπική μαρτυρία ουσίας. Μας δίνει με φιλοσοφικά ερίσματα, την ανελέητη φθορά, τη γελασμένη ηθική και μια ψυχολογία ήττας του σημερινού ανθρώπου. Σκέψεις κι αλληγορίες που υπονοούν δράματα, αλλά και δίψα για ανανέωση του εαυτού μας, τάση για διάλυση του ζόφου των ψυχών, με μια συναισθηματική ενταένιση, στην άδικη και θλιβερή ροή των πραγμάτων.

«Αυτός ο άνθρωπος κινδυνεύει να πνιγεί του 'χει κολλήσει στο λαμό μια λέξη: ουρανός».

Κύπρου Χρυσάνθη: 1) «Ξάνθος Λυσιώτης & Μελής Νικολαΐδης τα ξαδέρφια». Σελ. 32, έκδ. «Ελλην. Πνευμ. Όμιλος Κύπρου»: Και 2) «Επιγράμματα» (Εισαγωγή - σχόλια: Παύλος Παρασκευάς» σελ. 24, έκδ. «Πνευμ. Κύπρος», Λευκωσία '87).

Ο ακούρατος και διακεκριμένος ποιητής και συγγραφέας Κύπρος Χρυσάνθη δ/ντής του γνωστού Περιοδικού «Πνευμ. Κύπρος», τύπωσε πρόσφατα και τις παραπάνω συλλογές, που έχουν ανάλογη πρωτοτυπία, γραμματολογική και ιστορικο-

κοινωνική αξία. Η πρώτη περιέχει ένα αξιόλογο υλικό αλληλογραφίας των δυο αλησμόνητων λογοτεχνών Μελή Νικολαΐδη και Ξάνθου Λυσιώτη που ήτανε πρώτα ξαδέφφια. Και η δεύτερη συγκεντρώνει ορισμένα επιτύμβια επιγράμματα από μνημεία ηρώων μαρτύρων και άλλων μορφών που τίμησαν τη Μεγαλόνησο, τους αγώνες του λαού της για λευτεριά και τη μητέρα Ελλάδα.

Ελευθερίας Παπαδάκη: «Εικόνες της ζωής». Τέσσερα μονόπραχτα. Τίτλοι: «Οικογενειακές σχέσεις», «Συνομιλία με τη σιωπή», «Το γράμμα» και «Αόρατος Κόσμος». Σελ. 50, Θεο/νίκη '87.

Η γνωστή λογία της Β. Ελλάδας που έχει κατά καιρούς επιδοθεί με το διήγημα, την κριτική και τη λαογραφία, έχει και τη σχετική της επίδοση στο θέατρο, από τα πρώτα συγγραφικά της ξεκινήματα, με ιδιαίτερη επιτυχία. Είχε πάντα το μεράκι μέσα της, στη μαστοριά της σκηνικής παράστασης, σαν μια φλόγα που δεν έσβηνε ποτέ. Κατέχει καλά τη θεωρία, που τη διδάζε μάλιστα, γι' αυτό πετυχαίνει και στην πράξη.

Τα μονόπραχτά της, είναι ρεαλιστικά και δραματικά. Έχουν αξιώσεις. Είναι θέατρο γεροδεμένο κι αληθινό. Έχει κοινωνικές ιδέες και πλατιές κλίμακες αισθημάτων. Θίγει σ' αυτά ερωτικά προβλήματα της νιότης και τον αγώνα των νέων για μόρφωση, αυτοδυναμία και κερήφανη αποκατάσταση, χωρίς εξαρτήσεις. Με την πίστη στον εαυτό τους, να κερδίσουν τη ζωή και το μέλλον τους. Στο διάλογο έχει μέτρο και αμεσότητα. Περνούν από τις σκηνές της φιλικού και συγγενικού έρωτες, ακόμα και με οιδικόδεια συμπλέγματα, εγωισμοί, αντιζηλίες, συγκρούσεις, διαζύγια, ανίες και μοναξιάς, μέσα σε μια σύγχρονη κοινωνία, με αθετήσεις, κίβδηλα αισθήματα και ανισορροπίες. Μα στην Ευρώπη, τα μονόπραχτα έχουν τη θέση τους και στα μεγάλα θέατρα. Στη χώρα μας, τ' αξιοποιεί και τα χαιρέται μόνος του όταν τα βρίσκει ο θεατρόφιλος κι ερασιτέχνης μας λαός.

Έλπας Σπηλιωτοπούλου: «Φλογισμένα Οράματα» Αθήνα '87, σελ. 80. Είναι το 7 βιβλίο της αθηναίας ποιήτριας και πεζογράφου, με 13 αφηγήματα και κριτική εισαγωγή του γνωστού δελφικού λογοτέχνη Θύμιου Χριστόπουλου.

Η κ. Ε.Σ. έχει ταλέντο με φαντασία και εμπνεύσεις στα βιβλία της. Έχει αξιέκαινες ικανότητες και κλωσιόχυμο λεξιλόγιο. Νομίζουμε πως στο είδος της κοίτησης όταν εκθέτει ανθρώπινα και πανανθρώπινα προβλήματα, έχει καλύτερη εικόνα. Αφηγήματα γράφει με αβρότητα, ασυγκράτητη και αφειδώλη λεκτική παράθεση, χωρίς να υπολογίζει π.χ. τη σπορά της αγρότισσας, που τη ρίχνει αραιά στο μέτρο της, για τη γερή καρποφορία. Η κ. Σπηλ. έχει την υπερευαίσθησία ν' ατενίζει και ν' αγγίζει με τα μάτια της ψυχής της, ακαλά σαν βελούδινο χάδι το κάθε αντικείμενό της. Γι' αυτό και στα κείμενά της, κυριαρχούν σχε-

τικά τρυφήδες ονειρικές καταστάσεις: μ' ένα λόγο τα φτιασίδι της αγάπης, τ' όνειρο και η μοιρολατρία. Εκθέτάνει τον κληθωτικό της εξευγενισμό σ' εκθαλασπαστικές εικόνες φυσιολατρίας. Ωστόσο, και παρά τον άκρατο ιδεαλισμό, ρομαντισμό και μια παράμετρη εξιδανίκευση σε πρόσωπα και πράγματα, έχει ψυχολογικές καταστάσεις μ' επιστροφή στον κόσμο των αναμνήσεων που κέρσσει και χόθηκε ανεκίστρεπτη. Λόγισμα της, το φιλολογικό, κριτικό και συμπνευματικό στοιχείο που βαθαίνει στο αφήγημα. Αν σε μελλοντική της αφηγηματική εργασία, συγκρατήσει την εκφραστική κλημύρα του λυρικού της στοιχείου, θα κερδίσει πολλά σε περιεχτική ουσία και μέτρο γλωσσικής και τεχνικής αισθητικής.

Έγραψαν για το νέο έργο του Λ. Μάλαμα «Ψαλίδας ο κορυφαίος εθνοδάσκαλος»

«Ο Λ. Μάλαμας με την ιστορική του μονογραφία, μας προσφέρει ανάγλυφη τη φυσιογνωμία του μεγάλου Γιαννιώτη εθνοδασκάλου Ψαλίδα. Τον ανασταίνει με λόγο απλό και αδρό. Και βλέπουμε να προβάλλει από τη μακρινή εκείνη εποχή, η φυσιογνωμία ενός μεγάλου ανακαινιστή, ενός μεγάλου πατριώτη, κι ενός φωτισμένου κήρυκα κι απόστολου, μαζί με τον Ιωάννη Βηλαρά, της δημοτικής μας γλώσσας.

Πολύ ενδιαφέρουσες, για παραπέρα έρευνα, και οι απόψεις του Μάλαμα, για την πιθανότητα να είναι ο Ψαλίδας ο «Ανώνυμος» συγγραφέας της «Ελληνικής Νομαρχίας».

Γ.Κ. Κυριαζόπουλος
Περιοδικό
«Το Σχολείο και το Σπίτι»
Αθήνα τ. Ιουν. '87

«... Ο Λ. Μάλαμας που αποτελεί φαινόμενο στα Νεοελληνικά Γράμματα και σαν σοφός δάσκαλος της ελληνικής παράδοσης που εκτιμείται όλο και περισσότερο από τις πλατιές μάζες του λαού, και με την καινούργια του εργασία «Ψαλίδας ο κορυφαίος εθνοδάσκαλος (1767-1829)» μας έδωσε τον καλύτερο εαυτό του. Με κόπο και καρτερικότητα, έσκυψε πάνω σε βιβλία και χειρόγραφα και με ζωντάνια και παραστατικότητα ανάστησε το μεγάλο δάσκαλο του γένους Αθ. Ψαλίδα...»

Ναπολέων Δοκανάρης
Λόγιος - Ιστορικός Συγγραφέας
Υποστράτηγος ΕΛ.ΑΣ
«Πρωινός Λόγος» Γιαννίνων

19/6/87

«Σπάνια σήμερα μερικοί από τους ιστορικούς του νέου ελληνισμού θυμούνται τον Ψαλίδα. Ο Λ. Μάλαμας στην ιστορική μονογραφία που έδωσε, τον χαρακτηρίζει «κορυφαίο εθνοδόσκαλο» και τον κατατάσσει δίκαια «μεταξύ αυτών που αγωνίστηκαν για την εθνική συνείδηση, την αφύπνιση και τα ιδεώδη του έθνους», στο πάνθεο των πρωτεργατών για την ελληνική ελευθερία και τη δημοτική μας κώσσα.

Ο Μάλαμας παρακολουθεί και περιγράφει τον Ψαλίδα από τη γέννησή του, ίσαμε το θάνατό του. Δεν γράφει ιστορία από καθέδρας, αλλά συνθέτει γλαφυρότητα και συναρπαστικότητα...»

Χρήστος Λαμπρινός
Λόγιος «Μακεδονία»
Θεσ/νίκη 2-9-87

«... Από την πλούσια δράση και το τεράστιο έργο του Λ. Μάλαμα με τη μεγάλη του προφορά στα Νεοελληνικά Γράμματα, σαν άξιο πνευματικό και μαχητικό τέκνο της Ηπειρώτικης Γης, που δεν έπαψε ούτε στιγμή να την μάγει και να την καθαγιάζει με το πνεύμα του, γήκε και το νέο βιβλίο του για τη ζωή και το έργο του Αθ. Ψαλίδα. Μέσα από τις σελίδες σου, ανατέμνονται με αγωνιστική μαεστρία από τον Λ. Μάλαμα πρόσωπα και γεγονότα, λάκερη εποχή πριν και κατά την εποποιεία σου 1821· και προβάλλει ωραία, αγνή και φωτισμένη, η μορφή ενός από τους κορυφαίους ασκάλους του γένους μας...»

Βασίλης Τζανακάρης
Συγγραφέας, Διευθυντής
Περιοδικού «Γιατί»
Σέρρες
Γεν. - Φλεβ. '87

«... Ο γνωστός φιλόλαος λογοτέχνης και άριστος δημιουργός, όπως με όλο το θαυμαστό σεβασμό και αξιάδα έργο του, με τη δίδυμη έκταση της αγάπης του: Λαός και Αλήθεια, διαγραφεί με πολύ πνευματικό μεράκι και τη γρηφή του δικαιοκρίτη σοφοδόσκαλου, σύμφωνα με το ήθος του και την ανιδιοτελή πατριωτική πράξη. Δεν αναφέρεται στη μονογραφία του μόνο στον Ψαλίδα, αλλά και στον αντίγραφο και τους διαμορφωτές του την εποχή εκείνη. Κρίνει με όραση διεισδυτική. Κι ακόμα, ίσως έχει δίκαιο, ο Λ.Μ. που αποδίδει την ιερότητα της «Ελληνικής Νομαρχίας» στον Αθ. Ψαλίδα...»

Νίκος Α. Τέντας
Ποιητής και κριτικός
Περιοδικό «Ιλισσός»

«Και με το 52 βιβλίο του με τίτλο «Ψαλίδας ο κορυφαίος εθνοδόσκαλος 1767 - 1829» ο πολυγραφότατος συγγραφέας Λ. Μάλαμας, μας έδωσε μια τεκμηριωμένη ιστορική μονογραφία, που ζωντανεύει με εκλαϊκευμένο τρόπο και φρονηματιστικό, τη φωτισμένη επιστημονική και διδασκαλική προσωπικότητα του Ψαλίδα. Έτσι πέτυχε και μας αναλύει ολοκληρωμένο το πορτρέτο του, την ψυχοσύνθεσή του, τον εθνισμό και την ιδεολογία του. Έκανε ανασύνθεση της μορφής του, στις σωστές διαστάσεις. Αναβιώνει την ατμόσφαιρα και τις συνθήκες· και την αξιολογεί με βαθιά γνώση και διεισδυτική ψυχογραφική δύναμη. Ο Λ.Μ. φέρνει με υπευθυνότητα όλες τις φάσεις και την αλήθεια εκείνης της εποχής στο φως...»

Γιώργος Βρέλλης
Λογοτέχνης - Κριτικός
«Ελευθερία» - Γιαννίνων
14.1.87

«... Πάντα με τη δουλειά του δρομοδείχτη που βοηθάει τον άνθρωπο να περπατάει σωστά και καλύτερα με σκέψη και αρετή στην αρχαϊκή της έννοια την προσωκρατική, πέρασες αδελφέ Λάμπρο και στον αγνοημένο Ψαλίδα και τον ανάστησες από τη λήθη! Έκανες πολύ καλά ν' ανιστορήσεις με τόση ευθύτητα, τιμιότητα και γενναιοφροσύνη αυτόν τον τρανό κι αδικημένο δάσκαλο του γένους. Ο λόγος σου όπως πάντα κοφτερό σπαθί χτυπάει αλύπητα το σάπιο, και φυτεύει το σπόρο η ψυχή σου, για ν' ανθίσει το πνεύμα του απελευθερωμένου ανθρώπου!...»

Γιώργος Παπαστάμος
Λογοτέχνης και κριτικός
Χαλκίδα (Από γράμμα του)

«... Το έργο σου για τον Ψαλίδα μικρό σε όγκο, αλλά μεγάλο σε ενημέρωση, σε γνώμες, εχτιμήσεις, διδάγματα, αξιολογήσεις και ωφελιμότητα...»

Πάνος Τσούκας
Ποιητής και πεζογράφος
Αργυρόκαστρο
(Από γράμμα του)

«... Ανάμεσα στην τόσο πλατειά πνευματική σου προσφορά, το μελέτημά σου για τον «Ψαλίδα» μ' έχει βαθιά εντυπωσιάσει με τους αληθινούς και ποιοτικά εύχυμους καρπούς ιστορίας, γλώσσας και ποιητικού λόγου.»

Πέτρος Σπεντζής
Ποιητής και κριτικός
Αθήνα (Από γράμμα του)

Αποφθεγματικά διδάγματα

Από τα «Χρυσά Έπη»

- Στις πόλεις εισέρχεται πρώτα η ακόλουθη, έπειτα η χορτασιά, κατόπιν η αναισχυντία και τέλος η καταστροφή.
- Χειρότερα από τον εχθρό σου να αποφεύγεις τον κόλακα.
- Να χαίρεσαι όταν σε ελέγχουν παρά όταν σε κολακεύουν.
- Η αρχή είναι το μισό του όλου.
- Αχάριστος είναι όποιος ευεργετήθηκε και το ξεχνάει.
- Προκάντων ν' αφήνεις να σε οδηγεί το λογικό σου και όχι τα αισθήματά σου.
- Γελάει ο κουτός χωρίς να υπάρχει λόγος.
- Κάνε ότι κρίνεις καλό, έστω κι αν κάνοντας αυτό, αποτύχεις.
- Να αποφεύγεις τις μικρολογίες και τον άσκοπο καλλωπισμό.
- Να σέβεσαι το δίκιο και να μην παρασύρσαι από πλεονεξία.
- Να μην αποφασίζεις για το δίκιο, αν δεν ακούς και τους δύο αντιδίκους.
- Όταν είσαι κριτής, να δικάζεις αμερόληπτα και να μη δέχεσαι ανταλλάγματα.
- Να μην παρασύρσαι από τις γνώμες των πολλών που δε γνωρίζουν, αλλά από τις γνώμες των ειδικών και με τη δική σου περίσκεψη.
- Ούτε άλογο χωρίς γκέμια μπορείς να κρατήσεις, αλλά ούτε και χρήματα χωρίς φρόνηση.
- Ποιό οικείο τόπο στη γη δεν έχει ο Θεός από την καθαρή ψυχή.
- Φιλήδονος, φιλοσώματος, φιλοχρήματος και ταυτόχρονα φιλόθεος είναι αδύνατο να είναι κανείς.
- Τίποτα δεν είναι χειρότερο από την αναρχία.
- Οι άρχοντες να θυμούνται ότι, η πατρίδα είναι μια παρακαταθήκη.

Πυθαγόρειες παραινέσεις

- Κάθε ηγέτης πρέπει να είναι σεμνός κι ενάρετος, και στην ιδιωτική και στην οικολογική ζωή.
- Οι καλύτεροι πρέπει να κυβερνούν, οι καλύτεροι να κυβερνιούνται και ο νόμος να κυβερνάει όλους.
- Η ευθύνη για το αν θα είμαστε ευτυχισμένοι ή δυστυχισμένοι, βαρύνει εμάς τους ίδιους.
- Το ξίφος πληγώνει ελαφρότερα από τη γλώσσα: το ένα πληγώνει το σώμα, το άλλο τη ψυχή.
- Διάλεγε το καλύτερο και η συνήθεια θα κάνει εύκολο κι ευχάριστο, γιατί η συνήθεια είναι ο πρώτος άρχοντας της ζωής.
- Κανένα έργο σου να μην κάνεις με αμείλια, ούτε με νωθρότητα.
- Να μην αμελήσεις να διεκπεραιώσεις ό,τι καλό άρχισες να κάνεις.
- Να μην επιδεικνύεσαι με λόγια, για κείνη που σκέπτεσαι, αλλά με τα έργα που κάνεις.
- Να μη βασανίζεις την ψυχή σου με ανία και λύπες.
- Να μη λες, με πολλά λόγια, λίγα πράγματα, αλλά με λίγα λόγια.
- Να μη δυσανασχετείς όταν ψυχορραγείς, αλλά να είσαι γενναίος.

Διάφοροι επίκαιροι στοχασμοί

Η ευτυχία βρίσκεται στην ανάπτυξη και χρησιμοποίηση όλων των δυνάμεων και ικανοτήτων του ανθρώπου, για τη δημιουργία μιας ελεύθερης, χαρούμενης, εξασφαλισμένης, πολιτισμένης ζωής στο λαό. Έξω από τη σχέση με την κοινωνία, χωρίς την κοινωνικά ωφέλιμη δραστηριότητα, δεν μπορεί να υπάρξει καμία ατομική ευτυχία.

Π. Α. Παβέλιου

Η ιδανική, η γεμάτη με κοινωνικά ενδιαφέροντα και σκοπούς, είναι η καλύτερη και η πιο ενδιαφέρουσα ζωή, πάνω στη γη.

Μ.Ι. Καλίνι

Η πραγματική αλλαγή, η αληθινή καλυτέρευση, η σταθερή πρόοδος, η μόνιμη λύτρωση, να κερδηθούνε μόνον όταν καλυτερέψει η ανθρώπινη ποιότητα, όταν οι άνθρωποι γίνουν «νώτεροι των σημερινών, όταν μέσα στην ψυχή και στο πνεύμα του ανθρώπου εδραιωθεί η νέα Πολιτεία» όχι όταν αλλάξει, απλώς ένα σύστημα. Μια αλλαγή τότε είναι πραγματική, όταν γίνει άνθρωπος κι ωραίος ο εσωτερικός μας κόσμος κι όταν η συνείδηση της αλλαγής υψωθεί βαθιά στο είναι των ανθρώπων.

Ποιά ευκαιρία δίνεται άραγε στους ανθρώπους, στη μεγάλη μάζα των ανθρώπων, την ιραγαμένη από τους ανηλεείς τροχούς της βιοπάλης για να γίνουν καλύτεροι, για να επιχειρήσουν την εσωτερική αυτή μεταβολή, που συνιστούν όσοι φοβούνται την αναζήτηση της μεταβολής του κοινωνικού πολιτικού και οικονομικού συστήματος; Αυτό το σύστημα, αυτό το κατεστώς, σκοτώνει στους περισσότερους, ευθύς ξαρχής, κάθε έφεση τέτοιας εσωτερικής επεργασίας...».

Νίκος Καρβούνης
Διακεκριμένος Έλληνας
στοχαστής, δημοσιογράφος,
και λογοτέχνης (1880-1947).

Ο άνθρωπος πάντοτε σκεφτόταν για τον κόσμο, ατενίζοντας από τη γη το άπειρο διάστημα.

Σήμερα, είναι υποχρεωμένος, να κοιτάξει το ιοναδικό του σπίτι, τη γη από το διάστημα, και να καταλάβει, ότι, όλοι είμαστε ένα σύνολο.

Ο άνθρωπος πρέπει να έχει και να ζει με ροοπτικές στη ζωή του. Αυτή είναι μια από τις πουνδιότερες προϋποθέσεις για την ψυχολογική του ηρεμία.

Κάποτε τα Βαλκάνια είχαν αποκτήσει το λιβερό τίτλο της «μπαρουταποθήκης της Ευρώπης», ενώ τώρα γεμίσαμε με μπαρούτι ολόκληρο τον πλανήτη.

Σ' όλη μου τη ζωή, ασχολούμαι με την επιστήμη για τον άνθρωπο και δεν μπορώ να μη κεφθώ ότι: το αμερικάνικο πυρηνικό πολύγωνο, ουσιαστικά επιτίθεται και ανατινάζει κυριολεκτικά τον πολύτιμο προσανατολισμό του ανθρώπου.

Γέντσιο Πίριοφ
Βούλγαρος καθηγητής
Επιστήμης και Ψυχολογίας

Λένε ότι, η επιστήμη είναι αλάνθαστη, ενώ οι επιστήμονες είναι εκείνοι που συνεχώς κάνουν λάθος. Ήδη φτάσαμε στο στάδιο μιας τέτοιας ανάπτυξης της επιστήμης και της τεχνικής, που για τα λάθη των επιστημόνων και των πολιτικών, μπορούμε να πληρώσουμε με τη ζωή του πλανήτη. Είμαι βέβαιος πως σ' αυτή τη διαπίστωση δεν υπάρχει υπερβολή των πραγμάτων.

Κάλτσο Μάρκοφ
Βούλγαρος καθηγητής Γενετικής

Από τους σημαντικότερους παράγοντες της μακροζωίας είναι:

Η ικανότητα που έχει κάποιος να ξεφεύγει από το άγχος των καθημερινών προβλημάτων, η ηρεμία και η σωστή διατροφή.

«Μασκόφσκαγια Πράβντα»
(Κέντρο Υγείας Μόσχας)

Ο θάνατος ήταν πάντοτε προσωπική ιδιωτική υπόθεση. Νωρίς, είτε αργά έρχεται στον καθένα.

Σήμερα δεν πρόκειται για το θάνατο του καθένα από μας· αλλά, για έναν συλλογικό θάνατο.

Πάμπλο Ουνέους
Χιλιανός Συγγραφέας

«... Όλα τα συστήματα που διέπουν τις κοινωνίες, και τις πολιτείες κατά καιρούς, μέσα στην αιώνια εξέλιξη της ανθρωπότητας, είναι φθαρτά και υπόκεινται σε νόθευση της αρχικής των ποιότητας.

Λάμπρος Μάλαμας

**Πολεμώντας
τους
ναζήδες**

«Πολεμώντας τους
ναζήδες» είναι 52παιρω-
τικά, ιστορικά και ψυχολο-
γικά διηγήματα, βγαλμένα μέσα
από τη φωτιά του πολέμου, ενάντια
στους φασίστες κατακτητές του 1943-
1944.

Με το σφυρί στα καμώματα

«Τέρπειν άμα και διδάσκειν»
όπως και αποκαλύπτειν...

«Γίνου καλύτερα σφυρί
για να μην είσαι αμόνι
Γκαίτε

Σχόλια του Άλκη Φωτεινού

Η περιφρονημένη λογοτεχνία

Ποιά είναι η αξία και η πέραση της λογοτεχνίας στη χώρα μας; Πόσοι διαβάζουν λογοτεχνία; Ας πούμε ένα 10%. Τι έκανε για τους αληθινούς, τους προικισμένους λογοτέχνες και τούτη και οι προηγούμενες κυβερνήσεις; Δε μιλάμε βέβαια για τους γυσαδόρους τους «παλιάτσους» (όπως τους έλεγε και η κ. Ελενίτσα) εφτάχρονους δικτάτορες. Εκείνοι κατάτρεξαν, περιόρισαν ή και περιθωριοποίησαν ορισμένους προοδευτικούς και αγωνιστές λογοτέχνες... Κι ας ψήφισαν κάποιοι Παναγιωτάκηδες και Τσάκωνες το νόμο για τις πρώτες «τιμητικές» συντάξεις που τον βρήκαν έτοιμον από προκάτοχη Κυβέρνηση Κέντρου. Αφού βέβαια ενίσχυσαν και με χορηγίες δεκάδες «ημέτερους» συγγραφείς, που τους αναφέρουμε ονομαστικά στο υπ' αρ. 15 τεύχος του «Ελ. Πνεύματος». Ενώ, πριν απ' αυτούς, ο «κατερχόμενος μόνος εναντίον όλων» (1961) καπελοφρύδης «θεός», υποτίμησε τους λογοτέχνες, αποκαλώντας τους «αργόσχολους» και πριν την ανοιχτή δικτατορία, και μετά τη μεταπολίτευση. Έπειτ' από το 1981, το Πασόκ διά της κ. Μελίνας, δε δεχόταν ούτε επιτροπές λογοτεχνικών σωματείων, να εκθέσουν τα προβλήματά τους. Στα 6 πρόσφατα χρόνια, μόνο μια φορά στην αρχή της πρωθυπουργικής του καριέρας, ο κ. «Αντρουλιός μας» (όπως τον λένε τα κοπέλια) τίμησε κάποιο βράδυ σε τρανή δεξίωση καλλιτεχνών... και μερικούς πολυδιαφημισμένους βεντέτους συγγραφείς, όπως τους κ.κ. Σαμαράκη, Ρίτσο, Βασιλικό και κάποια άλλα χαμαιλέοντια τρωκτικά. Πό-

σα συνέδρια ως τώρα δεν έχουν κάνει τα κόμματα; Τίμησαν, ή πρόβαλαν ποτέ, σεμνές αθόρυβες, γνήσιες και πηγαίες δημιουργικές μορφές και δυνάμεις του πνευματικού μας πολιτισμού, της περιφρονημένης λογοτεχνίας;

Αναθέτει το ΥΠ.ΠΟ, μόνο λίγα εκατομμυριάκια το χρόνο σε μια σχεδόν ημιμόνιμη επιτροπή, για βραβεία κι αγορές βιβλίων... και τα πιότερ' απ' αυτά, τα καρπώνονται φατρίες ημέτερων και ευνοούμενοι «ιθυνόντων».

Ενίσχυσαν ως τώρα θετικά κι αντικειμενικά, από ραδιοτηλεοπτικά μέσα και Τύπο τη χρήσιμη και κοινωνικά ωφέλιμη Νεοελληνική Λογοτεχνία;

Σε ολάκερο το 1984, αφιέρωσαν στα ποδόσφαιρο 384 ώρες... και στο φτωχό συγγενικό βιβλίο... μόνο 24 λεπτά της ώρας!

Προβάλλουν πάντα τους ίδιους και τους ίδιους, καιροσκόπους, κόλακες συσκοτιστές και κουλτουριάρηδες... και την κοινωνική και διαπαιδαγωγική τέχνη, για τη μόρφωση και το ανέβασμα του λαού, δεν τη γνωρίζουν καν οι υπεύθυνοι και μένει στο περιθώριο της ζωής. Αγνοούν, (ή θέλουν σκόπιμα να τη μειώνουν) την αληθινή λογοτεχνία, που είναι η πιο μεγάλη και η πιο αιώνια κοινωνική αξία. Μας ελπίσουμε, πως ο λαός, έστω κι αργά, κάποτε, ανακαλύπτει και βρίσκει την καταφρονημένη λυτρωτική του τέχνη. Την τέχνη του λόγου που του δίνει ζωή και δύναμη. Εκείνη που πηγάζει από τα ίδια τα σπλάχνα του και μετουσιώνεται από τα πονεμένα βιώματά του. Αυτή που αντέχει σε διάρκεια μακράς αθανασίας. Αυτή

τη λογοτεχνία θα τιμούνε οι γενιές του μέλλοντος. Γιατί όπως έλεγε κι ο Ιπποκράτης: «... η τέχνη είναι μακρά και αθάνατη, ενώ ο βίος τ' ανθρώπου βραχύς...»

Όψιμος φθόνος

Χρόνια και χρόνια γράφαμε ότι: Τις επιτροπές της πριμοδοτήσεως, τις βραβεύσεις και τις αγορές, στις τέχνες και στα γράμματα στη χώρα μας μέχρι το 1981, διηύθυνε και καθόριζε ο κ. Κ. Τσιρόπουλος.

Από τότε όμως, τον διαδέχτηκε ίσαμε σήμερα, ο επί χούντας αναδειχθείς καθαφολόγος καθηγητής κ. Γ. Σαβοιδής γαμπρός του «Συγκροτήματος» (γράφει: συσκοτίσματος κατά Γουδέλη).

Αυτός λοιπόν, από τα παρασκήνια, με την κουνάμενη παχιά του... μαγική ράβδο, κατευθύνει και ορίζει πρόσωπα και πράγματα, προνόμια και θεάματα, στις τέχνες και στα γράμματα.

Γιατί όμως τόσο αργά και αφοριστικά... το χώνεψαν και τ' αποκάλυψαν δυσαρεστημένα κι οργισμένα μέλη των επιτροπών του ΥΠ.ΠΟ;

Ας είναι. «Κάλιο αργά, παρά ποτέ». Τον καημένο το χοντρό...

**«Κάλιο να τον φθονούν
παρά να τον λυπούνται».**

«Μεγαλίκια» και «καμάρια»

Ο φίλος μου Νίκος Μακρίδης, είναι από τους πιο γερούς και έμπειρους χρονογράφους, μέσα σε δυστυχώς μια δεκάδα ικανών και άξιων μαστόρων του είδους σήμερα, στον ελληνικό Τύπο. Παλιός αντιστασιακός κι αγωνιστής, μ' ένα φόρτο από μνήμες, μελέτες και πείρες ζωής, σπουδαίων και διδαχτικών επιδόσεων, πάνω στην αληθινή δημοσιογραφία, που θεωρούμε γενικά ωφέλιμη κοινωνική λειτουργία και που την ασκεί με γνώση, πείσμα και συνέπεια.

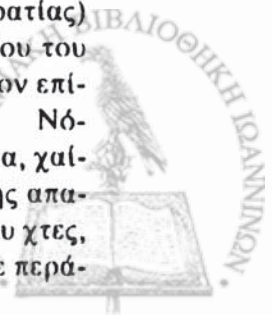
Όμως, τον τελευταίο καιρό, κάποιες απόψεις και αναφορές του, μας αναγκάζουν να πούμε πως, εκτός από μερική τραχυνοποίηση σε αντικείμενα θεματά του, πέφτει και σε λάθη και ισοβαθμίζει αξίες, μορφές και ονόματα στον κόσμο των γραμμάτων.

Μια μέρα λοιπόν στην «Α» (22-8-87) ως Μάριος Σταθάκης, τό 'πραξε σαν την παροιμία της Κακαϊδούς, που έβαλε τον άντρα της με τουςπραματευτάδες. Αφού βέβαια έφεξε τη Δεξιά σε θέματα κουλτούρας (Βλάχου, Μάνο κ.λπ.) με εύστοχα επιχειρήματα της Εθνικής Αντίστασης... στάθηκε ο φίλος μου Σταθάκης πάρα πολύ χουβαρδάς σε απονομές μεγατίλων. Έτσι, τοποθέτησε πλάι σε καταξιωμένους κορυφαίους, χαρακτηρίζοντάς τους, σαν τους «καλύτερους Έλληνες» που «τους καμαρώνει — λέει — όλ' η Ελλάδα, σ' όλους τους καιρούς» και τους κ.κ. Ν. Καρούζο, Π. Θασίτη, Ν. Βρετάκο κ.ά.

Πώς να συμφωνήσουμε για το «όλη' η Ελλάδα», αφού ο λαός δε διαβάζει λογοτεχνία, παρά μόνο, ούτ' ένα 15% κι έχει μεσάνυχτα;

Το ότι καμαρώνουν πολύ λίγους οι μνημένοι όπως π.χ. τους «Βάρναλη, Ρώτα, Σικελιανό, Καζαντζάκη», και φυσικά το Ρίτσο που έτυχε της «άνωθεν» καθημερινής παραπροβολής και εύνοιας, αυτό είν' αλήθεια· μα για τους άλλους, είναι υπερβολή.

Μήπως ο φίλτατος Μάριος, όταν έγραφε το παραπάνω χρονογράφημα, είχε διάρροια στ' ανοικονόμητα «μεγαλίκια» και «καμάρια» των ποιητών; Κι έτσι κατάταξε ονόματα θαμπών και τσιλιθρών άστρων, στη χορεία των τρανών και λαμπροβόλων αυγερίνιων ποιητικών αστέρων; Μήπως το διηγηματογράφο κ. Θασίτη τον έκανε μεγάλο, επειδή τον έχει φίλο και συντοπίτη; Ή επειδή είχε παραστεί μάρτυρας υπεράσπισης στη δίκη Νάσιουτζικ, για του οποίου την αθώωση ιδροκόπησε (περίεργα) ο φίλτατος Μάριος; «Μεγάλον» που τον «καμαρώνει όλ' η Ελλάδα» ανάφερε και τον καημένο τον ποιητή των «Υπνόσακκων» κ. Καρούζο. Και σ' άλλο σημείο, απορεί ο κ. Σταθάκης, γιατί δεν έγινε ακαδημαϊκός ο Σεφέρης. Μα δεν πρόφτασε φίλε Μάριε. Αφού πριν, «η Ελλάδα τον πλήγωνε παντού», ή κατά τον Αγγέλου «τον πλήρωνε παντού»... Θα τον καμάρωνε και τηβεννούχο, έννοια σου, μετά το διπλωματικό νόμπελ της «Ζυρίχης και του Λονδίνου»... Άλλωστε, θα γινόταν σίγουρα (αν κόντνε τότε ο χρόνος της χουντοκρατίας) μιας κι ήτανε και γενικός δ/ντής Τύπου του Μεταξά (θεός χωρέστον). Όσο για τον επίσημο μακαριστή μνήμης «Γαργάλατα» Νόβα (τον και δημοσία δαπάνη κηδευθέντα, χαίρε μεγαλόψυχη Κυβέρνηση της άφεσης απανταχού και πάντων των ανομημάτων του χτες, του σήμερα και τ' αύριο αμήν) τον είχε περά-

σει στη χορεία των πεθαμένων «αθάντων» η Φρ/κη Χοεντσόλερν το 1955, με πρωτόκολλο τιμής, να της φιλεί συχνά τα νυχοπόδαρα (!)...

Όσο για τη φυσιοκρατική του Αιγαίου και την όποια υπερρεαλιστική ποίηση του Ελύτη, ακόμα δεν την έμαθ' ο λαός, που ο φίλος μου Νίκος τον αφαιρεί από καμάρι τη γιρονδίνας. Ας μη βιάζεται και αδικεί. Αφορίζει τον Μυριβίλη που «άναβε — λέει κεράκι στου Μελιγαλά...» για να μπει στο άσυλο της «αθανασίας». Μα και ο Τερζάκης αν δεν έγραφε τα αντισοσιαλιστικά και υβριστικά για τον Λένιν 4 άρθρα του στο «Βήμα»... θα γινόταν ακαδημαϊκός; Τέλος, αναρωτήθηκε ο φίλος μου, γιατί και πώς, ο «μεγάλος» του κ. Βρετάκος μπήκε στο άντρο της αρτηριοσκληρώσεως, των «κουκουβαγιόπουλων» του Σκαρίμπα; Και «χαίρονται και υπερηφανεύονται όλ' οι Έλληνες»:...

Την απάντηση τη δώσαμε στα δυο προηγούμενα τεύχη του «Ελ. Πνεύματος».

Όμως, θα λέγαμε και τούτο στο φίλτατο Μάριο πως: Αν ζούσε τώρα ο αρχαίος και περίφημος γλύπτης Καλλικράτης, θα του απαντούσε για χαρακτηριστικές αποτιμήσεις, «μεγαλίκια» και «καμάρια» στην ποιητική κουλτούρα, αυτό που είπε στον παρατηρητή της μύτης του αγάλματός του σανδαλοποιό.

— Ε, φίλε Μάριε, τα «μεγαλίκια» με οικονομία και... «μέχρις πεδίων»!

Μάθημα γυμνολογίας...

Είπε κάποτε ο Π.Δ. στον Τ. Βουρνά:

Ο ποιητής Ρίτσος πρέπει να παρατηρηθεί και να επικριθεί για κάποια καμώματά του... Και ο δεύτερος του απάντησε:

«Όχι! Έναν ποιητή έχει η Αριστερά και δεν πρέπει να τον εξευτελίσουμε...».

Εμείς θ' απαντούσαμε στον τάχα επικριτή της προσωπολατρίας κ. Βουρνά ότι: η Αριστερά δεν έχει μόνο έναν ποιητή, παρά, εκατοντάδες και χιλιάδες ποιητές, ολάκερο τον ποιητή κι αγωνιστή λαό μας, που είναι και ο μεγαλύτερος ανά τους αιώνες! Κι όσο για τον φίλτατο Π.Δ. δεν ήταν ανάγκη να βιαστεί για παρατηρήσεις κι επικρίσεις ενάντια στον κορυφαίο ποιητή του «Επιτάφιου», της «Αγρύπνιας» του «Τραγουδιού της αδερφής» και της «Ρωμισούνης», που σ' αυτά, κανείς δεν αμφισβήτησε την αξία του. Αλλά αυτοξευτελίστηκε μόνος του, από τα τελευταία αισχρόλογα και άτεχνα σεξουαλικά απωθημένα του πορνοβιβλία... Καθώς και από δηλώσεις του πριν

λίγο καιρό στο «Ρ». Να, τι δίδασκε ανάμεσα σε πολλά άλλα θρασιά και σκανδαλιάρικα ο θεός της Μονοβασίας, τώρα στα γεράματά του, παρόπως λέει κι ο Αριστοφάνης ο άνθρωπος γίνεται δυο φορές παιδί: μια στη φυσική του ηλικία και μια όταν γεράσει:

«... Όπως δείχνουμε τη μύτη μας ή τ' αυτιά μας ή το σαγόνι μας, μπορούμε να δείξουμε τα γεννητικά μας όργανα. Τα ρούχα δεν είναι για να κριφτούμε. Ήταν για να προφυλαχτούμε από τη ζέστη και από το κρύο. Το ξέρουμε από την ιστορία άλλωστε. Οι άνθρωποι γεννιόμαστε γυμνοί. Δεν θα πει ότι κηρύττω την επιστροφή στη γύμνια. Όχι. Τώρα έτσι μάθαμε πια, έτσι βουλευτήκαμε εδώ πέρα κι έτσι δημιουργήσαμε αυτές τις συνήθειες. Αλλά βλέπετε αρχίζει σήμερα και γίνεται συνήθεια ο γυμνισμός. Και όπου υπάρχει γυμνισμός γίνεται μεγάλη τουριστική κίνηση και κάνουν διαβήματα οι διάφορες ακρογιαλιές, τα διάφορα νησιά να επιτραπεί ο γυμνισμός, να μαζευτεί κόσμος και να πέσει παραδάκι...».

Αλλά, ο Ρίτσος σαν μεταφυσικός ποιητής και ιδεαλιστής όπως τον αποκαλεί και ο Πρεβελάκης, αφού η σχέση του στα τελευταία βιβλία του με το σοσιαλιστικό ρεαλισμό, είναι μηδαμινή κι ανύπαρκτη, ας πάρει «παρακατιόν» ένα μαθηματάκι σχετικά με τη χυδαιολογία, από το μεγάλο δάσκαλο της επαναστατικής και λυτρωτικής τέχνης των λαών Μάξιμο Γκόρκι, να του ψάλλει μια παρτιτούρα, για να μάθει στην τόσο αντιφατική αισθητική πορεία της τέχνης του, να μη ρίχνει νερό στο μύλο της παρακμιακής και διεφθαρμένης τέχνης του καπιταλισμού. Έγραφε λοιπόν ο Γκόρκι:

«Ο ατομιστής αρχίζει ν' αρνιέται ιστορικούς και να βάζει φωτιά σ' εκείνο που προσκυνούσατε και στο απόγειο της άρνησής του φτάνει ως την ψυχολογική εκείνη κατάσταση που λίγο ξεχωρίζει απ' τη χυδαιότητα...

Η χυδαιότητα είναι απλώς το αποτέλεσμα του ψυχικού και σωματικού εκφυλισμού του ατόμου, η αναμφισβήτητη απόδειξη της βαθιάς του αποσύνθεσης.

... Ο χυδαίος ζητάει επίμονα οξείες και ισχυρούς ερεθισμούς από δω βγαίνει η κλίση του στον εκφυλισμό, τον ηδονισμό, το σαδισμό. Όσο η ζωή αυξάνει τις απαιτήσεις της, αναγκάζεται ν' αρνιέται ολοένα και πιο χαρακτηριστικά τις απαιτήσεις της αυτές, κι έτσι προβάλλει ο κοινωνικός αμοραλισμός, ο μηδενισμός και η τραχύτητα, που είναι το τυπικό γνώρισμα του χυδαίου...».

Ακαταλόγιστες δαπάνες

Δε θέλουμε να μαθαίνουμε πόσα προσφέρει πάλι η κ. υπουργός πολιτισμού στο φίλο της κ. Γιάννη Τσαρούχη, για κάποια σκηνοθετικά του πειράματα σε αρχαία έργα. Πριν 4 χρόνια, του είχε δώσει 3 1/2 εκατομ. δρχ. για το «Επτά επί Θήβαις». Τώρα, βάλτε με το νου σας. Για ένα βάθρο αγάλματος... διέθεσε 2 1/2 εκατομ. δρχ. Λίγα ήταν κ. υπουργίνα για ένα βάθρο. Δεν δίνετε άλλα τόσα τουλάχιστον (;)

Αμ κι εκείνη η οικονομική ενίσχυση στην Όπερα της Βοστώνης για μια κάποια «Μήδεια»... πως να μην εξασφαλίσει με τέτοια χουβαρδαλίκια φτωχής χώρας με ζωή, λιτο-σπάταλη και καταχρεωμένη... τα μεγάλα τώρα διεθνή πολιτιστικά βραβεία; Αλλά, με κόλυβα λαού γιατί να μη κάνει πολυδάπανα μνημόσυνα; Να γιατί λέει η σοφή λαϊκή παροιμία:

«Να ξέρεις να απλώνεσαι
χωρίς και να τεντώνεσαι».

Δίκαιες βραβεύσεις...

Η του ΥΠ.ΠΟ υπουργίνα διάσημή μας κ. Μελίνα, δεν έπαιξε μόνο στη χώρα μας θέατρο, παρά και στην Ευρώπη... Εξ ου και φιλοτιμίαν ποιούμενη η ΕΟΚ, της απένειμε το πρώτο βραβείο: «Ευρωπαϊκό Θέατρο 1987». Τώρα, και «βραβείο θεάτρου των Μεδίκων της Φλωρεντίας».

Η απονομή για το πρώτο, έγινε στην αρχαία σικελική Ταορμίνα... Για το άλλο θα γίνει στην όμορφη πόλη του ιταλικού βορρά. Αμ, πως, τί την περάσατε την «Πολιτιστική Αθήνα»... για σώ-ουσσα Τσιτσιολίνα;...

«Μουσικό λεωφορείο»

Ο κ. Γ. Μαρκόπουλος ή «λέγκω-λέγκως» θα τσιπολογήσει πάλι όπως γράφτηκε 12 εκατομμυριάκια... μόνο, σαν αετονύχης ενός «μουσικού λεωφορείου», από την ΕΡΤ 2, που ίσως και να μη ζγει ποτέ, να κάνει τούμπες και ντάμπα-ντούμπες στον αέρα. Μα όπου, κι όπως, κι αν οδηγεί ένα «λεωφορείο» ένας μάεστρος του βολάν, ετούτο σκόταψε και τουμπάρησε από τις πρώτες και κοντινές σιόλας αποστάσεις· και ο μαμωνάς θα πέσει ηρωικά (!) Κι ας κρίθηκε εκ των υστέρων ακατάλληλο. Μπράβο στους ανευθυνούπείθουνους της κρίσης και των επιλογών(!)

Ο «Ιαγουάρος»

Μην πείτε πως ο εκατομμυριούχος μεταφραστής της «Ελένης» του Γκέ-ητς κ. Α. Κοτζιάς γαλαντομήθηκε χυράμικα μ' εκατοντάδες χιλιάδες δρχ. βραβείο ΥΠ ΠΟ από τον κ. Μερικλή.

Μην πείτε πως η συμμετοχή του στα περιβόητα «18 κείμενα» που δεν είχανε καμιά σχέση με την Αντίσταση, κατά χούντας, χύνει πολύ αντιπροοδευτικό δηλητήριο... Ο κατεστημένος και πολυχαϊδεμένος της κ. Ελενίτσας, και του άλλου μεγαλοσυγγραφέα «Ελένη» του υπεράτλαντος, μόνο με τον «Ιαγουάρο» του, το νέο αντιδραστικό νεόπλασμα και κατάπλασμα παρηγοριάς για τον κόσμο του, αναδείχεται φανατικός αντισοσιαλιστής συγγραφέας, που τραβάει κατευθείαν ο Ιαγουάρος μας για Νόμπελ (!)

Ο Γερμανός συγγραφέας Γκύντερ Γκρας για τη ζωή, την ιστορία και τη χρησιμότητα της λογοτεχνίας

Αν η λογοτεχνία μπορεί να συμβάλει στο ν' αποκτήσουμε μεγαλύτερη συνείδηση των γεγονότων, τόσο το καλύτερο, δέχομαι απόλυτα αυτό το ρόλο της.

Πιστεύω ότι, το χρέος του ανθρώπου είναι, να συνεχίζει την προσπάθεια του Σίσυφου, έστω και ανώφελα.

Γι' αυτό κι εγώ θα γράφω, θα εξακολουθήσω να γράφω. Αλλά, δεν αισθάνομαι μόνος. Είμαστε αρκετοί· και πάντα θα υπάρχει μια πένα έτοιμη για τη μάχη, για να βρει και να επινοήσει νέους στόχους.

Εγώ, ξέρετε, αγαπώ πολύ τη ζωή.

Για μένα τίποτα δεν είναι πιο ωραίο από το να ζει κανείς.

Ο συγγραφέας πάντα προφήτεψε δεινά κι έπαιξε το ρόλο της Κασσάνδρας...

Στη Γερμανία, ο ίδιος ο Τόμας Μαν, είναι στο βάθος ξένος ακόμα στη χώρα μας.

Ζούμε σε δυο χώρες βαριά ματεριαλιστικές.

Ο αναλφαβητισμός αυξάνει, κι εγώ ασκώ ένα επάγγελμα που δεν είναι πια της μόδας.

Η λογοτεχνία, μεταξύ άλλων, «κλείνει τρύπες» συμπληρώνει κενά της ιστορίας.

Τί θα ξέραμε εμείς για τον 30ετή πόλεμο, αν δεν είχαμε τον Ντέμπλιν, λόγου χάρη, που εξιστορεί αυτόν τον πόλεμο, από την πλευρά των απλών ανθρώπων, των χαμένων;

Η ιστορία γράφεται ως επί το πλείστον από τους νικητές.

Η λογοτεχνία συμπληρώνει αυτά τα κενά.

Η δυνατότητα να μένουμε μόνοι με τους εαυτούς μας και μ' ένα βιβλίο, ν' απομονωνόμαστε μακριά από τους θορύβους και τις ασημαντότητες, να φανταζόμαστε πρόσωπα και πράγματα. Γιατί, δεν μπορεί το θαμπό γυαλί της τηλεόρασης, ν' ανυπαρστήσει όλα αυτά τα πράγματα.

(Μετάφραση από ιταλικά)

Από τη θεατρική ζωή και κίνηση

Σχόλια του Θ. Μελιγαλά

Θεατρικά έκτροπα και ξενομανίες

Διαμαρτύρονται δίκαια ορισμένοι ποιητές και πατριώτες, περί τα θεατρικά μας πράματα. Γιατί, τα ελληνικά θεατρικά έργα περιφρονούνται και παραγκωνίζονται... και στα 80 θέατρά μας, αν προσέξεις αναγνώστη μου, τα 60 θα 'ναι ξένα, για να μην πούμε τα 70. Μας έφαγε η ξενομανία! Κι έπειτα, ζηλεύουμε τους Βαλκάνιους που μας βάζουνε μαύρα γυαλιά. Γιατί αυτοί, φτιάχνοντας το δικό τους νοικοκυριό, κονούν για τα δικά τους πράματα και αξιοποιούνε τα δικά τους έργα και ταλέντα. Εμάς, τι κατάρα μας δέρνει, με τους διχασμούς ανάμεσά μας και με τις ξενολατρίες; Βρε πως ξενογενήκαμ' έτσι; Μπάσταρδοι είμαστε; Όλες οι σαχλοφαρσοκομωδίες των ανόητων, ή κι επιτήδειων θεατροκοντυλοφόρων του Παρισιού και του Λονδίνου, μεταφράζονται και παίζονται σε αθηναϊκές σκηνές... και ξεγελάνε το θεατρόφιλο κοσμάκη. Γιατί, εκτός από τους ταβερνόβιους αθηναίους, καλοφαγάδες και πότες, οι άλλοι, δεν έχουν πού αλλού ν' αλλάξουν θέαμα κι ακρόαμα, εκτός από τις αηδιαστικές, το πότερο μαρούφες της τουβούλας(!) (!)

Άλλωστε, βιβλία δε διαβάζουν οι πολλοί. Γιατί αμερικανοποιηθήκανε (μη βασκαθούν τα τζιοβαβρία μου). Τα φουσκοκάρνα βέβαια θηλάκια, και ξικπασμένα ανθρωπάκια, τρέχουνε, και για βίντεα (!). Δε λέω. Τώρα, τα υπερατλάντικα αφεντικά μας, θα μας φέρουνε και κομπιουτέρικούς σπιτικούς εγκεφαλο-ανεγκέφαλους... να κάνουν τον κατάσκοπο και το λογιστή στα ψώνια... και λογοκασέτες και θεατροκασέτες, όλα του κουτιού. Περιπεράστε και πάρτε... ρωμιοί «ζεμανφουτίστες» και «φαστφουντίστες», κι ας μη δε σας νοιάζει που ζείτε με δανεικά... κ' οι δανειστές σας... δεν το λέω, ντρέπομαι.

Αμ, εκείνο το «Εθνικό μας Θέατρο», χρόνια τώρα, αδιάφορο και άταχτο και πολυδάπανο και πολυσπάταλο, με κουλτουριάρηδες σκηνοθέτες και με παραστάσεις κουτρολογάμικες σαλάτες (!) Δέκα ξένα, ένα ελληνικό... και τι ελληνικό; Πάντα των ίδιων ευνοουμενοκλασάτων και κολακογλείφτηδων μουσάτων, για μοιρασιές και σκάνδαλα. Σαν εκείνα τ'

ανεκδιήγητα μονόπραχτα του «Ακάλυκτος χώρου» (!) Μπράβο, πετυχημένος τίτλος (!) Πιάστε τη μύτη σας. Πραγματικά ακάλυκτος; Απόκατος (!)

Αλλά γιατί να λέγεται «εθνικό», και να μη γράφεται «παγκόσμιο» θέατρο, περικαλώ, ή βασιλικό που ήταν πριν; Α, τώρα κατάλαβα. Είναι σαν να λέμε την ποδάγρα θρόμβωση, επέ ευγενούς ορολογίας, και την πανούκλα = πανώλη, τον βλακέντιο = χάχα, και την πόρνη... «αρτίστα», ή «εξώλης και προώλης»...

Όλες οι χώρες έχουν εθνικά θέατρα. Όμως, παίζουνε σ' αυτά δικά τους έργα. Αυτά εξηγεί και ο τίτλος εθνικό. Για τα ξένα, έχουνε κάποιο άλλο, καθώς και για τις πειραματικές σκηνοθετικές απόπειρες, καινοτομίες και κεινοτομίες, έχουν ένα πειραματικό θέατρο. Αυτά άλλωστε τα ταξινομούν, τα νοικοκυρεύουν και τα επιβάλλουν οι κυβερνήσεις των χωρών, που τα χρηματοδοτούν και τα καθοδηγούνε, γιατί αγαπούνε το λαό τους, κι ενδιαφέρονται και κονούνε και αξιοποιούνε ταυτόχρονα όλες τις δυνάμεις στα συγγραφικά και καλλιτεχνικά ταλέντα και χαιρόνται συλλογικά τα πολιτιστικά τους αγαθά.

Για όσα όμως πρέπει... και δε γίνονται στη χώρα μας.. «το ψάρι «όζει» από την κεφαλή του».

Η υπουργός κ. Μελίνα ίδρυσε τα ΔΗΠΕΘΕ μ' έναν προορισμό: την αξιοποίηση του ντόπιου συγγραφικού και καλλιτεχνικού έμφυτου υλικού. Τί δίνουν όμως τα δημοτικά θέατρα; Από αρλούμπες ηθοποιών (που γίνονται με το ζόρι του ατομικού συμφέροντος συγγραφέα, για να μη πληρώνουνε και δικαιώματα σε ζωντανούς και άξιους συγγραφείς) Μαριβώ και Ιονέσκο «λίαν «εκλαϊκευμένους» για το ανάλογο κοινό τους... Και οι επιτροπές τ' ανίκανα συμβούλια, σέρνονται άβουλα και με τις άγνοιές τους, κοντά στους συμβατικούς δ/ντές και σκηνοθέτες. Βολεύονται και μερικές δεκάδες άνεργοι ηθοποιοί της Αθήνας κι αλλάζουν τον αέρα τους στις επαρχίες, φτιάχνοντας κωμικοποιήσεις «εκ των ενώντων» ή και ξένα πολυκαιγμένα, ή και κάποιου ασπόνδυλου σαλιγκαρού, που έχει δόντι και μαχαίρι κατεστημένου και... τρώει πεκόνι. Και οι κονετικοί δη-

ροσιογράφοι όλο διαμαρτύρονται... Μα «στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα».

Να, τι έγραφε προς τιμή του πρόσφατα ένας, Έρμής»: «Κρατικά και δημοτικά θέατρα σνομπάρουν το ελληνικό έργο, με τις πιο καφτές κι αδιάψευστες αλήθειες για την τύχη ελληνικών έργων και νέων θεατρικών συγγραφέων. Χωρίς ελληνικό έργο, δε μπορούμε να μιλάμε για ελληνικό θέατρο. Αν δε δώσει κίνητρα κι ενθάρρυνση η πολιτεία, σε λίγο δε θα γράφει ανένανς (θέατρο βέβαια που είναι δύσκολο), ή α γράφει για τον εαυτό του. Ελάχιστοι θιάσοι είναι και στο ελεύθερο θέατρο που προτιμούν το ελληνικό έργο. Τα κρατικά θέατρα ανεβάζουν με το σταγονόμετρο ελληνικά έργα. Και συνήθως προτιμούν έργα των ίδιων και των ίδιων συγγραφέων...».

Το κρίμα, από την αρρώστια της ξενομανίας έρνεται στην εποχή μας, και αδικεί κατάφορα τους γνήσιους και πηγαίους Έλληνες θεατρογράφους. Κι ας λέει ως και η σολομώντεια ροιμιά, από το 950 π.Χ.: «Πίνε ύδατα εκ της εξαμενής σου και πηγάζοντα εκ του φρέατός ου».

Βεντετο-βωμολόχοι

Προσοχή, ένας είναι ο Λάκης, ο νεοβεντέρος του θεάτρου. Ό,τι πει λοιπόν ο Λάκης, κι όχι μόνο με το «Γιαπωνέζο» του, αλλά και μ' οποιαδήποτε αισχρή κοινολογία και κενολογία... Τρέχουν τ' αφελέστατα κορόιδα, του αραπληθωρικού θεατρινίστικου άστεως, με α χιλιάρικα στο χέρι στο ταμείο του. Μπράβο Λάκη, τυχερός που τα κονομάς έτσι «μανάκι» αθώς κατάφερες κι απολυτήριο απαλλαγής τρατού από «ψυχοπάθεια».

Εμείς τό 'χουμε ξαναπεί από χρόνια, ότι το αιδί δεν έχει ίχνος σατιρικού συγγραφικού αλέντου' και με τα χυδαία λόγια της μόδας, γινε χρυσοβεντέτος. Όμως τέτοιοι επιπλέουν στο θεατρικό αλαλούμ της σημερινής Αθήνας (!)

Θέλησε το «Συσκότισμα» να τον κάνει χροιογράφο. Μα ο Λάκης έδειξε πως είναι ατάλατος και για το δύσκολο μάλιστα αυτό δημοιογραφικό είδος. Κι ας μη δεν άντεξε. Είχε ερδίσει προβολές. Πέρυσι, έλαβε το θράσος αι κακοποίησε τον Αριστοφάνη στο Λυκαητό... παίρνοντας κι από το ΥΠ.ΠΟ μερικά κατομμυριάκια. Άλλωστε το υπουργείο αυτό, είναι γενναιόδωρο για τέτοιες πειραματικές κι εκτρωματικές καρικατούρες. Εφέτος α-

ποκάλεσε «μ...» τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και ο τάχα δικαστικός ντόρος, τού 'σπασε το ταμείο του. Προήχθη σε αρχιβεντέτος αντροστάρ στον καιρό της Τσιτσιολίνας και του τρελού του καύσωνα, και δόστου χαβαδάκι (!) Και το παιδί ακόμα δεν είναι σε θέση (από το μεθύσι της πρόωρης φήμης) να ξέρει τι εστί Επιθεώρηση, κι ούτε να γράφει νουμεράκι. Έτσι αρλουμπάει με ασυναρτησίες στο προσκήνιο. Και καθώς η ατιμωρησία στη χώρα της «φαιδράς πορτοκαλέας» έφτασε στον καλοφώνα της επιτυχίας, οι Λάκηδες αλωνίζουν' και τη λέξη «μ...» την έκαναν από υβριστική, την προσφιλέστερη προσωνυμία (!) Κι αντί το θεατρόφιλο κοινό να σοβαρευτεί και να ωριμάσει, κάνει τους χυδαιολόγους ν' αποθρασύνονται' κι ας έχουν τόσο πολύ παραξηγήσει και κακοποιήσει το είδος της Επιθεώρησης.

Έτσι την έπαθε φέτος και ο ισχυρός θεατρικός επιχ/τίας κ. Μαροσούλης αναθέτοντας σε ηθοποιούς «νουμερογράφους», που δεν κατεβάζει η όποια κούτρα κούτσουρα ως αναφορά την τρέχουσα πολιτικοκοινωνική σάτυρα.

Μα ο Λάκης, έγινε μέρες, θέμα της ημέρας, σε όλονε τον Τύπο για «χρυσές δουλειές», με ατιμώρητα υβρεολόγια και μπάφες. Να μας ζήσουν οι βεντετο-βωμολόχοι (!)

Αλλά, εκεί που κρεμούσαν οι παλιοί επιθεωρησιογράφοι τ' άρματα... αυτοί κρεμούνε ντέφια και τρύπια κόσκινα(!)...

Κερδοφόρο «τουρνουά»

Ο κ. Κ. Καζάκος με την γυναίκα του κ. Καρέζη την περασμένη θερινή σαιζόν, βγήκαν περιοδείες παγανιές... και μερεμέτισαν πολλά δημοτικά ταμεία... με παράσταση αρχαίας τραγωδίας. Πολύ έξυπνα προσεταιρίστηκαν και το Ρώσο σκηνοθέτη κ. Στούρουα, για ομοϊδεάτικα προσχήματα και ανάλογα δολώματα.

Στα Γιάννινα π.χ. από το φτωχό Δήμο... γεράκωσαν 4 περίπου εκατομμύρια για μια βραδιά στ' αρχαίο θέατρο Δωδώνης. Έτσι πήγε πρίμα το κερδοφόρο «τουρνουά» σε όλες τις αριστερές δημαρχίες της χώρας. Αυτό είναι να βρίσκεις το σφιγμό του φιλοτιμου και φιλοθεάμονα λαού και να τονε μαδάς με το γάντι! Κι αν ρωτήσετε για το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα; Τζίφος. Το γιουχάισαν οι πιότεροι κριτικοί και το καλλιεργημένο κοινό. Πειραματικές και γελοίες μαλλιφακτούρες. Φόρεσαν στην «Ηλέκτρα» ψηλοτάκουνο και καπελίνο... και στον Αίγισθο παπιγιόν... Και εισέπραξαν γιούχα, από το φιλοτιμιάν ποιούμενο και παρασυρόμενο κοινό, κατόπιν βέβαια εορτής του μπεζαχτά... και χάρη τυχερών αρχό-

ντων και άτυχων Δήμων! Εδώ η πενία δεν κατεργάστηκε τέχνες, παρά, η φιλοχρηματία βγήκε μπρεκεκέτι. Μασαλά και μασ... καλά και του χρόνου (!)

Υποτιμήσεις κι αντιφάσεις θεατρολόγου

Στο «Ρ» της 30-8-87, η Α.Κ. πρόβαλε ολοσέλιδα τον κατεστημένο κι αντιφατικό κουλτουριάρη θεατροσυγγραφέα κ. Π. Μάτεση, όπου ο ευνοιοκράτης μπουρμπουληθρολόγος, πελαγωμένος από σύγχυση κι ανερμάτιστος μέσα στις αντιφάσεις του, όρισε στη συνέντευξή του ανάμεσα σ' άλλα και τα παρακάτω, κρατηθείτε:

«... Ειδικά θέατρο, πρέπει να μεταφράζουν άνθρωποι του θεάτρου. Όχι φιλόλογοι ή λογοτέχνες... Η μετάφραση πεθαίνει σε 15-20 χρόνια, αν τη χρησιμοποιήσετε έξω από την εποχή της, βρυκολακιάζει και γελοιοποιείται».

Τί του λέτε εσείς του μοντερνολόγου, που αχρηστεύει Αριστοφάνη, Βάρναλη, Γρυπάρη κ.ά.; Πάει να πει πως κι ο Β. Ρώτας που μας έδωσε με την πιο αριστουργηματική και ζωντανή ποιητική φινέτσα ολάκερο τον Σαίξπηρ... αχρηστεύεται κι αυτός κατά το κλούβιο μυαλό του συνεντευξία (;) Και ποιός θα μας τον ξαναδώσει;

«Μεταφράσεις σαν του Γρυπάρη, του Βάρναλη, έχουν μόνο ιστορική αξία τώρα».

«Ο μεταφραστής πρέπει να διαθέτει αίσθηση του γελοίου».

Μόνο που μάταια ο κ. Μάτεσης προσπαθεί να τη βρει, αφού την έχει προ πολλού απωλέσει. Ακόμα κι όταν θεωρεί ακαταλαβίστικο κι αριστοκράτη το συγγραφέα, λέγοντας: «Δεν επιτρέπεται να κατεβάσουμε το επίπεδο του συγγραφέα για να τον αγγίξει ο θεατής»!!! Και τέλος, (γελάτες κότες) αφού είπε στην Α.Κ. ότι «η τέχνη δεν είναι δροσιστικό που μας κάνει τη ζωή πιο άνετη». Συνεχίζει τις γελοίες αντιφάσεις του:

«Η τέχνη σώζει τη ζωή, είναι μέσο ζωής» (γράψτε τον για διπλό κοντοβράκι). Και ότι λέει προτύτερα, το αναιρεί ευθύς αμέσως:

«Μη ζητάμε ποτέ από το έργο τέχνης να είναι «διδασκτικό» «κοινωνικό» «ωφέλιμο» κ.λ.π. Αλλά αφού είναι μέσο και σώζει τη ζωή... πως μπορεί να μην είναι η τέχνη διδασκτική, ωφέλιμη και κοινωνική; Αφερίμ στον αλαλούμη και στην κατάχρηση χώρου της εφημερίδας.

Νυστερίστες του κέρδους

Οι πειραματικές απόπειρες και οι σκηνοθετικές καινοτομίες, απάνω στις αρχαίες ελληνικές τραγωδίες και κωμωδίες, είναι μια τριχοειδής διαστρέβλωση και παραποίηση της κλασικής εικόνας του αρχαίου ποιητικού και δραματικού παραστασιακού λόγου. Είναι μια αθέμιτη νυστερική πράξη, μια επιτήδεια κωνηρή και σνομπαρίστικη μόδα, για εντυπώσεις, έλξη και προσέλευση πιότερης πελατείας που μαγεύεται στο άκουσμα των μεγάλων ποιητών της κλασικής Ελλάδας. Ο σκοπός όμως των ιερόσυλων πειραματιστών είναι... τα χρηματικά τους κέρδη...

Τέσσερα μονόπραχτα

Το ερασιτεχνικό θέατρο της Θεσσαλονίκης με την αιγίδα της Ν.Ε.Λ.Ε. Ηγουμένητσας, στη θερινή σαιζόν που κέρασε, έδωσε στην περιφέρεια του νομού παραστάσεις με τα μονόπραχτα έργα των συγγραφέων:

- 1) Λάμπρου Μάλαμα «Ο Νέος Διογένης».
- 2) Κώστα Μουρσελά «Συζήτηση περί ματαιότητας».
- 3) Μήτσου Ευθυμιάδη «Ψόφοι κοριοί» και
- 4) Μκ. Άλλεν «Η Απολογία μου».

Οι επιτυχίες των νέων που ζωντάνεψαν τα σκουδαία και διδακτικά μονόπραχτα στη σκηνή, και με ιδεώδη πρωταγωνιστή τον καθηγητή Θωμά Λιάλιο, ήταν καταπληκτική!

Το έργο του Μάλαμα μετέφερε το κρινό σε μία υποβλητική και συναρπαστική ανθρωπομορφική ατμόσφαιρα, με κεντρική ιδέα τη χρεωκοπία του σύγχρονου ανθρώπου στην κοινωνία μας, κι έδωσε μηνύματα ανθρωπιάς, ομοψυχίας, αδερφοσύνης και ειρήνης...

Του Μουρσελά, σατίρισε τα διαφημισμένα πορνοέντυπα που επηρεάζουν τη σεξουαλική ζωή παντρεμένων που θέλουν... μα δεν μπορούν να βρουν «εύκολες λύσεις».

Του Ευθυμιάδη, έθιξε προβλήματα φιλικών σχέσεων, αστυφιλίας, μόνωσης, μοναξιάς και κηδεμονίας στον εύκολο, ύποπτο, και σκοτεινό κομπιναδόρικο βίο, με μήνυμα αποκέντρωσης κι επιστροφής στην αθωά ζωή της επαρχίας.

Του Μκ. Άλλεν, αναπαράστησε το σοφό Σωκράτη, τις ύστερες στιγμές της καταδίκης του, που τον ήθελε στο τέλος, ο συγγραφέας, σε μια δική του διάσταση, να μην παίρνει το κώνιο.

Όλοι οι ερασιτέχνες ηθοποιοί, ερμήνεψαν τα πρόσωπα των έργων σαν επαγγελματίες.

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντρή

1) Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Μακάρια τέλματα

Πολλές φορές και σε ανάλογες ιστορικοπολιτικές διακυμάνσεις του, ο πολυβασανισμένος και καταπροδομένος λαός μας, πέφτει σε πνιγμό και ζει σαν υπνωτισμένος σ' ένα μακάριο τέλμα. Συχνά κυριεύεται από θλίψη κι ανανάκτηση για τις δημοκοπίες, υποκρισίες και καπηλίες των ηγετών του. Κι έρχονται στιγμές που θυμάται κανείς εκείνον τον τρελο-βρονδύλη το 1935, πού 'λεγε πως, αν ήξερε τις κάποιες αδυναμίες του λαού... θά 'βαζε έναν τεκανέα να τον κυβερνήσει' αφού ξεγελιέται κι εξαπατιέται κι από τους πιο φτηνούς δημαγωγούς, και πέφτει σε μακάρια τέλματα, αδιαφορίας και αδράνειας, για την ίδια την τύχη του.

Τι να φταίει άραγε; Θέλουμε να πιστεύουμε πως ποτέ δε φταίει ο ίδιος ο λαός, μα έτσι τον μαμορφώνουν (καθώς ο άνθρωπος είναι προϊόν του περιβάλλοντός του) μιας και του αφήνουν αναξιοποίητες, τις πιο γνήσιες και κανές δημιουργικές του δυνάμεις.

Για τις εγγενείς αιτίες όποιας κακοπάθειας, είναι τα τέλματα, υπεύθυνοι βέβαια είναι πάντα οι ηγέτες του. Οι ηγέτες που χρήζονται και του περιβάλλοντος άνωθεν...

Ο λαός μας είναι καλός, χρυσός κι αξιαγάπητος. Μα το ηγετικό του υλικό, όταν ανεβαίνει κι αναδειχίνεται... γράψε το λαό για κλάμα! Ηγέτες που έτσι και καριεριοποιούνται, δέες και διακηρύξεις και παλιούς εαυτούς, λιωματικά, απαρνιούνται. Μεθάν από τα μεγάλα κλάμα, και τίποτα δεν κάνουν πραχτικά και προγραμματισμένα, να φροντίσουν το λαό και να αιτήματά του, ν' αποδείξουν έμπραχτα ότι είναι μαζί του. Κοιτάνε την ατομική τους ζωή, προβολή και καλοπέραση.

Κάποιοι κατά καιρούς ηγέτες, στο δικό μας αιώνα, που τους ανάδειξαν πρόσωπα και περιπτώσεις, δε θέλησαν ν' αλλάξουν τη μοίρα του λαού, να του κατακτήσουν και κατοχυρώσουν την εθνική ανεξαρτησία και να του προσπορί-

σουν δημιουργικά μιαν αναπτυξιακή κι αυτάρκη οικονομία.

Οι ξένοι γύπες εκμεταλλευτές, βρίσκουν πάντα πονηρά και δόλια, έξυπνα, φαύλα, μα και κρετίνικα ηγετικά υποχείρια... κι επιπλέον στρατιωτικο-πολιτικά και οικονομικά στην άτυχη Ελλάδα. Έτσι, με ξενόδουλους φατριαστές και ατομικιστές ηγέτες, ο λαός απογοητεύεται, και σε ορισμένες περιόδους της ιστορίας του, ναρκώνεται στο ζεμανφουτισμό, σε αδρανή και μακάρια τέλματα βαραιοτησίας και αδιαφορίας, χωρίς βέβαια ν' απαλλάσσεται από μιαν άποψη κι αυτός, από την ευθύνη, το καθώς είπε κι ο Ιταλός πολιτικός Καμίλο Καβούρ: οι ηγέτες είναι τα δέντρα, κι ο λαός η φουσκή που τα θρέφει... Και, «δέντρο που δεν ανθεί ποτέ μη φας καρπό του/ μη κοιμηθείς στον ίσκιο του/μη πάρεις τον καημό του».

Κάποιες ευθύνες...

Κάθε κατάσταση, έπειτ' απόνα χρονικό διάστημα, σύμφωνα και με τους νόμους της διαλεκτικής κίνησης των πραγμάτων, περνάει στο αντίθετό της. Αυτό το διακήρυξε και ο Λένιν.

Στη χώρα μας όμως, μετά τη μεταξική δικτατορία και το μεγαλειώδη κ' ηρωικό αγώνα του λαού μας... επιτρέπονταν, να ξαναγυρίσει η κατάσταση σε μια ξενόδουλη και διεφθαρμένη αστική και μοναρχοβασιλευόμενη δημοκρατία, αγγλοαμερικανοκίνητη, του τύπου μιας συγκαλυμμένης απολυταρχικής μοναρχίας; Πού πήγε εκείνο το δεύτερο «Εικοσιένα» του λαού μας, που ρόδιζε στην ανατολή του ο ήλιος της εθνικής μας ανεξαρτησίας; Ποιοί φέρανε τους τóρρυδες και τους γιάνκηδες στον τόπο μας, νέους αφέντες;

Η ηγεσία των αστικών κομμάτων, τη δουλειά της έκανε. Η ηγεσία όμως του Απελευθερωτικού Κινήματος, που στάθηκε ανεπαρκής, άμυαλη, ασύδοτη και ανεξέλεγκτη, αγγλόφιλη και γελοία, ανίκανη να συλλάβει το παλλαϊ-

κό αίτημα της μεγάλης ιστορικής στιγμής, του έθνους, πότε έδωσε λόγο των πράξεών της:... Καθώς τη μοίρα της Ελλάδας την οδήγησαν ξένοι και ντόπιοι υπερκυβερνητικοί αφέντες, σ' εμφύλιες, ολέθριες και μετεμφύλιες ελλεινές καταστάσεις; Πότε καταλογίστηκαν ευθύνες, για να γίνουν τα παθήματα = μαθήματα και να διδάσκονται οι νεώτεροι να προλαβαίνουν τα λάθη τους, στο παρόν και στο μέλλον; 'Ακριτος κι αλάθητος κανένας. «Κείνος που ξέρει πόλεμο, στην ώρα τον κερδίζει». Λέει μια σοφή λαϊκή παροιμία.

«'Όταν πολεμάς, πρέπει να είσαι και αλεπού και λιοντάρι» όριζε ο Μακιαβέλι. Και ο Ντισραέλι έλεγε:

«Να είσαι έτοιμος να εκμεταλλευτείς την ευκαιρία όταν σου παρουσιάζεται».

Ευμάρεια αρχιρασοφόρων του 12 αιώνα...

(Από το Φτωχοπρόδρομο και τον Κοραή)

Τα μοναστήρια κι ο κλήρος στη δεύτερη περίοδο του Βυζαντίου, από τον 11 ως τον 15 αιώνα, πήραν ίσως μια φήμη υπερβολική και λαθεμένη. Για πιο αληθινά και σωστά συμπεράσματα, μπορείτε να πάρετε μια γεύση από τα μενού και τα λουκούλεια γεύματα και δείπνα που απολάμβαναν οι Ηγούμενοι κι έκαναν τα λυκίσια σβέρκια τους, και τα προκοίλια τους βαρέλια, για χάρη των ανόητων και θρησκόληπτων οπαδών τους, που τους θέριζε η νηστεία και η ανέχεια.

Οι κληρικοί έμοιαζαν τους Γαργαντούες του Ραμπελαί. Αυτοί λοιπόν οι εύσημοι αγύρτες, όταν ο λαός πεινούσε και στερούνταν τα πάντα και πέθαινε παράκαιρα, απολάμβαναν τρικούβερτα πασχαλινά και ρωμαϊκά τσιμπούσια με λογιών λογιών φαγιά κι επιδόρπια.

Να, πως τα σατίρισε ο Θόδωρος ο Φτωχοπρόδρομος τον 12 αιώνα και τα περιέσωσε ο Αδ. Κοραής που τα απαριθμεί:

«Πρώτα διαβαίνει το βραστό τουρλωτό, δεύτερο το βραστό βυζί κυμάς, τρίτη η ξυνόγλυκη κροκάτη μαγειριά, έχοντας νάρδο, τριμμένο γαρίφαλο, μανιτάρι, ξύδι και μέλι άκαπνο, και μέσα μια μεγάλη κόκκινη φιλομήλα και κεφαλο αυγάτο τριπίθαμο και συναγρίδα ώριμη. Και τέταρτο τα ψητά και τα τηγανητά. Κομμάτια ρομβοκόμματα, μπαρμπούνια μουστακάτα, διπλοτήγανο μεγάλες αθερίνες και κιθαργός ψημένος ακέριος με το γάρο και σκεπασμένος με κίμινο ολόκληρος και μεγάλο λαβράκι. Μετά, το σερβίρισμα όλων των παραπάνω. Μπαίνει ω

του θαύματος το μονόκυθρο από 12 καρδιές χοντρές λάχανου, ξίφιοτράχηλο παστό, παξιμάδο Κύπρου, φρέσκους γλαύκους είκοσι, νεφραμιά, αυγά δεκατέσσερα. Κρητικό τυράκι, τέσσερα ανθότυρα, και λίγο βλάχικο και λάδι μια λίτρα, μια χούφτα πιπέρι, σκόρδα δώδεκα κεφάλια και δεκαπέντε τσίρους και τρανό κροντήρι με γλυκό κρασί ως πάνω!»

Κι ο άτυχος ο Φτωχοπρόδρομος ξεφωνίζει: «Τσουκάλα πώς τα χώρεσες και δε σκίστηκες! 'Ήταν κολυμπήθρα κι όχι Τσουκάλα!»

και συνεχίζει ειρωνικά τί έτρωγαν οι δεσποταράδες και οι Ηγούμενοι την Τετάρτη και την Παρασκευή που όλοι νήστευαν.

«Τάχα δεν έτρωγαν ψάρι, αλλά ψωμάκι και κρασί και αστακούς και καβούρια και καραβιδίτσες ψητές και τηγανητές, λάχανο, φακή και στρείδια και μείδια και γεμιστά χτένια και σωλήνες και φάβα και ρίζι με μέλι και φασόλια και ελιές και χαβιάρι και αυγοτάραχο και μήλα και φοινίκια και καριόδια και σταφίδες και κίτρο γλυκό. Κ' έπιναν και κρασί γλυκό μυτιληνιό και κρητικόν αθέρα, για να βγάλουν τους χυμούς απ' την ξηροφαγία (!)...»

Αυτά ήταν τα ιερατεία εκείνου του καιρού και οι αξιωματούχοι ρασοφόροι τους...

Κάντε σύγκριση με τα πιότερα σημερινά γκεσέμια της δεσποτοκρατίας... κ' οι μάγειροί τους να εξασκηθούν καλύτερα, να πάρουν παραδείγματα, φατούρες και μαθήματα...

Οι θρησκείες (που οι μεγαλοκηφίνες των εκκλησιών δεν έχουν ουσιαστική σχέση) ήταν και είναι τα προσχήματα των κροίσων, των μεγαλόσχημων εκμεταλλευτών.

'Έτσι, συντήρησαν από το Βυζάντιο και δώθε το «χριστιανισμό» τους οι τσιφλικούχοι, οι μπιζινούχοι, χρυσοκάνθαροι και πολεμοκάπηλοι, κεφαλαιούχοι και δισεκατομμυριούχοι τραπεζίτες αλλά Πάπα και Σία ...για την... σαν την παραπάνω βασιλαρχοντική ευμάρειά τους.

Οι αφορισμοί και ο «πατατόνε»...

Βασικοί μοχλοί, στυλοβάτες και ασπίδες όλων των αστικών και απολυταρχικών καθεστώτων, υπήρξαν πάντοτε οι δεσποτοκράτες και καλλιεργούσαν συστηματικά την πλάνη, την ψευτιά και την απάτη, με τα τρία όπλα του λόγου τους, τα τρία παιδρά, μεταφυσικά και γελοία προσχήματά τους: Το «ανάθεμα», την «κατάρα» και τον «αφορισμό». Αφόρισαν πνευματικούς αγωγιστές σαν το Ροΐδη και το

σκαράτο, κυβερνήτες σαν το Λευτέρη Βενιζέλο, αλλά και αριστοκράτες της τέχνης του γου, σαν τον Καζαντζάκη, κ.ά. Όλες αυτές ανόητες δεισιδαιμονίες, τις πουλάν επιτήδεια για να φοβίζουν τους αφελείς, και τους χυτικά από μικρούς που διαπλάθουν δειλούς αδύναμους ανθρωπάκους.

Για να τους έχουνε ισόβια, εύκολη λεία εκπαύλευσης και με το φόβο αγκάθι μέσα τους... κι ας λέει ο ευαγγελιστής Ιωάννης ότι: «Ο φόβος δεν έχει καμιά θέση στην καρδιά μας. Όταν — όπως είναι γνωστό — αφόρισαν τον Βενιζέλο... είχαν επιβάλει με τις εκκλησίες και τους παπάδες σ' όλα τα χωριά και τις πόλεις της χώρας, οργανωμένες τελετές «αφοτισμού». Κι εκεί που κάνανε το θεατρinίστικο θέαμα και καίγαν ομοιώματα ή τα λιθοβολούσανε, τ' αξιολύπητα ποιμνία προβάτων, χιτούσανε το σατανά, κι ένας φανατικά θρησκευόμενος Πρεβεζάνος, ούρλιαζε την ώρα του αφορισμού: «Πατατόνε, πατατόνε, πατατόνε...»(!)

Εμπρηστές και ατιμωρησίες

Στις αρχές Αυγούστου στη Σάμο, κήκαν 500 στρέμματα όαση, που τ' άναψε ο εμπρηστής Μαν. Καρλοβασίλης, από ταπεινά εκδιγνικά ελατήρια. Κι ας πούμε και για τα 10.000 στρέμματα της Ρόδου όπου καθώς φάηκε, οι κακούργοι σκόπευαν να κάψουν όλο νησί του Κλεόβουλου και του Αλ. Διάκου μαζί με τον κόσμο του! Αν τώρα ρωτάτε και για μωρίες; Αστειεύστε; Και ποιοί εμπρηστές μωρήθηκαν μέχρι σήμερα τα τελευταία 10 χρόνια, που έκαψαν στην Ελλαδίτσα μας 13 εκατομμ. περίπου στρέμματα; Σε αποικίες που νονται σκόπιμα, από άνωθεν κι έξωθεν αφελικά σούπερ «δημοκρατίες», (γράφε αναρρέες) βασιλεύουν ασυδοσίες κι ατιμωρησίες... και οι εγκληματίες κάθε μορφής χαίρουν άδρας υγείας, διασκεδάζουν ανενόχλητοι... και συνεχίζουν τα έργα της κακουργίας, με τη μελδύψυχη πολιτειακή ανοχή και τη συγχωρητική «δημοκρατία» τη μοντερνο-«σοσιαλιστική»... Φτύστε τη μη τη βασκάνετε (!)

Ο «προστάτης» μας ο στόλος

Πρόσφατα, όταν μας επισκέφτηκε στον ειραιά ο «προστάτης» μας έκτος στόλος των ΗΠΑ, (μην πείτε πως δεν ήταν έπειτ' από τόσα χρόνια επίσκεψη αβροφροσύνης και αγάπης, ου αμέσως τό 'δειξε ένας μπόγιας του, στην

καμπούρα ενός περιπετέρα...) και ξεσηκώθηκε λαός σ' ένα συλλαλητήριο διαμαρτυρίας για «πιξ-λαξ», ένας μπροστάρης ακούστηκε να τραγουδάει πονεμένα, σε παραλλαγή, προς δόξα της «αλλαγής» το παλιό της δουλείας μοιρολόι:

« Έως πότε η ξένη ακρίδα
έως πότε αστακός Αμερικανός
θ' αναστατώνει τη δόλια πατρίδα,
αφυπνιστείτε αδέρφια καιρός...»

Αλλά και ο φίλος μας συνταξιούχος δικηγόρος Κώστας Λάμπρου, μας έστειλε από την Αθήνα τους παρακάτω στίχους:

Νάτοι οι τύραννοι πατούνε τα γαλάζια μας νερά / με φρεγάτες κι αεροπλάνα και με αρματαγωγά / πό 'χουν μέσα τους κανόνια, πύραυλους, πυρηνικά / κι άλλα όπλα φονικά για πολεμικό καυγά. / Κι ενώ οι λαοί μας, θέλουν την ειρήνη να στεριώνουν / οι γιάνκηδες περιπολούνε στις Μεσόγειος τα νερά / έτσι με το φόβο οι μάνες τα παιδιά τους μεγαλώνουν, / κ' οι επιδρομείς σκοτώνουν τη δική μας λευτεριά!...

Αυτοκράτορες και χοιροτρίχες

Τον καταστροφέα, αυτοκράτορα Θεοδοσίο (346-395), οι βυζαντινοί παπάδες, δεν τον ανακήρυξαν άγιο, αλλά «μέγα», γιατί έσφαξε 7.000 Θεσ/νικιούς ρήμαξε τόπους, κι έκαψε τους μεγαλύτερους πνευματικούς θησαυρούς των αιώνων, όπως τη βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας με τους 400.000 τόμους και την άλλη της Εφέσου κ.λπ, κ.λπ.

Αλλά, και τον Κων/νο Παλαιολόγο τονε βάφτισαν «μέγα» καθώς κι αυτός δεν έσπειρε λιγότερους ολέθρους. Όπου κι αν εξεστράτευσε, «γαία πυρί μιχθείτω»... με αποκορύφωμα τις σφαγές και τις ρεμούλες της Ρώμης του 4ου αιώνα. Όπως όμως και να τους ονόμαζαν, οι βυζαντινοπαπάδες... «Των γουρουνιών δε γίνεται η τρίχα τους μετάξι» και των «αγίων» εν ζωή... τη ζήση ποιός θ' αλλάξει;

Τρουμανολογία

Τί ήταν ο Τρούμαν στις ΗΠΑ; Ένας ασήμαντος ψιλικατζής, που έγινε πρόεδρος αφού πέθανε ο Φραγκλίνος Ρούσβελτ.

Τί όμως ζητάει το συμβολικό του άγαλμα στην καρδιά της Αθήνας; Από πού κι έως πού; Μήπως γιατί στάθηκε ο πάτρωνας και συνδουλίστης του Τσώρτσιλ στον εμφύλιο πόλεμο που απορφάνισε το λαό μας; Έη επειδή

υπήρξε ο εντολοδόχος του πυρηνικού ολοκαυτώματος στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι στις 10-8-45; Ή κι ο υποκινητής τότε για έναν πυρηνικό όλεθρο σε σοβιετικές πόλεις... κι ο αρχιεμπρηστής του ψυχρού πολέμου;

Ποιά δουλοπάροικη κι αντράποδη εξουσία, χάρη στους υπέρμετρους και αναγκαίους δανεισμούς... στήνει αγάλματα λησμονημένων κι επικατάρατων κρετίνων προεδρικών, μηδέποτε τιμημένων από λαούς, παρά «νύκτωρ» και συνάμα βρυκολακισμένων, που επισώρεισαν τόσα κακά στην πατρίδα μας, ή και στην ανθρωπότητα; Τί κρίμα, πώς καταντάει η πολιτική μιας χώρας, όταν στερείται εθνικής αυτονομίας! Για να τη συντηρούνε οικονομικά, γίνεται καρπαζοεισπραχτόρισσα των ξένων αφεντάδων (!) Αλλά, η πολιτική δεν είναι, παρά, πόρνη, που δεν υπολογίζει ιερά και όσια, για να κρατηθεί και να κρατήσει τα κεκτημένα της, όπως το εμπόριο που δεν έχει ιδεολογία και πατρίδα, αλλά κέρδος και ξηρό και κυνικό συμφέρο. Αιδώς τρουμανολάτρες (!)

Μανωλο-νάνα-πιπερίμ

Να γιατί, οι τραλαλάδες οι ρωμιοί, είναι... «έξω φτώχεια και μέσα διακονιό». Ή και μάλλον το αντίστροφο, «μέσα φτώχεια κι έξω διακονιό»... αφού, και το βρακί τους βάζουν αμανάτι, για ένα τραγουδιάρικο ακρόαμα. Βάζουν ακόμα και τη γυναίκα τους ενέχειρο για μια παρτίδα σε «κουμκάν» ή «σεμεν-τεφέρ» και ζάρια. Και δε σκέφτονται πως, αρπάζουν τα εκατομμύρια οι Νανάδες και οι Μανωλίες, οι Πήτερ-Μπρούκηδες, και οι διάφοροι περιστασιακοί μασαδόροι, Μικρούτσικοι και μεγαλύτεροι, κι άλλοι αετονύχηδες, σηριαλ-σαχλοερτιτζήδες και νταμπα-ντούμπηδες σε συναυλίες (!) Ε, ρε ψυχή μου, τι ψωροφαντασιές κι ακαταλόγιστες σπατάλες! Για να πει δυο τραγουδάκια, και το «φέρτε μου ένα μαντολίνο...» μια παλιά φίλη του «μεγαλύτερου (κατ' αυτή) πολιτικού του κόσμου» του φρυδάριου εκ Κιούπκιοϊ, η Νάνα Μούσχουρη, χούφτωσε από το Ηρώδειο 10 εκατομ. δρχ. τη βραδιά, και μάλιστα σε ντόλαρς... και 3 1/2 εκατομ. δρχ. καμάκωσε από τον ΕΟΤ στη Δ' Έκθεση Θεσ/νίκης, γι' άλλα δυο-τρία τραγουδάκια (!)

Μα για πράσα τα περνάν αυτά τα εκατομμύρια, άγιο Τρύφωνα, και χρυσώνουν έτσι ένα μουρντάρικο λαρύγγι;... Ή το καναρίζουν για να εξυμνεί το λάθος της καταγωγής της, κι εμάς τους Έλληνες στην Ευρώπη να μας αποκαλεί «τουρκόσπορους»;...

Αφερίμ λοιπόν, για τις γαλαντομίες που γίνονται στις τραλαλούδες, Νάνα-πιπερίμ και Μανωλίες ...λαρό-λαρίμ και τσιμπουκίμ(!)

Παπική ιεροσουλία

Όταν προ μηνών ο ποντίφικας και βατικανάρχης περιόδεψε για να ευλογήσει τα πομπία του καθολικισμού τα δύστυχα της Λατινοαμερικής, επισκέφτηκε και 300 ποινικοί και όχι πολιτικούς κρατούμενους στην πόλη Αντοφαγκάστα της νότιας Χιλής. Οι πολιτικοί κρατούμενοι ήταν σε άλλες φυλακές που δεν έζησαν ευλογιαν «αγίου»... παρά, διαβόλου περιφρόνηση. Έκρεπε λοιπόν, ο Ιωάννης Παύλος ο Β' να πει δυο λόγια παρηγόρια στους ποινικούς φυλακισμένους. Και τι του είπε, άκουσον άκουσον.

«Μη στενοχωρείστε τέκνα του θεού, όσα εσείς τώρα, έτσι κι ο Χριστός ήτανε κάποτε κρατούμενος...»

Εχ καήμενε μου θείε Ναζωραίε, πως σε καταντούν οι «άγιοι» δούλοι του πολιτικοοικονομικού συμφέροντος... Καθώς, ανέκαθεν τι εμπορεύονται, και σε παραλληλίζουνε προκλητικά και επιπόλαια κι αδίσταχτα, με τους κακοποιούς...

Ταύτισε λοιπόν τον Ιησού σαν καλό Σαμαρίτη, με τους κακούς Ιουδαίους, που δε «συγχρώνται», όπως λέει κ' η Γραφή.

Αλλά, φίλοι μου, τί τα θέλετε τα πιότερα! Οι πάπες και «άγιοι» να γενούν, κι όσους κι αν ευλογάνε, χίλιες φορές κι αν προσκυνούν, τον Ιησού Χριστό πουλάνε!

«Ευημερία» και αμόκ

Ένας Άγγλος μ' εκατό καράτια φλέγμα με ανύποπτο αμόκ και διακόσια καράτια τρέλα ευδαιμονίας, που τού 'βγαίνει κι από τα παντζάρια του, πήρε μια μέρα πρόσφατα έν' αυτόματο, στάθηκε στο κέντρο του Λονδίνου και σκότωσε 15 ανύποπτους πολίτες και τραυμάτισε 28...

Το γεγονός αυτό, δεν ξάφνιασε και πολύ τους αγγλοσάξωνες, γιατί εκεί και σε κάθε χώρα του «ελεύθερου κόσμου» συχνά τραβάνε για γούστο τη σκανδάλη και... όποιον πάρει ο χάρος! Σαν τι να υπολογίσουν, και τι να φοβηθούν; Οι νόμοι είναι προστάτες των φονιάδων και κακοποιών και όχι των αδικημένων. Άλλωστε αυτοί σκοτώνουν κι από περιέργεια και

ισα σαδιστικής ηδονής, να βλέπουν και να απολαμβάνουν τους σφασμασμούς και τους πασμούς, στον επιθανάτιο ρόγχο των θυμάτων.

Η είδηση αυτή, μου θύμισε σκηνές από ανάγωγους επίδοξους εγκληματίες προ τριετίας το Βέλγιο, αλλά και στις ΗΠΑ, Νιού Γιόρκ, Ικάγο, και Νιού Τζέρσεϋ, που έτυχα αυτής της μάρτυρας.

Κάτι παρόμοιο έκανε προ ημερών και ο τρ/της Μολλάς σε συναδέλφους του στη ράκη... Αλλ' ευτυχώς ήτανε μόνο 2 νεκροί κι δύο τραυματίες!

Μη ρωτάτε τώρα, το γιατί σκοτώνουν, σταλά «του καθουμένου» τ' ανθρωπόμορφα δίδα του «ηθικά κι αγγελικά» πλασμένου, ασύπτου κι αναρχικού, κι αμόκ-ατζιδικου, χαριζμένου δυτικού μας κόσμου (!) «Καθαρίζουν» α χάρη της «Φιλελεύθερης Ένωσης Πολυμων Ελευθεριών» του Ρήγκαν και της Θάιερ... και διότι εκεί ανθίζει και κραιπαλίζει ιμώρητη η ζουγκλοειδής ευημερία, του «μ' αγωγής ή σ' έφαγα» της ασύδοτης παρονομονομίας (!)

Χαίρε λοιπόν κοινωνία του όποιου αγαθονικού καπιταλισμού και του «ευθάνατου ινιβαλισμού, αμήν (!)

Συρμιοί και «βεντετισμοί» Συλλόγων

Τον περσμένο Αύγουστο, πολλοί Σύλλογοι κι αδελφότητες στη χώρα, έκαναν τα τριήγυρα γλέντια τους. Με γειά τους με χαρά τους. Όμως, η άτοπη, άδικη και σπάταλη συγχορα, ακριβοπληρωμένων τραγουδιστών, έγινε α τα διοικητικά συμβούλια, σύνδρομη τρεμμόδα βεντετισμού και φανφαρονισμού, με ιερίσκεπτες και αρχοντοχωριάτικες επιδείις. Ακούστε παραδείγματα από ψωροφανταμένα συμβούλια θρεσπρωτικών Συλλόγων: η Μαζαρακιά, πλήρωσαν τη Ρίτα Σακελλαου 1 περίπου εκατομμύριο δρχ. για να τους ι από κοντά, τα γνωστά της τραγουδάκια (!) ε το ίδιο ποσό καπάριασαν και κουβάλησαν ο χωριό Παραπόταμο, το συγκρότημα τουζουκιών του Πολυκανδριώτη. Με ανάλοι χρήματα είχανε στο Λαδοχώρι τη Γλυκεα, τη Βιτάλη στην Κατσικά-Γιαννίνων ο.κ. Κι όλες αυτές οι υπερίσκεπτες σπατάλες εν συρμών της εποχής, γίνονται σε χωριά, ουθα μπορούσαν να γλεντήσουν με τα φτηνόρα κλαρίνα τους, και να φτιάξουν με τα τόσα ιφτά τους: δρόμους, πλατείες, δεντροφυτείες, ξαμενές, πολιτιστικά κεντράκια με βιβλιοικες, λαογραφικά Μουσεία κ.λπ.

Από τα Γιατί και τα Διότι

— Γιατί υπάρχουν τόσο φόβοι, τόσες διανοητικές και ψυχικές διαστροφές, τόσες τρέλες, αρρώστιες, αυτοκτονίες και τόσα ειδηχθή εγκλήματα;

— Διότι, η μεγαλοψυχία, η βλακώδης επιείκεια, και η ατιμωρησία, τρέφουν την τύφλα, τη μισανθρωπιά, τον ατομικισμό, την ασυνειδησία κι όλα τα κακά...

— Γιατί να λέμε στο ρωμιό το χουζουρλή, τον τεμπέλη και το μαχμουρλή του τετραήμερου της καθε βδομαδιάτικης αργίας, ζείσε με το τεμπελιό και με τα δανεικά σου;

— Διότι πρέπει και να του λέμε: Αγάπα το κρεβάτι σου, ως εαυιόν. Κάθε δουλειά σου ανάβαλέ τη γι' αύριο... Κι όταν ιδείς κάποιον να ραχατιάζει, βοήθησέ τον (!)

— Γιατί η Αμερική και η Αγγλία, προπορεύονται σε εκτροφεία (γράφε χοιροτροφεία) από μάγους, κομπογιαννίτες, γκουρούδες, ψεύτες, απατεώνες και λωποδύτες, που εξαπολύουν σ' όλες τις απο.κίες τους ανά την υφήλιο;

— Διότι, αυτά είναι τα βασικά και ζωτικά προϊόντα και υποπροϊόντα εισαγωγής και εξαγωγής τους (!)

— Γιατί και προς τι, οι τόσες σημερινές πολυσέλιδες εφημερίδες του κλεινού άστεως και του συν-άστεως; Αλλά και μερικών επαρχιών;

— Διότι, οι «μπίζνες» απαιτούν, άφθονη κι αστεία ύλη προσώπων και πραγμάτων (!) Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων... Οι περισσότερες υπηρετούνε κερδοσκοπικές επιδιώξεις, κι ας είναι άχρηστες, πληθωρικές κι αχρειαστες.

Χαρτί, χαρτί με το τσουβάλι, χρώματα κι αηδίες, πολυτέλειες και φλυαρίες...

Τί βλέπει το αναγνωστικό τους κοινό κάθε μέρα;

Εγκλήματα, σκάνδαλα, γύμνιες, βεντέτες κ.λπ., άχυρα και σκύβαλα. Κάποια σχετική ενημέρωση για τις εξελίξεις, και παρελαύνει πάντα ένας κόσμος πολιτικός, τραγουδιστικός και τραγωδιακός, από τους φόνους και τα κάθε λογής δράματα. Μια παραθεατρική και αλαλούμικη ζωή, έξω από κάθε σοβαρότητα και λογική, για κοινό συμφέρο. Δε βλέπει κανείς, στις καθημερινές εφημερίδες, παρά μιαν ύλη χωρίς εθνική μορφωτική απόδοση για το λαό.

Γιαυτό και με το δίκιο του ο ταλαίπωρος λαός στη χώρα μας, δίνει στις εφημερίδες αναγνωστικό κοινό... μικρότερο κι από της Κεϋλάνης.

— Γιατί με το βαρύ καύσιμα των 46 και πάνω βαθμών, στην Αθήνα το τρίτο δεκαήμερο του Ιούλη, ανακοινώθηκαν επίσημα μόνο 2 χιλιάδες θάνατοι, ενώ ήτανε πολλές:

— Διότι, έπρεπε να μη πανικοβληθεί περισσότερο κόσμος κι ακολουθήσει τρομερό ντελίριο θανατικού· και διότι δε χωροίσανε και τα νεκροταφεία!... Άλλωστε οι αρμόδιοι δήλωσαν σχετικά για την έλειψη νερού και για την κακοσμία των άταφων νεκρών:

«Το κράτος έλαβε όλα τα ενδεικνύμενα μέτρα διά την αντιμετώπισιν του καύσιμος...».

— Γιατί τότε οι τόσοι νεκροί;

— Διότι, το «κράτος πρόνοιας» ήβρε την ευκαιρία, να τους στείλει μια ώρα αρχίτερα στον παράδεισο μ' αυτόν τον τρόπο ευθανασίας, γιατί οι περισσότεροι ήτανε και ηλικιωμένοι. Έτσι, γλίτωσε και τις χιλιάδες συντάξεις τους, κι όλα τα συνακόλουθα...

— Μπράβο! αυτή είναι κουβέρνο με ποιότητα ζωής και καλύτερες μέρες». Όταν αραιώνουνε τα σκορδοκρόμυδα... όσα απομένουν στη ζωούλα, δυναμώνουν πιο γερά.

— Γιατί λέγεται τώρα η Νου-δου, κόμμα ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού;

— Διότι, ο πρώτος τίτλος, είναι από το κόμμα της Τσιτσιολίνας· και ο δεύτερος από τα δουλόπρεπα αισθήματα, τα βίτσια και τα δολώματα των γεννητόρων της... ολιγαρχίας.

— Γιατί ο κ. Βερυβάκης σαν υπουργός δικαιοσύνης με τα παχιά μουστάκια που είναι το πιο αντρίκιο γνώρισμα της ρωμιοσύνης, που τα φορούνε και τα σύντεκνα κοπέλια με περφόνια, έκαν' ένα νέο νόμο, να ευεργετεί τους «τιμωρημένους» ατιμώρητους; Δεν έφτανε που ερήμην του λαού κατάργησαν τη θανατική ποινή, και αυτός ο ταλαίπωρος φωνάζει για τους φονιάδες του «κρεμάλα» και οι «θεοί» της πολιτικής συγχίστρας κάνουν τον κουφό;

— Διότι, οι νόμοι γίνονται πάντα σαν τους ιστούς της αράχνης (κατά Σόλωνα) για τους δυνατούς, τους παραβάτες και κακοποιούς. Για να κολλούν οι αδύναμοι τα θύματα σ' αυτούς. Ο μουστάκιας θέλησε να παραχαϊδέσει τους φιλακισμένους, με μηνιατικές άδειες για τα σπίτια τους και άλλα τινά... Για να καλο-

περνάνε στη «στενή» με όλα τα ραχάτια κι και την ψυχαγωγία, σε διακοπές και άδειες αναψυχής. Αγνοούσε φαίνεται τους ηθικούς νόμους και των αρχαίων μας προγόνων τ' αξιώματα ότι:

«Το κακό πρέπει να πληρώνεται με το κακό κι «ο φόνος με το φόνο». Όποιος σκότωνε ενσυνείδητα, εκούσια, έπρεπε να σκοτωθεί κι όποιος έκλεβε, του κόβανε το χέρι. Έτσι δίκαιωνίζονταν, ικανοποιημένο, το αισθημα της δικαιοσύνης του λαού, αρχαίων και νεότερων ελληνικών και αλλοεθνών γενεών. Όσοι μάλιστα, αδιαφορούσαν, να τιμωρηθούν με αντίποινα τους κακούργους, τιμωρούνταν οι ίδιοι σκληρά. Σήμερα όμως η κουλτούρα της «ανθρωπιάς»... τους θέλει να καλοπερνάνε για να υποφέρουν οι αθώοι!

— Γιατί συσπυρεύουν εκατοντάδες, δισεκατομμύρια όρχ. σε τράπεζες οι «τρισόλβιοι» και «όσοιοι» δεσποταράδες της εμπορικής «χρηστικανοσύνης»;

— Διότι, είχανε πάντα διαζύγιο από θεούς και Ναζωραίους, συνειδήσεις και καρδιές που φωλιάζουνε τα θρήσκα συναισθήματα... Κι αφού είναι παντρεμένοι με τον αρχιτρίκλινο το μαμωνά (!)

— Γιατί πήγε ο Ανδρέας και ο Δροσογιάννης πριν λίγον καιρό στη Σόφια;

— Διότι, πρέπει ν' αντιμετωπίσουμε συντροφικά κι αδερφικά με τους Βούλγαρους τους Αμερικανότουρκους στον Έβρο και στη Θράκη... και σε κάθε μειονωτική φενάκη...

— Γιατί η σοβιετική νεολαία, ξετρελάθηκε με τα μπλουτζίν, τα γουόκμαν και τους ασυνάρτητους τρελορυθμούς του ροκ και του «μπρέικ-ντανς» της παρακμιακής μουσικής της Δύσης;

— Διότι, η ξενομανία δεν είναι απλώς επίδραση και πάθος για χαρά και ξενιασιά, έγινε ζήλεια και αρρώστια, που την ξεστράτισε σχετικά, από τη σωστή κι ανθρωπιστική εθνική παιδεία και το γνήσιο και πλούσιο λαϊκό της πολιτισμό. Και μη μου πείτε πως οι Ρώσοι έφηβοι τη... «βρίσκουνε» και γίνανε ροκάδες (!)

— Γιατί οι Σοβιετικοί αθλητές, ήρθαν τριτοεφέτος στα μετάλλια του πρωταθλητισμού, μετά την Ανατολική Γερμανία (που παίρνει πάντα τα τελευταία χρόνια τα περισσότερα)

αι δεύτερη χώρα, ήρθαν φέτος οι ΗΠΑ;

— Διότι, η νεολαία της Αμερικής αθλείται και προπάντων η νέγκρικη που τη βγάζουν απροπρόσωπη τη χώρα των νόμων της ζούκλας) χωρίς βέβαια να μαθαίνει ρώσικους ορούς καζάσκας, κλακέτας και κατιούσας! Ίνώ η σοβιετική νεολαία, ξεμυαλίστηκε με το ι φοράν και τι χορεύουν οι ξιπασμένοι νέοι της Δύσης... και διότι, οι Ρώσοι έφηβοι, γίναντε ροκάδες και μπλα-μπλάδες και τους ξετρέσανε η ξενομανία.

Γιατί οι πολεμοκάπηλοι «εγκέφαλοι» Γίσιγκερ, Μπρεζίνσκι, Μακ Φάρλεϋ, Μουν λπ, αναζητούν ν' ανάβουνε πραξικοπήματα και τοπικούς πολέμους σε πολλά μέρη της υηλίου;

— Διότι, ακόμα δε χόρτασαν οι πακτωλοί κι αι καταβόθρες τους, από το αίμα του Ισλάμ. Και βασανίζουν τα σατανικά μυαλά τους γι άλλες χώρες άδικα, αφού οι μεγαλύτερες τρέεις θρησκοληψίας κι αλληλοφαγωμάρας α-εμφών λαών, ανά τους αιώνες για μόνιμους τοπικούς πολέμους, είναι οι λαοί του Ισλάμ(!)

Γιατί αυτοκτόνησαν με δηλητήριο 32 ρησκόληπτοι οπαδοί της μυστικιστικής ορ-άνωσης της «μητέρας» Παρκ Σουν Για... στη Δότσια Κορέα τον Αύγουστο, ή μήπως η θρη-σκοληψία που είναι παραφροσύνη... αυτόν το ήθη οξύτερη με την πολλή τη ζέστη, παράγι-ε;

Διότι, και αυτό που λες σαν αίτιο ισχύει. Αλλά προπαντός, οι φανατισμένοι και παρα-εμφλωμένοι γκουρούδες, αυτοδηλητηριάστη-αν... για να πάνε ν' ανταμώσουν μιαν ώρα ρχίτερα στον παράδεισο της «ουρανίου βα-ιλείας» (!) Ζηλεύοντας τους 1260 του έκφυ-ου ιερέα Τζιμ Τζόουνς (φίλου της πάλαι ποτέ ορβίας Κάρτερ), στη Γουιάνα πριν από 7 χρό-ια... καθώς και τους άλλους 150 στην Ινδία πριν από 4 χρόνια... Γι' αυτό, μην περιμένετε α λιγοστέψει η διανοητική αποχαύνωση, η ερέλα και το έγκλημα.

— Γιατί ο Ν. Τσαουσέσκου δεν ξαναπαίρνει δάνειο από τη Δύση... και πως μπορεί να το πιστέψουμε αυτό;

Διότι, δήλωσε πριν λίγον καιρό τα παρυ-άτω: «Είμαστε αποφασισμένοι στο εξής, να μη αταφύγουμε ποτέ στον εξωτερικό δανεισμό α-ό τα καπιταλιστικά κράτη. Κι αυτό, γιατί έ-οιμπε πειστεί ότι, οι καπιταλιστικές χώρες και ειδικά οι ΗΠΑ, χρησιμοποιούν τα δάνεια σαν

μέσο καταπίεσης και υποταγής των χωρών που δανείζουν». Αργά το κατάλαβε!...

Νέος «Καματερός»

Μπρε, μπρε, μπρε, τρέξτε στην Ισπανία, τρέξτε στη Μαδρίτη, νέος «Καματερός!» (!) Έτρεχαν τον Αύγουστο και δεν έσωναν και οι κακόμοιροι Σπανιόλοι, δίκην παραληρήματος για το θεράπιο νερό από την Κω... που τους το σέρβριρ' ένας μάγας κι απατεώνας πρώτης. Μπράβο στον Ισπανό κομπογιαννίτη, που μας θύμισε τον Καματερό παλιότερα στην Αθήνα. Η τρέλα με τον καύσωνα, πήγε κι εκεί στο ζενίθ. Ήτανε κι ήτανε νερουλά και κλούβια με τόση ζέστη τα μυαλά, τ' απόκανε κι ο νε-ρουλάς ο μάγος... για το διάβολο πεσκέσι (!)

Ρε τι όχλος μάνα μου και ο σπανιόλικος για Καματερούς και Τσιτσικλίνες (!) Που είσαι Λόρκα να τον δεις, να τον μοιρολογήσεις! Και καλά στην Ιταλία το λαουτζίκο τον παίξει στα χοντροδάχτυλά του ο πάπας και τον αποκοιμί-ζει μ' όλες τις πλάνες ευλογίες του, και τα σατανικά του κόλλα... Αμ στην Ισπανία, ποιός το περίμενε, μετά από 40χρονη δικτατορία ν' αποβλακώνονται και να τρέχουν οι Σπανιόλοι σε «Καματερό»... για νερό ιπποκράτειο από την Κω! Μπας κι ο μάγος ήταν χουάν-καρλι-κός, κι έκανε τη βασιλοφρονική του προπα-γάνδα σαν τον δικό μας τότε, που δόξαζε με το μαγικό νερό στους δρόμους της Αθήνας τη Φρειδερίκη και το σόι της; Αν είναι έτσι... χαλάλι στον καλό γαμπρό μας που θα λέει μέσα του:

«Γέλασέ τον το χωριάτη
να τον έχει πάντα εργάτη».

Όσο κι αν έλεγε ο ανατολίτης φιλόσοφος Βου Τι, ότι:

«Είναι βαριόπικρη η μοίρα του γελασμένου
κι ορφανού».

Απαρτχάιντ...

Στη Νοτιοαφρικανική Ένωση του απαρ-τχάιντ, 340.000 μαύροι εργάτες κήρυξαν απερ-γία σε 45 ανθρακορυχεία και χρυσορυχεία στις 10 Αυγούστου. Διότι οι «προστάτες» τους Αγγλοαμερικάνοι, τους έχουν καταδικασμέ-νους ήλωτες... και για να «ευεργετήσουν» την ανθρωπότητα, τους πίνουν τον ιδρώτα τους, έχουν σκλάβους μεσαιωνικούς και αρπάζο-ντάς τους το χρυσάφι και το ουράνιο, ετοιμά-ζουν οι «σωτήρες» του κόσμου, τον «πόλεμο των άστρων» που θα κοστίζει 100 δισεκατομμ.

δολάρια! Αλλά, με τα «δρακόντεια μέτρα» οι κέρβερροι λευκόπετσοι, περνάνε «διά πυρός και σιδήρου» τους κακόμοιρους Αραπάδες! Όμως, ότι, και να τους κάνουν κάθε νίκη των τυράννων δεν είναι παρά, πύρρεια και μάταιη. Θα 'ρθει κάποτε καιρός όπου, και οι μαυρόπετσοι θα γίνουνε νοικοκυραίοι στον τόπο τους.

Τιμωρίες...

Οι Σοβιετικοί, καταδίκασαν τον υπεύθυνο για το Τσερνόμπιλ, δ/ντή και τους συνυπεύθυνους σε 10 χρόνια καταναγκαστική εργασία. Σωστή και δίκαιη η τιμωρία. Αν υπήρχαν και στη μπανανία της ανομίας και της αναρχίας τέτοιοι νόμοι αυστηροί να τιμωρούσαν τα εγκλήματα... οι μπανανο-τεμπέληδες που ζούνε με σουλάτσα, γιωταχί, βίντεο, αγαπητικές, κομπίνες και απάτες και τα δανεικά στο φουλ... πολύ θα υπολόγιζαν τις τέτοιου είδους τιμωρίες, και δε θα εγληματούσανε... φοβούμενοι το κνούτο της αναγκαστικής δουλειάς. Κρίμα που δεν έμαθαν το πως, οι πολιτείες κυβερνιούνται από ανθρώπους και με νόμους και οι άνθρωποι από τη λογική τους, ξεχωρίζουνε απ' τ' άλλα ζώα.

Γιατί λοιπόν να καταντούνε τ' αγριότερα και να φορολογούνται οι συνετοί, οι φρόνιμοι, για να ταΐζουνε στο «μη μου άπτου» καθησιό... τα θρεφτάρικά, κακοποιά στοιχεία των φυλακών; Αλί και τρισαλί!

Ανθοκήπιο «περεστρόικας»

Αναδημοσιεύουμε από την εφημερίδα «Πρώτη» της 10-8-87 χωρίς σχόλια 4 ειδήσεις από τη Μόσχα.

1) «Ένα εκατομμύριο παιδιά εγκαταλειμένα από τους γονείς τους στην ΕΣΣΔ, ζούνε σε κρατικά ορφανοτροφεία, ή υπό την κηδεμονία συγγενών τους» καταγγέλει ο Σοβ. συγγραφέας Άλμπρετ Λιχάνοφ (που ξεκίνησε έρανο με την αιγίδα της περεστρόικισσας Κυβέρνησης). «Είναι σήμερα τριπλάσιος ο αριθμός, από τα ορφανά πολέμου το 1946».

2) «Σαράντα γυναίκες αυτοκυρπολήθηκαν πέρσι στο Τατζικιστάν, διαμαρτυρόμενες για τις συνθήκες ζωής, αποκάλυψε η «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» εκεί που ζουν κυρίως μουσουλμάνοι...»

3) «Για «ασύστολη δημαγωγία» κατηγορεί το πρώτο νόμιμο περιοδικό «Γκλασνόστ» των σοβιετικών διαφωνούντων... Το «Tass» αναφέρει ότι, το περιοδικό αυτό εστιάζει τα ενδιαφέροντά του, στα νοσηρά φαινόμενα του παρελθόντος με «φλυαρίες του πεζοδρομίου και αποσιωπά τα νέα στοιχεία που εισάγονται στη σοβιετική κοινωνία. Ο εκδότης του «Γκλασνόστ» Σεργκέι Γκρηγκοριάνιτς, έχει καταδικαστεί για κατάχρηση και απάτη και τώρα δηλώνει μαχητής της δικαιοσύνης.

4) «Έκκληση απευθύνει ο γραμματέας της οργάνωσης του ΚΚΣΕ ότη σοβιετική πρωτεύουσα. Μπαρίς Γιέλτσιν, για να σταματήσουν οι διαδηλώσεις που οργανώνονται στους δρόμους της Μόσχας, από «δημαγωγούς» κι «εξτρεμιστές». Διάφορες ομάδες παίζουν με τα συνθήματα του κόμματος, καιροσκοπούν με φανταστικά προβλήματα, και οργανώνουν εκδηλώσεις πολιτικού χαρακτήρα, υπό το λάβαρο της «περεστρόικα».

Ασυγχώρητες πλάνες

Η πιο βαριά κι αιώνια κατάρα και αρρώστια των λαών, είναι η θρησκοληψία. Αφού και στην ΕΣΣΔ σ' ένα χωριό το Γκρούσεβο, της Ουκρανίας, που απέχει 500 χλμ. από το Τσερνόμπιλ, μια παιδούλα Μαρία Κιζύν, οραματίστηκε την Παναγία σ' ένα καμπαναριό... όπως έγραφε η «Λιτερατούρναγια Γκαζέτα». Έτσι, περισσότεροι από 100 χιλιάδες άνθρωποι, έτρεξαν να προσκυνήσουν τον κοπανιστόν αγέρα... της οπτασιακής δεισιδαιμονίας, της δωδεκάχρονης, πέφτοντας παράλληλα στα νύχια μιας απαράδεκτης για τον επιστημονικόν αιώνα μας σκοταδιστικής κι εκμεταλλευτικής απατεωνίας (!).

Φτύστε τα σημεία και τέρατα «εν τω κόσμω τού τω» (!) Και «αγωνιστείτε ενάντια στις πλάνες», όπως αξίωνε και ο Καρλάρυλ.

«Εξ οικείων τα βέλη»

Ένα δεκάχρονο παιδί τράβηξε το πιστόλι και σκότωσε τον πατέρα και τη μάνα του στο Χιούστον των ΗΠΑ, γιατί, δεν το άφησαν να πάει να παίξει με τ' άλλα παιδιά στην πλατεία της συνοικίας. «Εξ οικείων τα βέλη».

Αυτά γίνονται στη χώρα της ζούγκλας και του τρόμου, που πλημμυρίζουν τα όπλα και στα παιδαρέλια και στα νήπια και η ανθρώπινη ζωή εκεί, δεν κοστίζει μια πεντάρα!

Οι φουκαράδες εκείνοι γονείς, δεν πρόφτασαν να μάθουν την κινέζικη παροιμία που λέει:

«Όσοι έχουν παιδιά, ας χαίρονται»
κι όσοι δεν έχουν... χαίρονται».

Νουνοπαραγωγοί

Οι Ηνωμ. Πολιτείες Αμερικής, έριξαν πάλι πρόσφατα τη χοντρή και απίστευτη προσποίηση τους για το Πακιστάν. Αντί αυτών και των Καραγκιόζηδων αυτοαπαταιώνικων εαυτών σ' αυτή την αποικία τους, με τον Ζία Ουλχάκ και τη χούντα του, καθώς είναι κυρίαρχοι και αμάν αμάν... (ανάβουν και συδαυλίζουν και τον πόλεμο στο Αφγανιστάν) ότη τάχα, οι Πακιστανοί δουλοπάροικοι έφτιαξαν πυρηνικές βόμβες. Απορεί κανείς μα το Δία, πώς οι γιάνικηδες επιδρομείς εκεί, πουλάνε τόσο ψέμα κι απάτη, για στάχτη στα μάτια των αφελών. Μας λένε δηλαδή πως «ώδυνε μυς και έτεκεν όρος» (!)

Μα πως να πιστέψει ο κόσμος τέτοιους μύθους, όταν σε κάθε «προβατοστάν» οι αφεντομερικάν... σφυρίζουν κλέφτικα:

Τα 'χω δικά μου τα ορίζω
κι όπως θέλω τα ονοματίζω (!)
«Ο νοών νοείτω».

Κούρδικα, ΕΟΚ και ΝΑΤΟ ψέμα, σπουδή και προβοκατοράτο

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, δε λογαριάστηκαν από τους εταίρους και τους αφέντες συνεταιίρους ποτέ και για τίποτα.

Στις 17.4.86, είχε παρθεί απ' αυτό, απόφαση που καταδίκασε την αμερικάνικη επιδρομή εναντίον στη Λιβύη, μα δε λογαριάστηκε από ΟΚ και ΝΑΤΟ. Αμέσως, τότε που ο τρομοκράτης Ρήγκαν τους έτριξε τα δόντια, βάλαν την ουρά στα σκέλη οι Δυτικοευρωπαίοι, και την Κούρδοι, γίναν ουραγοί του. Καραγκιόζι-λοιπόν, κι αντί να καταδικάσουν το θρασύ-το θεατρίνο επιδρομέα, ταυτίστηκαν μαζί του και καταδίκασαν τον Καντάφι. Αντί τους κότες... τα θύματα! Κι ενώ ο πρεσβευτής μας στην Ουάσιγκτον δήλωνε: Καμιά χώρα δεν προσκόμισε στοιχεία για την ενοχή της Λιβύης. Τα πράγματα είναι απλά...»

Κι ενώ ο Αμερικάνος αρχηγός του ΝΑΤΟ στρατηγός Ρότζερς είχε δηλώσει ότι:

«Εγώ ετοίμασα το σχέδιο επίθεσης στη Λιβύη!»

Δεν ντράπηκαν οι νατοϊκοί και εοκα-τζή-ς σύμμαχοι και εταίροι που γύρισαν την πλάτη και το βιολί τους σαν δορυφορίσκοι; Τους παν οι πατρώνιοι τους: Θα πείτε και οι 12, πως Λιβύη είναι τρομοκρατίσση... Και τα πουλάμα μας, χωρίς αποδειχτικά στοιχεία, το είπα (!)

Οι υποταχτικοί της Δ. Ευρώπης είχανε χρένα διακηρύξουν ότι: οι ιθύνοντες των ΗΠΑ και οι στρατοκράτες κι οι τρομοκράτες. Αυτά δόλια επινοήματα, αν θέλουν να τα χάσουν οι ηγέτες της ΕΟΚ και του ΝΑΤΟ, δεν χάνουν όμως οι λαοί του πολιτισμένου κόσμου. Έχουν πικρή πείρα από τις φενακές του ιμπεριαλισμού. Ξέρουν ότι οι πολεμοκάλλοι και οι πράκτορες τους, έχουν αναγάγει επιστήμη τις προβοκατόρικες, γκαγκστερικές τους επινοήσεις. Ξέρουν οι λαοί, ποιοί είναι οι διεθνείς χωροφύλακες, και ποιοί δολοφονούν και σκοτώνουν τους λαούς, για να τους υποτάξουν. Ποιοί δολοφόνησαν την ντιρα Ικάντι; Ποιοί τον Όλαφ Πάλμε; Για

να μην πάμε σε παλιότερες δολοφονίες ηγετών και στα μακελεία που ανάβουνε στη Μέση Ανατολή και την Άπω Ανατολή, στην Αφρική και στη Λατιν. Αμερική.

Ας το χωνέψουν οι Κούρδοι της ΕΟΚ και του ΝΑΤΟ, ότι, αν δεν απολείψουν κάποτε τα Πεντάγωνα των γερακιών, οι Sies και όλες οι κερδοπολεμικές μαφίες... ο κόσμος σ' όλη τη γη, δεν πρόκειται ν' απαλλαγεί, από πολέμους, πείνες, αρρώστιες, δυστυχίες, και άδικους, παράκαιρους θανάτους. Αυτοί κάθε φορά που θά 'χουν συσσώρευση πολεμικών προϊόντων, ή θα θέλουν να κάνουν τις δοκιμές τους σε καινούρια όπλα, θα κάνουν εκστρατείες κι επιδρομές, με τους εγκέφαλους και ανεγκέφαλους του προβοκατοράτου... και θα βαφτίζουν κάποιες λέξεις σε «διεθνείς τρομοκρατίες».

Πλεονεξίες δικαιωμάτων

Στην Πορτογαλλία, άκουσον άκουσον! Οι γυναίκες μόνο 3 φορές βγαίνουν από τα σπίτια τους, σε όλη τη ζωή τους. Μία όταν βαφτίζονται, μία όταν παντρεύονται, και μια όταν πεθαίνουν.

Φτου να μη βασκαθείς άτυχη «επανάσταση των γαριφάλων» που 'κανες φτερά και σ' εξαπόστειλαν στο «πυρ το εξώτερον» όταν ακόμα ήσουν νήπια στην κούνια σου!

Χμ, αν έδινες δικαιώματα κι έβλεπαν άσπρες μέρες τα χαρεμοπούλια θυληκάρια σου, θα χαλούσανε τα έθιμα και τα χρηστά τους ήθη (!)

Φαίνεται, πως για τους Πορτογάλλους έχουν πιο ζεστή αγκαλιά, τα κλεισμένα στά κλουβιά πουλιά!

Γι αυτό είναι τόσο πλεονέχτες στα γυναικεία δικαιώματα, χειρότεροι από τους ισλαμιστές. Σαν νά 'ναι στο Μεσαίωνα, ή και στην αρχαιότητα, στον καιρό της σκληρής πατριαρχίας· ή στον 7 π.χ. αιώνα του Αββακούμ, που θα τους έλεγε: «Ουαί εις τον πλεονεκτούντα πλεονεξίαν κακήν διά τον οίκον αυτού...»

Λάμπρου Μάλαμα:

«Ανθολογία Σύγχρονης Ιταλικής Ποίησης» (μεταφραστικό).

Με την Πειθώ των Αριθμών

Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα, από διάφορες επίσημες στατιστικές

- Από το εξωφρενικό κυνήγι των εξοπλισμών, το μέγεθος του προϋπολογισμού των ΗΠΑ στο 1987-1988 έφτασε το 1 τρισεκατομ. δολάρια· και το δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά 220 δισεκατομ. δολάρια.
- Στην Ισπανία, από 110 τόνους λαδιού αγριοκράμβης που διατέθηκε στην αγορά, πέθαναν 650 άτομα και 25.000 Ισπανοί έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας.
- Ο πληθυσμός σ' όλη τη γη, έγινε 5 δισεκατομμύρια. Απ' αυτά, τα 870 εκατομ. είναι αναλφάβητοι. Τα 2 δισεκατομ. πίνουν ακατάλληλο νερό. Το 1 δις. ζει σε περιοχές με βαριά ατμοσφαιρική ρύπανση. Τα 500 εκατομ. είναι άνεργοι· και τα 250 εκατομ. είναι άστεγοι.
- Η παγκόσμια οργάνωση υγείας, ανακοίνωσε ότι, οι φορείς του Έιτς σε όλο τον κόσμο μέχρι σήμερα, ανέρχονται σε 10 εκατομμύρια.
- Στις Ην. Πολιτείες Αμερικής, πεθαίνουν κάθε χρόνο 700.000 άνθρωποι από καρδιακά εμφράγματα.
- Κάθε Λίβυος πολίτης, εισπράττει 135.000 δρχ. το μήνα, δουλέψει δε δουλέψει. Αυτά τα χρήματα είναι το μερτικό του, από τα κέρδη του πετρελαίου, που εισπράττουν όλοι οι κάτοικοι της Τζαμαχίριας του Καντάφι, που αραβικά σημαίνει «Δημοκρατία των μαζών».
- Ο πρώην δικτάτορας των Φιλιππίνων Μάρκος, έχει καταθέσεις στις ελβετικές τράπεζες, πάνω από 10 δισεκατομ. δολάρια.
- Η πολιτεία της Μασαχουσέτης των ΗΠΑ, που κυβερνήτης είναι ο Έλληνας υποψήφιος και για την προεδρία Μάικλ Λουκάκης, από τα 6 περίπου εκατομ. πληθυσμού, οι 660.000 δεν έχουν καμιά ιατρική και νοσοκομειακή περιθαλψη.
- Στις Ην. Πολιτείες συνέβηκαν μέσα στο 1986, 3.000 κυρηνικά ατυχήματα. Τέτοια μικρά και μεγάλα συμβαίνουν στις ΗΠΑ καθημερινά.
- Από τα 70 εκατομ. αναλφάβητους που έχει η Δύση, τα 50 εκατομ. είναι στις ΗΠΑ και τα 20 στη Λυτ. Ευρώπη. Στις Ην. Πολιτείες κάθε χρόνο, ο αριθμός των αναλφάβητων, αυξάνει κατά 1 εκατομ. Στη Γαλλία το 10% είναι αναλφάβητοι.
- Οι παραθρησκευτικές οργανώσεις που όρουν, αποχαυνώνουν διανοητικά και υποδουλώνουν ψυχικά, μάζες λαών, σε παγκόσμια κλίμακα, ανέρχονται σε 2.000. Απ' όλες αυτές, οι 500 έχουν πλοκάμια και δράση και στην Ελλάδα.
- Η Ιερά Σύνοδος της Ελληνικής Εκκλησίας, και μόνο από τις καταθέσεις που έχει στην Εθνική Τράπεζα κι ανέρχονται σε 120 δισεκατομμύρια, είναι κεφαλαιοκράτισσα, που δε μπορεί να 'χει καμιά ουσιαστική σχέση με τον αληθινό χριστιανισμό. Και εκτός από τους τόκους που φτάνουν σε 40 δισεκατομ. το χρόνο, αρπάζουν κι από το ελληνικό δημόσιο 14 περίπου δισεκατομ. ετησίως, οι «τρισόλβιοι» φτωχούληδες... όεσποτοπαπαδοκράτες(!)
- Από τους 152.000 υποψήφιους γι' ανώτερες σχολές, στις φετινές εξετάσεις πέρασαν και εισάγονται μόνο 45.000. Οι άλλες 107.000 πού θα πάνε;
- Τον Ιούλη κι Αύγουστο μήνα, από θερμοπληξία στην Αθήνα πέθαναν . . . πολλές χιλιάδες άνθρωποι.
- Το περασμένο τρίμηνο, αποτεφρώθηκαν στην Ελλάδα άλλες 200.000 στρέμματα.
Μέσα στα 12 τελευταία χρόνια, μόνο στην Αττική κήκαν 525.000 στρέμματα δασικών εκτάσεων· και 500.000 κάτοικοι στερήθηκαν το οξυγόνο τους.
Ο καθηγητής της Υγειονομ. Μηχ. και Υδροδυναμικής στο πανεπιστήμιο του Ρότζερς των ΗΠΑ κ. Ε. Μποροδήμος, προβλέπει ότι: «Ο Σαρωνικός θα πεθάνει μέσα σε 20 χρόνια».
- Από τα κυκλώματα των δικηγόρων της Αθήνας, μόνο 25 μεγαλοσχήμονες του κλάδου, έχουν επιβληθεί κι εκμεταλλεύονται τις περισσότερες δικαστικές υποθέσεις, όπως δήλωσε σε Ρ/Σ, ο καθηγητής του Ποιν. Δικαίου κ. Αλ. Κατσαντώνης.

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

«...Με αφορμή τα εθνικού ύψους δημιουργήματά σου, σε συγχαίρω και για ολόκληρη την προσφορά του «Ελευθέρου Πνευμάτος του».

Σε κατασπάζομαι ο φίλος σου ευχέτης
Πρωτοπρ. Γ. Πυρουνάκης - Αθήνα

«...Θέλω για μια φορά ακόμα να σε συγχαρώ για όλα τα ωραία και διδαχτικά σου έργα και όπου, συνδυάζεις αρμονικά τη δροσερή και πλούσια γλωσσική έκφραση με τη σωφροσύνη, την πείρα, την αλήθεια της ζωής. Και το χιούμορ...»

Γιάννης Ιωαννίδης-Φαληριώτης
Συγγραφέας - Αθήνα

«Φίλε μου ακριβέ Λάμπρο,
...Οι στήλες σου «με το σφυρί...» χτυπούν αμείλιχτα την αδικία, την ψευτιά, τα ταπεινά συμφέροντα, εκπέμπουν φως...»

Αδελφικά
Τάσος Αναγνώστου
Λογοτέχνης - Αθήνα

«Αγαπητέ μου Λάμπρο,
Παρακολουθώ πάντα τον πνευματικό σου αγώνα και καμαρώνω την παλικάριά σου. Είσαι ακαταπόνητος...»

Γ. Α. Κουλούκης
Ποιητής - Αθήνα

«Αγαπητέ Λάμπρο,
...Σε συγχαίρω για το λαμπρό περιοδικό «Ελ. Πνεύμα».

Μ' ευχαριστίες
κι αδελφικούς χαιρετισμούς
Βασίλης Ι. Λαζανάς
Συγγραφέας - Αθήνα

«Αγαπητέ μου Λάμπρο,
Γνωρίζω τη σημασία που δίνεις στον παρυδοσιακό μας λαϊκό πολιτισμό, τον τόσο πλούσιο και ανθρωπιστικό, πράγμα που δεν πυρλαίσεις να εκφράσεις και με το εξαιρετο - για να μην πω το μοναδικό - ελληνικό Πε-

ριοδικό σου, το «Ελ. Πνεύμα» σου, διαφωτιστή του απλού Έλληνα και φραγγέλιου της πολύμορφης τσαρλατανιάς, της απάτης και της εγκληματικής κακοήθειας...»

Βασίλης Περσίδης
Συγγραφέας - Μαραθώνας

«...Το ασυναγώνιστο «Ελ. Πνεύμα» με τις σημαδιακές διδαχές του, το καμαρώνω πάντα. Είναι αλήθεια και το ξαναλέω με περηφάνια ότι, είναι ένας ζωντανός, φωτεινός φάρος, που θυμίζει ηθικές ρίζες καταγωγής, κι αγώνες λευτεριάς του λαού μας, δρόμους προκομένους που πρέπει ν' ακολουθήσουμε. Κρίμα που δεν μπορεί να φτάσει σε κάθε σπίτι, σε κάθε καλύβα, σε κάθε τροβά του ξωμάχου. Ας ελπίσουμε στο αύριο...»

Μ' εκτίμηση
Δημήτρης Ζάννης
Λόγιος - Βόλος

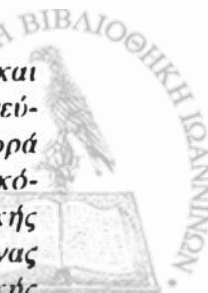
«...Σας συγχαίρουμε θερμά για την αγωνιστικότητα, τα περιεχόμενα και την άρτια και άριστη εμφάνιση του Περιοδικού σας... στο οποίο προβάλλονται σοβαρές και αξιόλογες κατά πάντα απόψεις και θέσεις προς γνώση, ενημέρωση, και συζήτηση· και πολλή πάσης φύσεως πρωτότυπη, σπουδαία και άριστη ύλη».

Οικογένεια Κωνσταντάτου
Ιουλιανού 80, Αθήνα

«Κύριε Μάλαμα,
Ευχαριστώ, συγχαίρω, εύχομαι...»

Με αγάπη
Θ. Γ. Λιονυσόπουλος
τ. Επιθ/τής Εκπ/σεως - Πάτρα

«Αγαπητέ κ. Μάλαμα,
Σας συγχαίρω για τον ακαταπόνητο και φλογερό αγώνα σας στο Περιοδικό «Ελ. Πνεύμα» και για τη μεγάλη συγγραφική προσφορά σας, καθώς είστε ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές της σημερινής ελληνικής λογοτεχνίας στον ευρύτερο χώρο της, ένας από τους πλέον πολυγραφοτάτους και ολκής

πνευματικούς δημιουργούς. Γι' αυτό παρακαλώ δεχθείτε, κ. Μάλαμα, την έκφραση των πλέον διακεκριμένων συναισθημάτων μου...»

Μετά τιμής
Γλυκερία Ιωάννου Δεματάκη
Νομικές Επιστήμες - Παρίσι

Απαντήσεις χωρίς γραμματόσημα

Θάνο Κωτσόπουλο, Ηθοποιό και Συγγραφέα, Αθήνα

Ευχαριστούμε για τις ευχές και την αγάπη στο τόσο ειλικρινό και άδολο γράμμα σας. Πολύ σωστά γράφετε. Δεν μας μένει παρά, ο τίμιος αγώνας για την Αλήθεια και τη δικαιοσύνη, γιατί είναι γνωστές οι αδικίες σε βάρος αγνών κι αθόρυβων δημιουργών πολιτισμού. Αποδείξατε γενναία φωνή και προσφορά στις τέχνες και στα γράμματα. Κι αν ένας σεμνός και μετριοφρονάς δεν δείξει παρουσία πως υπάρχει, εδώ στην κοινωνία μας —κι αριστουργήματα να δίνει— πολλές φορές τον θάφτον ζωντανό. Χαίρε!

Αντώνη Μυστακίδη (Μεσεβρινό) Καθηγητή Πανεπιστημίου και λογοτέχνη Μάλμο - Σουηδίας.

Σας ευχαριστούμε ολόψυχα για το γράμμα και το ποίημά σας. Σας συγχαίρουμε για τον τίμιο πνευματικό και γλωσσολογικό σας αγώνα, που με τόση συνέπεια θερμαίνετε χρόνια και χρόνια τα φλέγματα του σκανδιναβικού βορρά, με τη ζεστή κρίση και λαλιά της σωστής δημοτικής του λαού μας. Ποίημά σας μεταφρασμένο από τα ρουμάνικα, δεν πήραμε ποτέ, μήτε τη συλλογή σας «Επιστροφή στη Μεσημβρία». Από τις 12 εκδόσεις σας, μόνο 4-5 έχουμε λάβει, και θα γράψουμε ξανά περιεχτικά, σε μελλοντικό τεύχος, γιατί εκτιμούμε βαθύτατα τις θέσεις και την προσφορά σας. Όσο για τους μισούς Έλληνες σήμερα που γράφουν και γίνονται συγγραφείς... έχετε δικιο, συμφωνούμε. Αλλά, δεν έχουν ποιός να τους διαβάσει... και ψευτοπαρηγοριούνται με αλληλοκολακίες, παρεοφατρίες, και κλίκες... που εμείς δεν έχουμε καμιά σχέση με αυτές. Γεια-χαρά.

Λάμπρου Μάλαμα
«Εφτά Μονόπραχτες
Κωμωδίες»

Για την ενότητα και την ομόνοια

Η ενότητα δημιουργεί τη δύναμη.

★

Αξίζει περισσότερο να συμφιλώνεσαι, παρά να χτυπιέσαι.

★

Εκεί που οι άνθρωποι φιλονικούν, οι λωποδύτες πλουτίζουν.

★

Δυό άνθρωποι ενωμένοι είναι ένας περίβολος απο σίδηρο, είκοσι χωρισμένοι ένας τρύπιος φράχτης.

★

Δεν υπάρχει σήμερα παρά μια και μόνο μια σωτήρια λύση: Η ενότης και ο αγών του ελληνικού λαού, που θέλει να σώσει από τον όλεθρο την Ελλάδα, η ενότης και ο αγών όλων των λαών της γης, που θέλουν να σώσουν από την ολοκληρωτική καταστροφή τον κόσμο.

Γ.Ι. Ιορδανίδης (αντιστράτηγος)

Παναγιώτη Τσουτάκου

«Κονσουέλο»*

Η νέα συλλογή του ποιητή της Ειρήνης, σ' ένα εικοστό πρώτο του βιβλίο. Μια τέχνη που ξεχωρίζει για την επιγραμματική και συμπυκνωμένη ουσία της, για το βαθύ λυρισμό της, για την ανθρωπιστική και φιλοσοφική της διάθεση.

Μια ακόμα ποιητική κατάθεση του Τσουτάκου, δοσμένη με το γλαφυρό και υποβλητικό ευγενικό ύφος της αγάπης και της συμπόνιας* και με το μήνυμα της χαράς και της λύτρωσης που υποδηλώνει ο γνωστός Πειραιώτης συγγραφέας.

* = Παρηγοριά

(Από την κολουμβιανή γλώσσα)

Πνευματικά και Καλλιτεχνικά Γεγονότα

Μια ποιητική
μορφή που έφυγε

Αντώνης Κυριακόπουλος

Το περασμένο καλοκαίρι, στάθηκε σημαδιακό στη χώρα μας, σε απώλειες ανθρώπων, από τη θερμοπληξία. Έτσι, ανάμεσα σε χιλιάδες μυχές που έκαψε κι έκοψε το νήμα της ζωής τους, λίγο μετά από τη βαριά τη λαίλαπα του καύσωνα, έφυγε από κοντά μας και ο ανθρωπιστής ποιητής και απόστρατος ταξίαρχος Αντώνης Κυριακόπουλος, που είχε γεννηθεί στην Αίγινα το 1915, και ζούσε στην Αθήνα. Τα παιδικά του χρόνια τ'α'χε περάσει στην Καλαμάτα. Στα 1938 βγήκε ανθ/γος πυρ/κού από τη Σχολή Ευελπίδων. Πήρε ενεργό μέρος στον πόλεμο του 1940 και στην πρώτη γραμμή του Μετώπου. Αργότερα στον εμφύλιο υπηρετούσε στην Αθήνα, όταν σε μια περιβόητη δίκη της Σαφράμπολης, που καταδίκασε τότε το φασιστικό κατεστημένο σε θάνατο πολλά παλικάρια του λαού, ο Κ. αντιδρούσε, κι εκδήλωνε από τότε, τα δημοκρατικά και ανθρωπιστικά του αισθήματα. Όρθωσε ανάστημα και γλίτωσε κάποιες ζωές αγωνιστών...

Στο πραξικόπημα της χούντας το 1967, βρέθηκε φρούραρχος στη Λάρισα και τον απέλυσαν «αυθημερόν». Του στέρησαν και 2 βαθμούς για τη λεβέντικη προοδευτική συμπεριφορά του στο στρατό.

Ο Κ. υπήρξε από τα μικρά του χρόνια τρυφερός και λεπταίσθητος ρομαντικός ποιητής. Έγραφε υπέροχους στίχους για το μεγάλο και ακριβό του έρωτα, τη συντρόφισσα της ζωής τους Χιονία, που τη συλλυπούμαστε ολόψυχα για το χαμό του.

Έγραφε ποιήματα από την εφηβική του ηλικία. Αλλά, στο ποιητικό προσκήνιο, παρουσιάστηκε αργά στα 55 του χρόνια, με γερή συγκρότηση και ωριμότητα. Συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά. Υπηρέτησε την ποίηση με αυτάρκεια, ονειρική και αναμνηστική πληρότητα.

Η αφοσίωσή του, στο ιδανικό της λυρικής

Ο Αντώνης Κυριακόπουλος
ανθ/γός στον ελληνοϊταλικό πόλεμο
στο Μέτωπο της Κορυτσάς

τέχνης και του ομαλού και δίκαιου ειρηνικού μας βίου, ήταν υποδειγματική!

Το γνήσιο, απλό κι ανήσυχο ταλέντο του, έπασχε πάντα και πονούσε για μια απέριτη τελειότητα στην καλλιτεχνική του έκφραση. Πάσκιζε πάντα για το μέτρο άριστο. Και παρά του ότι, η κατάκτηση της περιεχτικής ουσίας στην ποίηση, είναι πάντα δύσκολη, ο Κ. την πετύχαινε με την υπομονή και το μεράκι του. Ήξερε πως, ο στίχος δεν είναι μόνο αίσθημα, παρά και λογική, και πείρα ζωής και τεχνικής, και λεκτική μαθηματική ακρίβεια, και δίδαγμα και μήνυμα.

Στην ποίηση στάθηκε πάντα ένας ιδεαλιστής πειθαρχημένος στρατιώτης, με προσωπικότητα πλατιάς αγάπης· και που δεν εμπιστευόταν εύκολα τους ανθρώπους.

Η πρώτη του ποιητική συλλογή, τυπώθηκε το 1970 με τίτλο «Κ λ ε ψ ύ δ ρ α», η δεύτερη «Α ι ω ρ ή σ ε ι ς» το 1971, και οι «Α κ ρ ώ ρ ε ι ε ς» το 1972.

Αυτά του τα βιβλία κι άλλα δυο αργότερα, τον έκαναν γνωστό στον κόσμο των γραμμάτων.

Ευαίσθητη ποιητική ιδιοσυγκρασία με σφυ-

ριλατημένα ουμανιστικά ιδεώδη. Σεμνός κι επιμελής τεχνίτης του στίχου.

Τα ποιήματά του θα ζήσουν σαν χαρητόβουλες νότες απαλής και γλυκώχης λύρας. Μελαγχολικά κι αισιόδοξα μαζί πολλά είναι τέλεια, και μερικά του είναι μηνυματοφόρα αριστουργήματα που αποκνέουν άμεση συγκίνηση, όπως το «ψηλά οι καρδιές» κ.α.

Ο Κ. κέρδισε την κατάφαση και την εκτίμηση της σοβαρής κριτικής. "Όλοι όσοι τον γνώρισαν τον σέβονταν και τον εκτιμούσαν" κι όλους τους αγαπούσε.

Ψυχικά ανώτερος άνθρωπος, τρυφερός και στοργικός σύζυγος και πατέρας, γλυκός, εκλεκτός και παρήγορος φίλος και συμπαραστάτης στους δημοκρατικούς αγώνες του λαού μας.

Το πέρασμά του από το στρατό και το λογοτεχνικό μας κόσμο, έλαμψε σαν χαράμερο αστέρι, κι άφησε έντονη τη σφραγίδα της μορφής και της μεγαλοψυχίας του.

Υπήρξε τα ποιητικά γράμματα, με συνειδηση και πειθαρχημένη γνώση· κι έθεσε κι αυτός το μικρό αλλά γερό λιθάρι του στο οικοδόμημα του πνευματικού πολιτισμού των ημερών μας.

Ο Αντ. Κυριακόπουλος ήταν αξιαγάπητος άνθρωπος και ποιητής. Είχε την αρετή της ευγένειας, της ρωμεικής φιλοτιμίας, της έμπραχτης καλοσύνης και του βασανιστικού στοχασμού. Ζούσε τα κοινωνικά προβλήματα του καιρού του, με εγρήγορηση και αγωνία, για τον επικείμενο κίνδυνο του πιθηνικού πολέμου πάνω από τα κεφάλια της ανθρωπότητας.

Το ριζικό του ήτανε, ν' αγαπήσει και να πονέσει πολύ το λαό μας, την κοινωνική δικαιοσύνη, την προκοπή και την Ειρήνη.

Πέθανε ξαφνικά κι ορθός, από καρδιά, έτσι, σαν ένα δρυ που τονε καίει ακρόσμενα η αστραπή και τονε καταλεί.

Επιθυμούσε και θάφτηκε στην Αίγινα χωρίς τιμές. Ήθελε και νεκρός να είναι μακριά από το νεκροταφείο του Παπάγου. Με τους φτωχούς και ταπεινούς στα Ηλίσια πεδία. Η ώρα του η καλή, στην παντριά του έργου του με την αθανασία.

Λάμπρος Μάλαμας.

Νίκος Καλλέργης — Μαυρογένης

Στην Ολλανδία πέθανε πρόσφατα ο ποιητής και καλός συνεργάτης του περιοδικού μας, πρώην πρεσβευτής με βαθμό υπουργού Νίκος Καλλέργης - Μαυρογένης. Εκεί διετέλεσε υπηγητής πανεπιστημίου.

Η κουρασμένη και μεγάλη του καρδιά έπαινα χτυπάει κάποια στιγμή στο γραφείο του, και η αποσιωμένη κι αυτόχθονη της χώρας αυτή γυναίκα του, καίγοντας τον προσφιλή νεκρό της, μετέφερε τη σπονδή του στην Ελλάδα.

Ο Ν. Καλλέργης - Μαυρογένης υπήρξε μαχητικός αγωνιστής της Δημοκρατίας. Με την εκίορκτη χουντοεξουσία, βρέθηκε πρέσβης στη Νόσχα, και ευθύς απελύθη από τη θέση του. Είχε βαριά υποφέρει ηθικά, στον καιρο των διωγμών του λαού. Η σημερινή Κυβέρνηση του απέδωσε τους βαθμούς και τον αποκατάστησε με σύνταξη πρεσβευτή.

Ήτανε φιλοσοφημένος λόγιος και ποιητής με ιδιότυπο προσωπικό ύφος· κι έγραφε μ' εκρηχτική κι εκαναστατική διάθεση δραματικά και λυρικά ποιήματα, που έθιγε σ' αυτά, του καιρού μας προβλήματα, κι αλάφρωνε τον κόπο του από τις κοινωνικές και πολιτικές αδικίες. Πρόσφερε 5 ποιητικές συλλογές κι άφησε αρκετό ανέκδοτο υλικό.

Δώδεκα ομιλίες του Α. Μάλαμα

Στο περασμένο τρίμηνο, δόθηκαν από το Ραδιοσταθμό της ΕΡΤ 2 Ηπειρου 12 ομιλίες από το δ/ντή μας Α. Μάλαμα με θέματα:

- 1) Λαϊκός πολιτισμός (3 εκπομπές).
- 2) Τα εμπορικά πανηγύρια στην Ήπειρο η ιστορία και η εξέλιξή τους (2 εκπομπές)
- 3) Τουριστική λογοτεχνία, Τα Ζαγυροχώρια (2 εκπομπές) 4) Τουριστική λογοτεχνία, Σαγιάδα (1 εκπομπή)
- 5) Γιώργος Παπαγεωργίου - Ράγγος (1 εκπομπή)
- 6) Αηδονοχώρι - Μολυβδοσκεπάστο (1 εκπομπή)
- 7) Περιήγηση στην Αρίστη - Πάπιγα - Τύμφη Δρακόλιμνη (2 εκπομπές)

Κωμωδία του Α. Μάλαμα στον Πύργο Ηλείας

Από ερασιτέχνες ηθοποιούς τελειόφοιτους του Λυκείου, παίχτηκε στη Φυγαλία του Πύργου Ηλείας με καταπληχτική επιτυχία, η πολύπραχτη κωμωδία ηθών «Η Ερωτοκαρμένη» έργο του δ/ντή του περιοδικού μας Α. Μάλαμα που έχει ανεβεί και σε άλλες σκηνές του ελληνισμού της διασποράς.

Ένα μνημόσυνο

Στις νοτιοδυτικές παρυφές των Γιαννίνων, κοντά στο Σταυράκι, σ' ένα μικρό λοφάκι που κρύβεται το επιβλητικό Μνημείο προς τιμή των εκτελεσμένων αθώων πατριωτών του 1948, ο δήμος της ηπειρωτικής πρωτεύουσας, οργάνωσε μνημόσυνο στις 6 Σεπτέμβρη με ομιλίες και καταθέσεις στεφάνων. Συμμετείχαν πολλοί αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης και συγγενείς των θυμάτων. Μίλησε ο δήμαρχος κ. Βίλιος κ.α.

Ετήσια γιορτή αγρότισσας

Ο αντιστασιακός συγγραφέας Λάμπρος Κασσελούρης οργάνωσε κι εφέτος με την επιροπή και τους δωρητές του Μνημείου της αγρότισσας που στήθηκε πέρυσι στο 29 χλμ. του δρόμου Γιαννίνων - Ηγουμενίτσας, ετήσια γιορτή που τίμησαν με μνημόσυνο την αφανή ηρωίδα κι αγωνίστρια μάνα αγρότισσα.

Το πρότυπο Μνημείο αφιερωμένο στην Ηπειρωτομάνα Αγρότισσα στο 29 χλμ. του δρόμου Γιαννίνων — Ηγουμενίτσας που έγινε και φέτος η ετήσια εκδήλωση με τη φροντίδα του Λάμπρου Κασσελούρη κ.α.

Βλάχικος γάμος

Εφέτος, (όπως μας πληροφόρησε ο λαογράφος φίλος της Βοβούσας Χρόνης Δρούγιας), αναβίωσε στο Περιβόλι - Γρεβενών (που απέχει 15 χλμ. από το χωριό του) στις 8 Αυγούστου, ο παλιός βλάχικος γάμος, με όλα τα έθιμα της λαϊκής του μεγαλοπρέπειας. Η οργάνωση της αναπαράστασης έγινε από τον Κτηνοτροφικό Σύλλογο «ΦΛΕΓΚΑ», και από τον Εξωραϊστικό του χωριού. Ξαναζωντάνεψαν τα παλιά κι ωραία αρχοντοβλάχικα έθιμα.

Τους χορούς τους έσερναν 500 άτομα. Τ' αλόγά τους ήταν στολισμένα με μαντήλια και χρωματιστά κυλίμια. Στη λαχειοφόρο αγορά, είχαν και δεκάδες δοχεία τυριά, κοκορέτσια και αρνιά της σούβλας...

«Τα Βαποράκια»

Παίχτηκε μ' εξαιρετική επιτυχία στη Μακεδονία, το διδαχτικό μονόπραχτο (με τον παραπάνω τίτλο) του Σερραίου διηγηματογράφου και θεατρικού συγγραφέα Ερρίκου Βλάχμπεη. Το έργο επικρίνει και φραγγελώνει τον κόσμο των χασικλήδων και μαζί τους θανατοδότες έμπορους των ναρκωτικών.

Το ενσάρκωσαν στη σκηνή, πρωταγωνιστικά: Η Τούλα Μέλλιου, ο σύζυγός της, η Βέττα Βλάχμπεη κ.α.

Κυκλοφόρησε.
Λάμπρου Μάλαμα:
«Αναφορά στην Αλβανική
Λογοτεχνία 1500 - 1986»

Ένα μοναδικό έργο, από έρευνα - μελέτη - κριτικές και βιογραφικές σημειώσεις με σχετικές ανθολογικές ενημερώσεις έκδοση «Ελεύθερο Πνεύμα» Σελ. 352 θα το βρείτε στα κεντρικά βιβλιοπωλεία.

Λάμπρου Μάλαμα

Διάλογοι με τη Τζίνα
Φωνές ματιών και λογισμών
Ανθρωπομορφικό μυθιστόρημα
για μικρά και μεγάλα παιδιά

Για τη μόρφωση και τη γνώση

Καταχτώντας γνώσεις, καταλαβαίνουμε τα λάθη-μας.

★

Δέν υπάρχει μεγαλύτερη ευτυχία, απ' το να είσαι ζωντανός.

★

Δεν υπάρχει καλύτερη γνώση απο την εμπειρία.

★

Είναι καλό όταν σύννεφα δε σκεπάζουν τον ήλιο. Είναι καλό όταν η τεμπελιά δεν ενοχλεί τη μελέτη.

★

Μέσα στα λόγια των γερόντων υπάρχει σοφία. Μέσα στα γνωμικά-τους... μαθήματα.

★

Το νερό καθαρίζει τα πράγματα. Η μελέτη το μυαλό.

Χωρίς εφαρμογή, δεν υπάρχει γνώση.

★

Το φώς του φεγγαριού λευκαίνει το σύννεφο. Ο λόγος του σοφού φωτίζει και τον ίδιο το μορφωμένο.

★

Ο ήλιος σηκώνεται και η φύση ξυπνάει, όταν κανείς διαβάσει ένα βιβλίο, το πνεύμα φωτίζεται.

★

Πεζογραφία

Γιάννη Χαρατσιδης: «ΕΣΣΔ 70 χρόνια» (Πρόλογος Γιάννη Σαμαρά)

Βασίλη Μοσκόβη: «Νότης Κύταρης — η αλήθεια του παράλογου (κριτικό δοκίμιο)

Σταύρου Ζορμπαλά: «Ο Ουμανισμός στο έργο του Ευριπίδη» (Εκδ. Παπαδήμα)

Κάτια Κουρουπάκη: «Σχέδιο α' για τους επιθυμούντες»

Αγγελική Παναφοροπούλου: «Μολπής κρούσιμο από το Άσμα Ασμάτων» (Στοχασμοί)

Χρήστου Σκανδάλη: «Στην αρχαία Δωδώνη» (Μυθιστορία)

★ ★

Ένας χωρίς γνώση, μέσα σε μια ωραία επιχείρηση, είναι σαν ένα κικλή πορτραίτο μέσα σ' ένα ωραίο κάδρου.

★

Το δέντρο είναι το στολίδι του βουνού. Οι σοφοί είναι το στολίδι της Πολιτείας.

Αναγγελίες βιβλίων

Ποίηση

Γιώργου Δ. Κουλούκη: «Αιμάτων και Πηγή Αθήνα '87

Λίνας Γαρυφαλάκη — Νικολάου: «Στην αντί της ζωής»

Κατίνας Βελώνια — Δαρδανού: «Ειρηνη Ραψωδία»

Τάσου Αιγιαλού: 1) «Σαββατόβραδα του α χρονου Νταχάου»

2) «Γκουέρνικα της Παναγίας»

Δημήτρη Π. Πακαδημητρίου: «Διαδρομή» Α να '85

Στη Βουλγαρία

Ο επισκέπτης δεν θα χαρεί μόνο τις καινούργιες πολιτείες, τα όμορφα χωριά την ανθηρή κι εξευγενισμένη φύση, τα ήμερα δάση, τα βουνά και τα ποτάμια που είναι όλα στην υπηρεσία της προόδου, παρά, θα εντυπωσιαστεί και θα διδαχτεί κι από τις παλιές συντηρημένες πόλεις, με τη λαϊκή αρχιτεκτονική τους και τα πολλά μνημεία και μουσεία τους. Αλλά, προπάντων θα νιώσει στιγμές ευτυχίας και περηφάνιας ενός διαβαλκανικού πολιτισμού, που αχτινοβολούν τα ιστορικά μοναστήρια της χώρας του

πράσινου. Μοναστήρια που είναι ξακουστά από τους απελευθερωτικούς και αντιστασιακούς αγώνες του βουλγάρικου λαού και της Αναγέννησής του. Θα χαρεί η ψυχή του τουρίστα, όχι μόνο το εξωτερικό περιβάλλον των μοναστηριών, καθώς είναι χτισμένα σε πλαγιές και υψόμετρα, κοντά σε νερά κι ανάμεσ' από άφθονη βλάστηση, παρά, θα θαυμάσει και τους εσωτερικούς καλλιτεχνικούς θησαυρούς με τις ανυπολόγιστες αξίες, σαν «έργα των ψυχών του λαού» όπως έλεγε κι ο Λένιν.

Τα περίφημα μοναστήρια της Ρίλας, του Μπάτσκοβου, του Τροιάν, του Πρεομπραζένσκι, προσφέρουν γοητευτικές κι ανεκτίμητες απολαύσεις, ομορφιές και πλούσιες αισθητικές χαρές.

στη ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

...οι διακοπές μένουν αξεχάστες!

Σαντάνσκι BALKAN TOURIST

Ακαδημίας 12, Αθήνα (134ΚΕ ΤΗΛ. 3634675)

Μια Ωραιότατη Λουτρόπολη.

Σαντάνσκι

Στη νοτιοδυτική πλευρά της Βουλγαρίας, βρίσκεται η πανέμορφη κηπουπολή και λουτρόπολη με τις περιφημες ιαματικές πηγές της, στην πλαγιά του βουνού Πιριν σε υψόμετρο 230 μ. με την υψηλότερη μεσαια θερμοκρασία στη χώρα γύρω στους 14 - Μεταλλικά νερά υπερόχο κλίμα, καθαρός αέρας, ιαματικές πηγές (40-82 C) γνωστές απ' τα αρχαία χρόνια, έχουν κάνει την πόλη ένα ξακουστό λουτροθεραπευτικό θέρετρο. Μεγάλες θεραπευτικές ιδιότητες στο άσθμα και σε κάθε αναπνευστική πνευμονική πάθηση.

Στην είσοδο της πόλης είναι ο ανδρειαντας του Σπαρτακου που έπειτα απο ειδικές έρευνες και συμπεράσματα πολλών μελετητων Βουλγαρων και ξένων μαρτύρων πως το Σαντάνσκι είναι η γενετειρα του μεγαλου Σπαρτακου. Η πόλη εντυπωσιάζει γενικά με την καθαριότητα τους μαρμαροστρωμένους δρομους, τα ομορφα σπιτια με τα λουλουδια μες στο πρασινο. Εκτος απο τα ιαματικά λουτρα και πανατορια το Σαντάνσκι φημιζεται και για το μεγαλο παρκο του με την πισίνα και τη λιμνη, που κοιτεται στις οχθες του ποταμού Σαντανσκα - Μπιστριτσα. Απο την πόλη γινονται και εκδρομες στην μουσειόπολη Μέλνικ στο μοναστήρι του ροζεν και περιπαται στις νοτιες πλαγιές του βουνού Πιριν.

Αεωφορεακές και σιδηροδρομικες γραμμες μ' ευχαριστο κι ανετο ταξιδι απο τη Σοφια στο Σαντάνσκι. Η μπαλκαν-τουριστ διαθετει το ξενοδοχειακό Συγκροτημα «Σπαρτακ» με 140 κρεβάτια, εστιατόριο με 200 θέσεις μπάρ-ζαχαροπλαστειο κλπ.

Στις οχθες του ποταμού κινουόργιο ξενοδοχείο ανάρωσης. Η αυστριακή εταιρεία universale έχτισε το μεγαλυτερο ξενοδοχειο αναρρωσης στη Βουλγαρία, τεσσαρων αστερων, με σχεδια του Βουλγαρου αρχιτεκτονα Νενκο Νενκοβ. Ο εξοπλισμος είναι αυστριακός. Ο εβδομος οροφος του ξενοδοχείου έχει 600 κρεβάτια, σε υπέροχα δωματια των 2 κλιών και σε 4 σουιτες. Το εστιατόριο διαθετει 490 θέσεις, μεγάλη αίθουσα με 130 θέσεις, 100 θέσεις εξω στην ταράτσα, μικρη αιθουσα με 90 θέσεις, δύο άλλες αίθουσες με 120 θέσεις και αιθουσα πρωινού με 60 θέσεις.

Εκτός απο αυτα, λειτουργεί ναιτ κλαμπ με 130 θέσεις, καφε-μπαρ με 50 θέσεις, μπαρ για μεταλλικά ιαματικα νερά με 28 θέσεις, καφε-ζαχαροπλαστειο με 60 θέσεις και άλλες 40 στη σκεπαστη ταράτσα, σνακ μπαρ με 110 θέσεις, μπαρ στο ιατρικό τμήμα με 28 θέσεις και μπαρ στις πισινες με 14 θέσεις.

Το λουτροθεραπευτικο τμημα διαθετει εκτός απο τις διαφορες λουτροθεραπειες, ρευματοθεραπεια, κυροθεραπεια, μασαζ, κλπ, και εξυπηρετησεις των 5 ιατρειών: οδοντιατρικό, ακτινολογικό, και ιατρειο για βοτανοθεραπεια. Όλα εξοπλισμένα με τα πιο σύγχρονα ιατρικά μηχανήματα.

Τα ιατρικά τμήματα είναι ειδικευμενα για θεραπεια, ανάρωση και προληψη στις αρρώστειες των πανω αναπνευστικων δρομων, άσθμα, χρονική βρογχίτιδα, καρδιακές παθησεις.

Για την καλή αναπαυση (ξεκούραση) των φιλοξενουμένων, το ξενοδοχειο διαθετει αίθουσα μπόουλινγκ, αίθουσα με ηλεκτρονικά παιχνιδια, μπιλιαρδο κ.λ.π.

Στο ξενοδοχειο υπάρχουν επισης κομμωτηρια και αναγκωστηριο. για τους αυτοκινητιστές υπόγειο γκαραζ με θέσεις για 150 αυτοκίνητα.

Στο ξενοδοχειο λειτουργούν καταστηματα αφορολόγητων «ΚΟΡΕΚΟΜ» και άλλα για διαφορα αναμνηστικά δώρα.

Οι πισίνες είναι δυο με ιαματικά νερα η μία σκεπαστή /25×12 μ / και η αλλη ανοιχτη 17×10μ. / . Κοντα στις πισίνες είναι οι σάουνες και το γηπεδο τενις.

Κοντά στο ξενοδοχειο βρίσκεται μεγάλη λιμνη με θαλασσια ποδηλατα. Το ξενοδοχειο είναι συνδεμένο με ειδικό αυτοκίνητο με το κέντρο σπορ, στο πάρκο, το οποίο διαθέτει 5 φωτισμένα γήπεδα τένις και άλλες αθλητικές αίθουσες.